

การจัดการศึกษาด้านความมั่นคงในสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
กองบัญชาการกองทัพไทย

โดย

พันเอก ชนกร บุปผาพันธุ์
ผู้อำนวยการกองกลาง กองบัญชาการ
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ กองบัญชาการกองทัพไทย

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๖
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๕๖ - ๒๕๕๗

บทคัดย่อ

เรื่อง การจัดการศึกษาด้านความมั่นคงในสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
กองบัญชาการกองทัพไทย

ลักษณะวิชา การทหาร

ผู้วิจัย พ.อ. ชนกร บุปผาพันธุ์ **หลักสูตร** วปอ. รุ่นที่ ๕๖

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระบบการศึกษาด้านความมั่นคงของสถาบัน
วิชาการป้องกันประเทศ กองบัญชาการกองทัพไทยและเพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการศึกษา
ด้านความมั่นคงของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ กองบัญชาการกองทัพไทย ให้สามารถรองรับการ
เกิดขึ้นของประชาคมอาเซียนได้อย่างเหมาะสม เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษา วิเคราะห์
ตรวจสอบจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของหลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรปี
การศึกษา ๒๕๕๖-๒๕๕๗ และหลักสูตรเสนาธิการทหาร ปีการศึกษา ๒๕๕๗ พร้อมกับการ
สัมภาษณ์จากผู้ที่ปฏิบัติงานที่สามารถให้ข้อมูลสำคัญที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับนโยบาย และ
ระบบการศึกษาทางด้านความมั่นคงของไทย การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลของการศึกษาพบว่า ข้าราชการและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของสถาบัน
วิชาการป้องกันประเทศ ทราบถึงการจัดการศึกษาด้านความมั่นคงของสถาบันของ สถาบันวิชาการ
ป้องกันประเทศ และได้แนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาด้านความมั่นคงที่เหมาะสมเพื่อรองรับ
การเกิดขึ้นของประชาคมอาเซียน

คำนำ

เนื่องจากปัจจุบันการพัฒนาการศึกษาด้านความมั่นคงของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ กองบัญชาการกองทัพไทย สามารถรองรับการเกิดขึ้นของประชาคมอาเซียนได้อย่างเหมาะสม จะต้องมีการพัฒนาในลักษณะของการเข้าสู่ความเป็นพลเมืองอาเซียน(ASEAN Citizen) กล่าวคือ การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และความเอื้ออาทรในประชาคมอาเซียน โดยอาศัยการศึกษาเป็นกลไกในการสร้างวัฒนธรรมใหม่ ทั้งนี้ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศถือเป็นสถานศึกษาสำคัญแห่งหนึ่งในการสร้างองค์ความรู้ทางด้านความมั่นคง ซึ่งมีหน้าที่สำคัญในการผลิตบุคลากรที่มีคุณภาพให้กับหน่วยงานทางความมั่นคงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ ของประเทศ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีที่ยังที่สถาบันวิชาการป้องกันประเทศจะต้องมีการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่กำลังจะเกิดขึ้น อาทิเช่น ทางด้านนโยบายด้านการศึกษา การวิจัย ความร่วมมือด้านบุคลากร เพื่อรองรับการเป็นหนึ่งเดียวของอาเซียนในการพัฒนาประชาคมอาเซียนให้ก้าวไปข้างหน้าต่อไปอย่างมั่นคงและยั่งยืน โดยผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรต่างๆ ของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศจะต้องมีคุณลักษณะและองค์ความรู้ที่พร้อมสำหรับการทำงานร่วมกันในประชาคมอาเซียน มีระดับมาตรฐานการศึกษาในระดับสากล มีการพัฒนาแนวความคิดตลอดถึงวัฒนธรรมในการเรียนรู้ต่างๆ อย่างถูกต้องเหมาะสม ไปจนถึงมีวิสัยทัศน์และแนวคิดมุมมองต่างๆ ที่กว้างไกล สามารถก้าวได้ทันโลกทันเหตุการณ์ต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอยู่ตลอดเวลา

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษา วิเคราะห์ ตรวจสอบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของหลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรปีการศึกษา ๒๕๕๖-๒๕๕๗ และหลักสูตรเสนาธิการทหาร ปีการศึกษา ๒๕๕๗ พร้อมกับการสัมภาษณ์จากผู้ที่ปฏิบัติงานที่สามารถให้ข้อมูลสำคัญ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับนโยบาย และระบบการศึกษาทางด้านความมั่นคงของไทย

พ.อ.

(ธนกร นุปผาพันธุ์)

นักศึกษาวិทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๕๖

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
สารบัญ	ค
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
ขอบเขตของการวิจัย	๓
วิธีดำเนินการวิจัย	๓
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๖
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕
แนวคิดเรื่องประชาคมความมั่นคงอาเซียน	๑๐
ทฤษฎีความมั่นคง	๑๘
แนวคิด ด้านความมั่นคง	๓๕
ความคืบหน้าการดำเนินการ	๔๒
นโยบายความมั่นคงแห่งชาติของไทยต่อประเทศเพื่อนบ้าน พ.ศ.๒๕๕๕ – ๒๕๕๙	๕๐
ทฤษฎีการรวมกลุ่มระหว่างประเทศ	๖๐
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๗๐
บทที่ ๓ การจัดการศึกษาด้านความมั่นคงของ สปท.	๗๑
หลักสูตรเสนาธิการทหาร วิทยาลัยเสนาธิการทหาร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ	๗๑
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร	๗๗
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ	

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๔ การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการศึกษาด้านความมั่นคงของ	๘๘
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ	
ข้อมูลการวิเคราะห์เอกสาร	๘๘
ผลการวิเคราะห์เอกสาร	๕๐
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์	๕๓
บทที่ ๕ สรุปและข้อเสนอแนะ	๑๐๒
สรุป	๑๐๒
ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	๑๐๕
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	๑๐๗
บรรณานุกรม	๑๐๘
ประวัติย่อผู้วิจัย	๑๐๙

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากการที่ผู้นำอาเซียนได้ตกลงร่วมกันที่จะรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนในปี .ศ. 2015 (พ.ศ.2558) เพื่อให้อาเซียนสามารถแข่งขันกับภูมิภาคอื่น และทันต่อการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายใหม่ๆ ในอนาคต พัฒนาการที่สำคัญดังกล่าว ส่งผลให้ทุกประเทศในอาเซียนรวมทั้งประเทศไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงในทุกด้านทำให้มีผลกระทบทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านการศึกษา องค์กรในประเทศไทยทั้งภาครัฐและเอกชนต้องเตรียมความพร้อมของบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถในการจัดการภายใต้เศรษฐกิจโลกยุคใหม่ และภายใต้ประชาคมอาเซียนให้ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน

ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ประกอบไปด้วย 3 เสาหลัก ได้แก่ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political and Security Community: APSC) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) และประชาคมสังคมวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-culture Community: ASCC) โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ รวมตลาดของ 10 ประเทศสมาชิกเป็นตลาดเดียวและฐานการผลิต (Single Market and Production Base) ภายในปีพ.ศ. 2558 (ค.ศ.2015) ทั้งนี้ มีพิมพ์เขียว (Blue Print) สำหรับการดำเนินการอยู่ 4 ด้าน คือ การเป็นตลาดเดียวและฐานการผลิตร่วมกัน การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของอาเซียน การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาค การบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก (กระทรวงการต่างประเทศ.ประชาคมอาเซียน, 2554) ด้วยความหวังที่กลุ่มประเทศอาเซียน จะมีความเข้มแข็งและมีอำนาจการต่อรองที่เข้มแข็งกลุ่มหนึ่งของโลก ในการก้าวไปเป็นประชาคมอาเซียนจึงจำเป็นที่จะต้องมีการเตรียมพร้อมในทุกด้าน ขณะเดียวกันก็ยังมีปัจจัยต่างๆ ที่จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้การก้าวไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียนเป็นไปอย่างสมบูรณ์ ประเด็นการเปิดเสรีด้านการค้าสินค้าและบริการในอาเซียนนับเป็นประเด็นสำคัญประเด็นหนึ่งที่จะส่งผลให้การจัดการศึกษาข้ามพรมแดนระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนขยายตัวกว้างขวางมากขึ้น ทำให้การเคลื่อนย้ายกำลังคน นักศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาสะดวกขึ้น จนเกิดการเคลื่อนย้ายองค์ความรู้ ภาษาและวัฒนธรรมระหว่างกันโดยง่าย สถานศึกษาจึงต้องให้ความสำคัญและเป็นส่วนหนึ่งในการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน โดยถือเป็นภารกิจที่สถานศึกษาทุกแห่งต้องคิด ต้องทำ เพราะสถานศึกษาเป็นแหล่งผลิตทรัพยากรบุคคลของประเทศ เพื่อรองรับโลกที่มีการแข่งขัน

อยู่รอบด้านและกำลังจะเกิดขึ้นภายหลังการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนที่คนไทยต้องมีความรู้ความเข้าใจ ตระหนัก และมีความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะเรื่องศักยภาพคน ทั้งด้านภาษาและทักษะฝีมือแรงงาน ซึ่งหากเราไม่พร้อมก็จะถูกกลืนไปกับประเทศในอาเซียน (กระทรวงการต่างประเทศ. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน, ๒๕๕๔)

ปัจจุบันนี้ระบบการศึกษาในประเทศไทยกำลังเผชิญกับความท้าทายกับการก้าวเข้าไปสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 ผู้ที่เกี่ยวข้องจึงจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อผลิตบุคลากรที่มีความพร้อมสำหรับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เมื่อมีการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน ความเข้าใจและการเตรียมการตั้งแต่ปัจจุบันจะเป็นการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรให้มีความสามารถจัดการกับความท้าทายในเวทีโลกได้ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต การศึกษาวิจัยในเรื่องการพัฒนาระบบการศึกษาทางด้านความมั่นคงรองรับประชาคมอาเซียนนี้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะสำหรับภาคความมั่นคงที่จะต้องเป็นฐานรากหลักที่จะต้องมีการเสริมความพร้อมตลอดถึงสร้างความเข้มแข็ง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับประเทศสำหรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างสมบูรณ์ต่อไป จากประเด็นดังกล่าวกองทัพในฐานะที่เป็นหน่วยงานด้านความมั่นคง ตลอดจนเป็นองค์กรที่มีศักยภาพและมีหน้าที่สำคัญในการรับผิดชอบพื้นที่ชายแดน จึงต้องมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการดำเนินงานของรัฐบาลและการสร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างใกล้ชิด เพื่อให้สามารถส่งเสริมการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นด้านการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียนและการวางตัวของไทยให้เป็นศูนย์กลางด้านการศึกษาของอาเซียน รวมทั้งจะต้องสร้างความเข้าใจให้กับประเทศที่เกี่ยวข้องเพื่อแสวงหาแนวทางจัดการศึกษาร่วมกันภายใต้การตระหนักถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพของประชาชนที่เท่าเทียมกันอันถือเป็นบทบาทหน้าที่ของกองทัพที่สำคัญเช่นเดียวกัน หลักสูตรของสถาบันการศึกษาหลักของกองทัพ โดยเฉพาะของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ซึ่งเป็นสถาบันชั้นสูงของกองทัพที่มีหน้าที่ในการประสานวิทยาด้านความมั่นคงให้แก่ผู้บริหารทุกภาคส่วนทั้งพลเรือน ตำรวจ ทหาร และภาคเอกชน ควรที่จะมีการศึกษาด้านการเมืองและความมั่นคง เพื่อเป็นการสร้างองค์ความรู้และเตรียมความพร้อมให้กับผู้บริหารเหล่านั้นให้สามารถเรียนรู้และทำความเข้าใจในประเทศต่างๆ ของอาเซียน เพื่อที่จะสามารถปฏิบัติงานร่วมกันกับกลุ่มประเทศสมาชิกอันเป็นการเตรียมความพร้อมของกำลังพล นอกจากนี้กองทัพควรมีบทบาทในการประสานงานกับประเทศอื่นๆ ในการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้ความรู้ร่วมกัน กรณีที่ต้องการรับความช่วยเหลือในการเผชิญความท้าทายรูปแบบต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น โดยเฉพาะการบรรเทาภัยพิบัติและการก่อการร้ายข้ามชาติ เนื่องจากประเทศเหล่านี้มีศักยภาพ ความชำนาญ มีความพร้อมทั้งบุคลากร และเทคโนโลยี และควรมีการชักจูงแผนเผชิญเหตุร่วมกันอย่างสม่ำเสมอและเป็นรูปธรรมสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง ซึ่งสามารถใช้โอกาสในการส่งเสริมบทบาทของการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียนเข้ามาสนับสนุนภารกิจดังกล่าว

ในการส่งเสริมความมั่นคงของกองทัพ ซึ่งสามารถเสริมให้ประชาคมอาเซียนมีเสถียรภาพและความมั่นคงอย่างยั่งยืนต่อไป การพัฒนาอาเซียน โดยเฉพาะทางด้านการศึกษาก็เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะกองทัพซึ่งถือว่าเป็นหน่วยงานที่มีความพร้อมและศักยภาพเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมความร่วมมือกับภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในการส่งเสริมและพัฒนาบทบาทของไทยต่อการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระบบการศึกษาด้านความมั่นคงของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ กองบัญชาการกองทัพไทย
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการศึกษาด้านความมั่นคงของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ กองบัญชาการกองทัพไทย ให้สามารถรองรับการเกิดขึ้นของประชาคมอาเซียนได้อย่างเหมาะสม

ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาเรื่อง การจัดการศึกษาด้านความมั่นคงในสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ กองบัญชาการกองทัพไทย โดยทำการศึกษาลักษณะการศึกษาของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร และวิทยาลัยเสนาธิการทหาร ประจำปีการศึกษา พ.ศ.๒๕๕๖-๒๕๕๗

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยศึกษา วิเคราะห์ ตรวจสอบจากเอกสาร (Documentary Review) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของหลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรปีการศึกษา ๒๕๕๖-๒๕๕๗ และหลักสูตรเสนาธิการทหาร ปีการศึกษา ๒๕๕๗ พร้อมกับการสัมภาษณ์จากผู้ที่ปฏิบัติงานที่สามารถให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับนโยบาย และระบบการศึกษาทางความมั่นคงของไทย การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยมีขั้นตอนและระเบียบวิธีการดำเนินการวิจัยที่สำคัญ ดังนี้

แหล่งข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากข้าราชการและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ โดยใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้สัมภาษณ์หรือผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) เกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการศึกษาตามแนวคำถามที่สร้างขึ้น ซึ่งเป็นวิธีการเพื่อทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงทัศนคติและความคิดเห็นของผู้ให้

สัมภาษณ์โดยตรง ในการดำเนินการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองโดยทำหน้าที่เป็นผู้นำการสนทนาเพื่อจุดประเด็นการสนทนาในหัวข้อต่างๆและกระตุ้นให้ผู้ให้สัมภาษณ์พูดคุยและแสดงทัศนะของตนเองอย่างเต็มที่ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในเรื่องที่ต้องการศึกษาได้อย่างสมบูรณ์

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษา เอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียนในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา รวมถึงข้อมูลการจัดการศึกษาตลอดถึงรายละเอียดหลักสูตรต่างๆ ของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศโดยรวบรวมข้อมูลจากห้องสมุดระบบสารสนเทศทาง Internet และข้อมูลจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนการวิจัย

การดำเนินการวิจัยที่ใช้วิธีการศึกษาโดยการศึกษารายเอกสารและทำการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เกี่ยวข้องเพื่อทราบแนวความคิดในการพัฒนาการศึกษา โดยมีแนวคำถามประกอบการสัมภาษณ์เมื่อได้ข้อมูลแล้วจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลในลักษณะวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อหาแนวทางพัฒนาการศึกษา โดยมีขั้นตอนรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ทำการศึกษาทางเอกสารถึงความเป็นประชาคมอาเซียนและผลกระทบต่อการศึกษาโดยศึกษาถึงปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษา ในปัจจัยด้านความเข้าใจ ปัจจัยด้านศักยภาพบุคลากร ปัจจัยด้านคุณภาพมาตรฐาน และปัจจัยด้านการเปิดเสรีทางการศึกษา แล้วใช้เครื่องมือในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์ ทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้สัมภาษณ์หรือผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ในปัจจัยที่เกี่ยวข้องโดยเปรียบเทียบกับหลักสูตรของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันเพื่อให้ทราบความคิดเห็นต่อการพัฒนาการศึกษาที่มุ่งสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน

ขั้นตอนที่ 2 ทำการวิเคราะห์ในลักษณะวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) เพื่อหาข้อสรุปเชิงทฤษฎีสำหรับอธิบายถึงแนวทางการพัฒนาการศึกษาของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ให้สามารถรองรับการเกิดขึ้นของประชาคมอาเซียนในปี 2558 โดยการนำความคิดเห็นในขั้นตอนที่ 1 และจากความคิดเห็นของผู้วิจัยเองที่มีประสบการณ์รับราชการอยู่ในสถาบันวิชาการป้องกันประเทศมาเป็นเวลานาน มาวิเคราะห์หาแนวทางการพัฒนาใน 3 แนวทางคือ แนวทางการด้านการพัฒนาองค์ความรู้ การพัฒนาบุคลากร และการพัฒนาความร่วมมือที่เกี่ยวข้อง ในการเตรียมความพร้อมทางการศึกษาด้านความมั่นคงของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศกองบัญชาการกองทัพไทย ให้สามารถรองรับการเกิดขึ้นของประชาคมอาเซียนในปี 2558 ได้อย่างเหมาะสม

เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ เพื่อให้การวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการหาแนวทางการพัฒนาการศึกษาด้านความมั่นคงของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศกองบัญชาการกองทัพไทย ให้สามารถรองรับการเกิดขึ้นของประชาคมอาเซียนได้อย่างเหมาะสม โดยใช้เครื่องมือที่เป็นแบบสัมภาษณ์จำนวน 3 แบบแต่ละแบบมีข้อความในการสัมภาษณ์ 2 ตอนประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นแนวทางการพัฒนาการศึกษาด้านความมั่นคงของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศกองบัญชาการกองทัพไทย ประกอบด้วย

1.1 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ จำนวน 6 คน ในนโยบายและทิศทางการศึกษาด้านการพัฒนาหลักสูตร องค์กรความรู้ และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศให้สามารถรองรับการเกิดขึ้นของประชาคมอาเซียนได้อย่างเหมาะสม

1.2 แบบสัมภาษณ์บุคลากรของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ จำนวน 12 คนในการดำเนินงานด้านการพัฒนาหลักสูตร องค์กรความรู้ และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศให้สามารถรองรับการเกิดขึ้นของประชาคมอาเซียนได้อย่างเหมาะสม

1.3 แบบสัมภาษณ์ผู้เข้ารับการศึกษาในหลักสูตรต่างๆ ของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ จำนวน 12 คน ในเรื่องเกี่ยวกับหลักสูตร องค์กรความรู้ และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศให้สามารถรองรับการเกิดขึ้นของประชาคมอาเซียนได้อย่างเหมาะสม

2. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย เพื่อให้การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นไปตามจุดประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ตามลำดับดังนี้

2.1 ศึกษาการสร้างเครื่องมือจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและเอกสารทางวิชาการ

2.2 สร้างเครื่องมือตามองค์ความรู้ แนวคิดทฤษฎี รวมไปถึงข้อมูลต่างๆ ที่ได้รับการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

2.3 นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปให้คณะกรรมการที่ปรึกษางานนิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity)

2.4 นำเครื่องมือมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะแล้วปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบอีกครั้ง เพื่อความสมบูรณ์ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดย 2 วิธี คือการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและจากการสัมภาษณ์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร โดยการสำรวจเอกสาร ค้นหาเอกสารที่เกี่ยวข้อง แล้วบันทึกเนื้อหาเกี่ยวกับความเป็นประชาคมอาเซียนและปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการศึกษา

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลประเภทบุคคล ผู้วิจัยใช้วิธีรวบรวมข้อมูลจากการพูดคุยและขอทราบความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interviews) ผู้วิจัยจะเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล เข้าถึงผู้ให้สัมภาษณ์หรือผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informants) โดยตรงซึ่งผู้วิจัยมีความปฏิสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นอย่างดี เนื่องจากผู้วิจัยเป็นผู้บริหารการอยู่ในสถาบันวิชาการป้องกันประเทศมาอย่างยาวนาน ทั้งนี้ ในการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะอธิบายให้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของคำถาม อธิบายถึงความเป็นประชาคมอาเซียนและผลกระทบต่อการศึกษาในปัจจุบันสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษา เพื่อให้ผู้สัมภาษณ์และผู้วิจัยเข้าใจตรงกัน แล้วใช้เครื่องมือในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์ โดยใช้แนวคำถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และถามรายละเอียดเพิ่มเติมในบางประเด็นที่ต้องการเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความละเอียด ทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักได้แสดงทัศนะของตนเองต่อการพัฒนาการศึกษาของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศที่มุ่งสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีวิทยาของการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อสร้างทฤษฎีจากฐานรากนี้ ความสมบูรณ์ของมโนทัศน์และทฤษฎีที่ถูกสร้างขึ้น มาจากข้อมูลเป็นเงื่อนไขที่สำคัญมาก ดังนั้นในการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลจึงเป็นการสร้างมโนทัศน์เชิงทฤษฎี (Theoretical Coding) ในรูปของข้อเสนอที่เป็นข้อสรุปเชิงทฤษฎี(Proposition) ด้วยการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างข้อมูลกับทฤษฎีในลักษณะที่นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 3 กลุ่มที่มีส่วนเกี่ยวข้องและมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาหลักสูตรต่างๆ ให้เหมาะสมกับการเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน ความเชื่อมโยงระหว่างข้อมูลกับทฤษฎีและเอกสารต่างๆ นำมาแยกส่วนตามปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องแล้วทำการวิเคราะห์และตรวจสอบข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ชัดเจน ผู้วิจัยได้วางแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธี วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ออกเป็น 2 ลักษณะคือ การวิเคราะห์เอกสารและการวิเคราะห์บทสัมภาษณ์ การวิเคราะห์เอกสารเพื่อศึกษาการพัฒนาการศึกษา นโยบายการศึกษาของรัฐบาล และความเป็นประชาคมอาเซียน เพื่อหาปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษา

และการวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์แนวความคิดของผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อให้ได้ข้อสรุปตามมติของการพัฒนาการศึกษาของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศโดยยึดกรอบการพัฒนาอาเซียน บทบาทของการศึกษากับเงื่อนไขในการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน ศักยภาพของการอุดมศึกษาไทยในการแข่งกับประเทศสมาชิก เพื่อนำมาหาแนวทางการพัฒนาการศึกษาของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศในการเตรียมความพร้อมสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.2558

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงการจัดการศึกษาด้านความมั่นคงของสถาบันของ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
2. ได้แนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาด้านความมั่นคงที่เหมาะสมเพื่อรองรับการเกิดขึ้นของประชาคมอาเซียน

คำจำกัดความ

อาเซียน

หมายถึง สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations: ASEAN)

ประเทศสมาชิกอาเซียน

หมายถึง ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 10 ประเทศได้แก่ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย มาเลเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสิงคโปร์ ราชอาณาจักรไทย บรูไน ดารุสซาลาม สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สหภาพพม่า และราชอาณาจักรกัมพูชา

การศึกษา (Education)

หมายถึง กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรมการสร้างสรรค์ จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้

ต่อเนื่องตลอดชีวิต

หลักสูตรสถานศึกษา (School-Based Curriculum)

- หมายถึง แผนหรือแนวทางในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งจัดทำโดยคณะบุคคลของสถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ และส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง มีชีวิตอยู่ในชุมชนสังคมอย่างมีความสุข ซึ่งต้องไม่ขัดต่อความมั่นคงของชาติและสิทธิมนุษยชน
- การพัฒนาการศึกษา
- หมายถึง การดำเนินการหรือกระบวนการใดๆ ก็ตามที่มีผลให้มีการปรับปรุงการจัดการศึกษาให้มีระดับคุณภาพที่สูงขึ้นตอบสนองความต้องการของสังคมและบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ
- การพัฒนาองค์ความรู้
- หมายถึง การดำเนินการหรือกระบวนการใดๆ ก็ตามที่มีผลให้มีการปรับปรุงเนื้อหาการเรียน การสอน อุปกรณ์การเรียน การสอน ที่ส่งเสริมความรู้ใหม่ วิทยาการใหม่เพื่อให้ผู้รับการศึกษาได้รับการพัฒนาความรู้ที่สูงขึ้น
- พัฒนาบุคลากร
- หมายถึง การดำเนินการหรือกระบวนการใดๆ ก็ตามที่มีผลให้มีการปรับปรุงพัฒนาคนประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู อาจารย์ นักเรียน ให้มีคุณภาพสูงขึ้นตอบสนองความต้องการของสังคมและบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ
- พัฒนาความร่วมมือ
- หมายถึง การดำเนินการหรือกระบวนการใดๆ ก็ตามที่มีผลให้มีการปรับปรุงการร่วมมือแลกเปลี่ยนด้านการศึกษา การมีส่วนร่วมหรือมีวัตถุประสงค์ในความร่วมมือทางการศึกษาเพื่อพัฒนาการศึกษาที่สูงขึ้น
- ความมั่นคงของชาติ
- หมายถึง สภาวะการณ์หรือสภาพที่รัฐชาติภายใต้การนำของรัฐบาลที่มีอำนาจอธิปไตยในการปกครองดินแดนดังกล่าวด้วยตนเอง ที่สามารถดำรงอยู่ด้วยความปลอดภัยจากภัยอันตรายทั้งปวงไม่ว่าจะเป็นเกณฑ์การเสี่ยงใด ความเกรงกลัว ความกังวล และความสงสัย มีความเจริญก้าวหน้า มีเสรีต่อความกดดันต่าง ๆ ซึ่งจะประกันให้เกิดอำนาจหน้าที่ของแต่ละส่วนภายในชาติดำเนินไปได้อย่างอิสระ มีความแน่นแฟ้นเป็นปึกแผ่น มีความแน่นอนไม่เปลี่ยนแปลงไปโดยง่าย มีความอดทนต่อแรงกดดันต่าง ๆ ที่มากระทบในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านเอกราช อธิปไตย ในด้านบูรภาพแห่งดินแดนในด้านสวัสดิภาพความปลอดภัยและผาสุกของประชาชนในด้านการปกครองของประเทศและวิถีการดำเนินชีวิตของชน อีกทั้งจะต้องมีขีดความสามารถที่จะพร้อมเผชิญต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาการศึกษาด้านความมั่นคงของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ กองบัญชาการกองทัพไทย ให้สามารถรองรับการเกิดขึ้นของประชาคมอาเซียนได้อย่างเหมาะสม ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียด ประกอบด้วย

๑. ความเป็นมาประชาคมอาเซียน
๒. กฎบัตรอาเซียน
๓. ทฤษฎีความมั่นคง/แนวคิดด้านการเมืองและความมั่นคง
๔. แนวคิดเรื่อง การเมืองและความมั่นคงอาเซียน
๕. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community)

เมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๔๐ ผู้นำอาเซียนได้รับรองเอกสาร วิสัยทัศน์อาเซียน ๒๐๒๐ เพื่อกำหนดเป้าหมายว่า ภายในปี ค.ศ.๒๐๒๐(๒๕๖๓) อาเซียนจะเป็น

๑. วงสมานฉันท์แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้(A Concert of Southeast Asian Nations)
๒. หุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาอย่างมีพลวัต (A Partnership in Dynamic Development)
๓. มุ่งปฏิสัมพันธ์กับประเทศภายนอก(An Outward-Looking ASEAN)
๔. ชุมชนแห่งสังคมที่เอื้ออาทร (A Community of Caring Societies)

ในการประชุมผู้นำอาเซียน ครั้งที่ ๙ ระหว่างวันที่ ๗-๘ ตุลาคม ๒๕๔๖ ที่บาหลี ผู้นำอาเซียนได้ตอบสนองต่อการบรรลุวิสัยทัศน์อาเซียนเพิ่มเติม โดยได้ลงนามในปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมืออาเซียน (Declaration of ASEAN Concord II หรือ Bali Concord II) เห็นชอบให้มีการจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ (ค.ศ. ๒๐๒๐) ประชาคมอาเซียนนี้จะประกอบด้วย ๓ เสาหลัก (pillars) ได้แก่ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political - Security Community - APSC) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community - AEC) และ ประชาคมสังคม - วัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio - Cultural Community - SCC) ต่อมาในระหว่างการประชุมผู้นำอาเซียน ครั้งที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ ที่เวียงจันทน์ผู้นำอาเซียนได้รับรองและลงนามเอกสารสำคัญที่จะวางกรอบความร่วมมือเพื่อบรรลุการจัดตั้งประชาคมอาเซียนต่อไป ได้แก่

๑. แผนปฏิบัติการของประชาคมความมั่นคงอาเซียน

๒. กรอบความตกลงว่าด้วยสินค้าสำคัญซึ่งจะช่วยเร่งรัดความร่วมมือด้านสินค้าและบริการ ๑๑ สาขา (Wood-based products and automotive, Rubber-based products and textiles and apparels, Agro-based products and fisheries, Electronics, e-ASEAN and healthcare, Air Travel and tourism) ภายในปี พ.ศ. ๒๕๕๓

๓. แผนปฏิบัติการประชาสังคม - วัฒนธรรมอาเซียน

ในระหว่างการประชุมผู้นำอาเซียน ครั้งที่ ๑๐ ผู้นำอาเซียนยังได้รับรอง แผนปฏิบัติการเวียงจันทน์ (Vientiane Action Programme - VAP) เป็นแผนดำเนินงานด้านความร่วมมือในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๗ - ๒๕๕๓ โดยได้กำหนดแนวคิดหลักหรือ Theme ของแผนปฏิบัติการว่า “Toward Shared prosperity destiny in an intergrated, peaceful and caring ASEAN Community” VAP จึง เท่ากับเป็นการจัดลำดับความสำคัญของแผนงาน และโครงการของประชาคมอาเซียนที่จะเร่งปฏิบัติ เพื่อให้เป็นไปตาม Theme ดังกล่าว

ที่ประชุมผู้นำอาเซียน ครั้งที่ ๑๐ เห็นชอบให้จัดตั้ง กองทุนเพื่อการพัฒนาอาเซียน (ASEAN Development Fund) โดยแปลงจากกองทุนอาเซียนเดิม เพื่อนำมาเป็นแหล่งเงินทุนเพื่อดำเนินกิจกรรม และโครงการต่างๆ ของแผนปฏิบัติการเวียงจันทน์ (VAP) อันจะเป็นการส่งเสริมการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน และเป็นกองทุนที่สามารถระดมความสนับสนุนทั้งจากประเทศคู่เจรจาและแหล่งทุนอื่นๆ ซึ่งขณะนี้ประเทศสมาชิกอาเซียนกำลังอยู่ในระหว่างดำเนินการ คาดว่าจะสามารถตัดตั้งกองทุนดังกล่าวได้ภายในปีนี้ โดยจะมีการลงนามความตกลงจัดตั้งกองทุน ดังกล่าวในการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน ครั้งที่ ๓๘ ในเดือน กรกฎาคม ๒๕๔๘

แนวคิดเรื่อง ประชาคมความมั่นคงอาเซียน

มีวัตถุประสงค์ที่จะทำให้ประเทศในภูมิภาคอยู่อย่างสันติสุข โดยการแก้ไขปัญหาในภูมิภาคโดยสันติวิธี และยึดมั่นในหลักความมั่นคงรอบด้าน ประชาคมความมั่นคงอาเซียน

๑. ใช้ข้อตกลงและกลไกของอาเซียนที่มีอยู่แล้ว ในการเพิ่มศักยภาพในการแก้ไขปัญหาข้อพิพาทภายในภูมิภาค รวมทั้งการเผชิญหน้ากับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ (Non -Traditional Threat) เช่น การก่อการร้าย การลักลอบค้ายาเสพติด การค้ามนุษย์ อาชญากรรมข้ามชาติอื่นๆ และการขจัดอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง

๒. ริเริ่มกลไกใหม่ๆ ในการเสริมสร้างความมั่นคง และกำหนดรูปแบบใหม่สำหรับความร่วมมือด้านนี้ ซึ่งรวมถึงการกำหนดมาตรฐานการป้องกันการเกิดข้อพิพาท การแก้ไขข้อพิพาท และการสร้างเสริมสันติภาพภายหลังการยุติข้อพิพาท

๓. ส่งเสริมความร่วมมือทางทะเล ทั้งนี้ความร่วมมือข้างต้นจะไม่กระทบต่อความเป็นอิสระของประเทศสมาชิกในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ และความร่วมมือทางทหารกับประเทศนอกภูมิภาค และไม่นำไปสู่การสร้างพันธมิตรทางการทหาร

ความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคง

อาเซียนเห็นว่า สันติภาพและเสถียรภาพทางการเมือง เป็นพื้นฐานสำคัญต่อการพัฒนา ด้านต่างๆ จึงมุ่งเน้นการส่งเสริมให้มีความไว้เนื้อเชื่อใจระหว่างกัน (Confidence Building) ตลอดจน การสร้างเสถียรภาพ (stability) และสันติภาพ(peace)ในภูมิภาคตลอดระยะเวลา ๔๑ ปีที่ผ่านมา อาเซียนสามารถระงับข้อพิพาทไม่ให้ขยายตัวเป็นความตึงเครียด โดยการเจรจาหรือทางการเมือง และ การสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจระหว่างกัน ผู้นำประเทศสมาชิกได้เห็นพ้องในการจัดตั้งประชาคมการเมือง และความมั่นคงอาเซียน(ASEAN Political - Security Community - APSC) อันมีจุดมุ่งหมายในการ สร้างความมั่นใจว่าประเทศในภูมิภาคจะอยู่ร่วมกัน และร่วมกับประเทศอื่นๆ ในโลกด้วยความสงบสุข ในสภาพแวดล้อมที่เป็นประชาธิปไตย และมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันประเทศสมาชิกของ ประชาคมได้ให้คำมั่นสัญญาที่จะพึงพากระบวนการแก้ไขปัญหาคด้วยสันติวิธี และคำนึงถึงความ มั่นคงของประเทศสมาชิกจะเกี่ยวโยงกันตามที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ วัฒนธรรมและวัตถุประสงค์ร่วมกัน อันประกอบด้วย การพัฒนาการเมือง การกำหนดและ ยึดถือบรรทัดฐานร่วมกัน การป้องกันความ ขัดแย้ง การแก้ไขความขัดแย้ง การสร้างสันติภาพหลังความขัดแย้ง โดยอยู่บนพื้นฐานอันมั่นคงของ กระบวนการ หลักการความตกลงและโครงสร้าง ของอาเซียนที่มีวิวัฒนาการมาอย่างช้านาน ซึ่งปรากฏ ในเอกสารสำคัญทางการเมืองดังนี้

ปฏิญญาอาเซียน (ASEAN Declaration) ณ กรุงเทพฯ วันที่ ๘ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๑๐

ปฏิญญาว่าด้วยเขตสันติภาพ อิสระภาพ และการวางตนเป็นกลาง (Zone of Peace, Freedom and Neutrality Declaration) ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๑๔

ปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมืออาเซียน(Declaration of ASEAN Concord) ณ บาหลี วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๑๕

สนธิสัญญาไมตรีและความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้(Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia) ณ บาหลี วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๑๕

ปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยทะเลจีนใต้(ASEAN Declaration on the South China Sea) ณ กรุงมะนิลา วันที่ ๒๒ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๓๕

สนธิสัญญาเขตปลอดอาวุธนิวเคลียร์แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Treaty on the Southeast Asia Nuclear-Free Zone : SEAN-FZ) ณ กรุงเทพฯ วันที่ ๑๕ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๔๐

วิสัยทัศน์อาเซียน(ASEAN Vision 2020) ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๔๐

ปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมืออาเซียน(Declaration of ASEAN ConCord II) ณ กรุงบาหลี วันที่ ๗ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๔๖

ปัจจุบันอาเซียนกำลังเจรจาจัดทำร่างแผนงานเพื่อจัดตั้ง APSC เพื่อให้ที่ประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ ๑๔ ที่จะจัดขึ้นในเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ ที่ประเทศไทยให้การรับรอง ทั้งนี้ เป้าหมายหลักของ APSC ได้แก่ (๑) สร้างประชาคมอาเซียนให้มีค่านิยมร่วมกัน (๒) อาเซียนให้สามารถเผชิญกับภัยคุกคามความมั่นคงในรูปแบบเดิม และรูปแบบใหม่ และส่งเสริมความมั่นคงของมนุษย์ (๓) ให้ประชาคมอาเซียนมีปฏิสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นและสร้างสรรค์กับประชาคมโลกโดยให้อาเซียนมีบทบาทนำในภูมิภาค ด้วยตระหนักถึงความเกี่ยวพันกันของความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ประเทศไทยได้เสนอให้มีการประชุมว่าด้วยการเมือง และความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (ASEAN Regional Forum - ARF) ในปี พ.ศ.๒๕๓๗ โดย ARF จะมุ่งเน้น ๓ เรื่องหลัก ได้แก่ ส่งเสริมการสร้างควมไว้เนื้อเชื่อใจกัน (Confidence Building) การพัฒนาการทูตเชิงป้องกัน (Preventive Diplomacy) และการแก้ไขความขัดแย้ง (Conflict Resolution) ประเทศที่เป็นสมาชิกการประชุมว่าด้วยการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก ได้แก่ ออสเตรเลีย บรูไนในคาบสมุทรกาลัมพูชา แคนาดา จีน สหภาพยุโรป อินเดีย อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ เกาหลีเหนือ ลาว มาเลเซีย มองโกเลีย พม่า นิวซีแลนด์ ปากีสถาน ปาปัวนิวกินี ฟิลิปปินส์ รัสเซีย สิงคโปร์ ศรีลังกาติมอร์ - เลสเต ไทย สหรัฐอเมริกาและเวียดนาม การประชุมว่าด้วยการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก จะหารือเรื่องความมั่นคงในภูมิภาคเป็นหลัก ซึ่งรวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมหาอำนาจ การไม่แพร่ขยายของอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง การต่อต้านการก่อการร้าย และอาชญากรรมข้ามชาติ สถานการณ์ในทะเลจีนใต้ และคาบสมุทรเกาหลีนอกจากนี้ อาเซียนยังมีกรอบความร่วมมือทางทหาร เพื่อสร้างเครือข่ายและความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดระหว่างฝ่ายทหารของประเทศสมาชิกความร่วมมือด้านการป้องกันยาเสพติด การต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ และการก่อการร้าย โดยเฉพาะประเด็นหลังนี้ อาเซียนได้ลงนามในอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการก่อการร้ายในปี พ.ศ.๒๕๕๐

กฎบัตรอาเซียน

กฎบัตรอาเซียน เป็นร่างสนธิสัญญาที่ทำร่วมกันระหว่างประเทศสมาชิกในสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อเป็นเครื่องมือในการวางกรอบทางกฎหมายและโครงสร้างองค์กรของสมาคม ทั้งนี้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของอาเซียนในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขับเคลื่อนการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน ภายในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ตามที่ผู้นำอาเซียนได้ตกลงกันไว้ ตามกำหนดการ จะมีการจัดทำร่างกฎบัตรอาเซียนให้แล้วเสร็จภายในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๕๐

อาเซียนก่อตั้งขึ้นโดยตราสารที่เรียกว่า ปฏิญญาอาเซียน หรือที่รู้จักในชื่อ ปฏิญญากรุงเทพฯ (Bangkok Declaration) โดยหากพิจารณาจากเนื้อหาของตราสารและสถานการณ์ทางการเมืองระหว่างประเทศในช่วง ค.ศ. ๑๙๖๗ พิจารณาได้ว่า อาเซียนจำต้องอาศัยรูปแบบความร่วมมือเชิงมิตรภาพในภูมิภาคและเลี่ยงการกำหนดคสิทธิหน้าที่ ในทางกฎหมายระหว่างประเทศ

ตลอดเวลาที่ผ่านมา ผู้นำในภูมิภาคได้อาศัยอาเซียนเป็นเวทีดำเนินความร่วมมือบนพื้นฐานของความยินยอมและความสมัครใจของสมาชิกเป็นหลัก การดำเนินการอยู่บนพื้นฐานของการปรึกษาหารือหรือการอาศัยฉันทามติ

โดยเลี่ยงการอ้างสิทธิหน้าที่และการแทรกแซงทางการเมืองระหว่างสมาชิก (non intervention) ซึ่งแนวปฏิบัตินี้ที่เรียกว่า “The ASEAN Way” ได้ช่วยให้ความร่วมมือดำเนินมาโดยปราศจากความขัดแย้งรุนแรงแม้ว่าสมาชิกแต่ละประเทศจะมีระบบกฎหมายและนโยบายทางการเมืองที่แตกต่างกัน ดังนั้น เมื่ออาเซียนมิได้มุ่งที่จะนำกฎหมายระหว่างประเทศมาเป็นฐานในการดำเนิน จึงมิได้มีการจัดทำสนธิสัญญาหรือกฎบัตรอาเซียนมาตั้งแต่นั้น

ความสำคัญต่ออาเซียน

แม้อาเซียนจะมีได้มีสนธิสัญญาหรือกฎบัตรมาตั้งแต่ต้น แต่เมื่อเวลาผ่านไปอาเซียนก็ได้พัฒนาความร่วมมือโดยอาศัยฐานในทางกฎหมายระหว่างประเทศมากขึ้น เช่น การที่สมาชิกอาเซียนได้จัดทำสนธิสัญญาไมตรีและความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia ๑๙๗๖ หรือ TAC) ซึ่งก็เป็นการนำหลักกฎหมายระหว่างประเทศที่มีอยู่เดิมแล้วนำมาเน้นย้ำระหว่างรัฐในภูมิภาค เช่น หลักการเคารพอำนาจอธิปไตยของรัฐ หลักการไม่แทรกแซงกิจการอันเป็นการภายในของแต่ละรัฐ ซึ่งปรากฏอยู่ในกฎบัตรสหประชาชาติอยู่แล้ว เป็นต้น

อาเซียนก็ได้อาศัยหลักในสนธิสัญญาดังกล่าวมาเป็นหลักการที่อาเซียนยึดถือ และเป็นข้อแม้ในการต่อรองกับรัฐที่ไม่ใช่สมาชิกให้ลงนามเป็นภาคี ก่อนจะได้รับให้เข้าร่วมประชุมกับอาเซียนนั่นเอง

ข้อพิจารณาสำคัญคือ สนธิสัญญาดังกล่าวมิได้เกี่ยวข้องหรือทำขึ้นกับอาเซียน โดยตรง และอาเซียนก็มิได้มีความสามารถในการทำสนธิสัญญาโดยตนเอง เพียงแต่รัฐที่อยู่ในบริเวณเอเชียอาคเนย์ได้เข้าภาคีสัญญาดังกล่าวเพื่อประโยชน์ร่วมกันในภูมิภาคและอาศัยอาเซียนเป็นเครื่องมือในการดำเนินความร่วมมือและพันธกรณี หรือหน้าที่ตามสนธิสัญญานั้น ย่อมส่งผลกระทบต่อ การดำเนินความร่วมมือภายใต้กรอบอาเซียนโดยปริยาย

นอกจากนี้อาเซียนยังไม่ได้เป็นเวทีที่ทำให้เกิดสนธิสัญญาในเรื่องอื่นๆ เช่น การทำให้ภูมิภาคปลอดจากอาวุธนิวเคลียร์ หรือล่าสุดในด้านการต่อต้านการก่อการร้าย ตลอดจนความตกลงเรื่องเศรษฐกิจและความร่วมมือ เฉพาะด้าน เช่น ด้านการส่งเสริมสวัสดิการสังคม การศึกษา การป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ ลิงแควคลุ้ม

การจัดการภัยพิบัติ ฯลฯ ซึ่งล้วนอาศัยอาเซียนเป็นกลไกสำคัญทั้งสิ้น ดังนั้น แม้บางรูปแบบแล้วจะไม่ถือว่าอาเซียนได้ตั้งอยู่บนฐานกฎหมายระหว่างประเทศ แต่ในทางเนื้อหากฎหมายระหว่างประเทศและความตกลงเหล่านี้จะได้อิทธิพลต่อการดำเนินการของอาเซียนในช่วงเวลาที่ผ่านมา

ความเป็นมาและกระบวนการจัดทำ

เมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๔๐ ในการประชุม ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ บรรดาผู้นำประเทศสมาชิกอาเซียนได้ร่วมประกาศ “วิสัยทัศน์อาเซียน ๒๐๒๐” (ASEAN Vision ๒๐๒๐) โดนกำหนดเป้าหมายว่า ภายในปี ค.ศ.๒๐๒๐ (พ.ศ. ๒๕๖๓) อาเซียนจะมีรูปแบบความร่วมมือที่พัฒนาใกล้ชิดมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม ต่อมาในการประชุมอาเซียน (ASEAN Summit) ครั้งที่ ๙ ในเดือนตุลาคม ๒๕๔๖ ที่บาหลี

ผู้นำอาเซียนได้ลงนามในปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมืออาเซียน (Declaration of ASEAN Concord II หรือ Bali Concord II) เพื่อให้เกิดประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ภายในปี พ.ศ.๒๕๖๓ (ค.ศ.๒๐๒๐) โดยจะประกอบด้วย ๓ เสาหลัก (pillars) ได้แก่ ประชาคมความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Security Community - ASC) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community - AEC) และประชาคม สังคม - วัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio - Community - ASCC)

ต่อมาในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๔๗ ได้มีการประชุมผู้นำอาเซียน ครั้งที่ ๑๐ ณ กรุงเวียงจันทน์ และบรรดาผู้นำอาเซียน ได้ประกาศแผนปฏิบัติการเวียงจันทน์ (Vientiane Action Programme) ซึ่งได้สนับสนุนการจัดทำกฎบัตรอาเซียน เพื่อรองรับการจัดตั้งประชาคม อาเซียนภายในปี พ.ศ.๒๕๖๓ และในเดือนธันวาคม ๒๕๔๘ ได้มีการประชุมผู้นำอาเซียน ครั้งที่ ๑๑ ณ กรุงบาหลี

โดยบรรดาผู้นำได้ร่วมกันประกาศหลักการสำคัญในการจัดทำกฎบัตรอาเซียนและได้มอบหมายให้ “คณะผู้ทรงคุณวุฒิ” (Eminent Persons Group) ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ ในด้านต่างต่างประเทศ จากแต่ละประเทศสมาชิก เป็นผู้จัดทำข้อเสนอแนะเบื้องต้นและลักษณะทั่วไป ของกฎบัตรอาเซียน ซึ่งคณะผู้ทรงคุณวุฒิก็ได้ประชุมหารือร่วมกับภาคส่วนต่างๆ จนสามารถสรุปข้อเสนอแนะเบื้องต้น ในการจัดทำบัตรในรูปแบบ “รายงานของคณะผู้ทรงคุณวุฒิ เรื่องกฎบัตรอาเซียน” ในเดือนธันวาคม ๒๕๔๙

เมื่อเดือนมกราคม ๒๕๕๐ ในการประชุมผู้นำอาเซียน ครั้งที่ ๑๒ ณ กรุงเซบู บรรดาผู้นำได้ร่วมกันประกาศรับรองรายงานของคณะผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับกฎบัตรอาเซียนและได้มอบหมายให้ “คณะทำงานระดับสูง” หรือ High Level Task Force ซึ่งประกอบไปด้วยหน้าที่ระดับสูงที่มีความเชี่ยวชาญ จากแต่ละประเทศสมาชิกเป็นผู้รับผิดชอบจัดทำร่างกฎบัตรอาเซียนและเอกสารสำคัญที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ โดยให้อาศัยหลักการสำคัญ ที่บรรดาผู้นำได้ร่วมกัน ประกาศไว้ ณ กรุงบาหลี และกรุงเซบู รวมถึงให้พิจารณา จากข้อเสนอแนะจากรายงานของคณะผู้ทรงคุณวุฒิให้แล้วเสร็จ เพื่อสามารถนำร่างกฎบัตร ไปพิจารณาในการประชุมผู้นำอาเซียน ครั้งที่ ๑๓ ณ ประเทศสิงคโปร์ในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๐ ต่อไป

จากนั้นก็จะได้มีการตรวจสอบ รับฟังความคิดเห็น ก่อนผู้นำจะลงนามการประกาศใช้ วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๑ ที่ประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศ ของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จัดขึ้นที่สำนักงานเลขาธิการอาเซียนกรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย ได้ประกาศใช้กฎบัตรอาเซียนอย่างเป็นทางการ

ส่งผลให้การดำเนินงานของอาเซียนเป็น ไปภายใต้กฎหมายเดียวกันและปูทางไปสู่ การสร้างตลาดเดียวในภูมิภาคภายใน ๗ ปี

โครงสร้างของกฎบัตรอาเซียน

โครงสร้างของกฎบัตรนี้ ประกอบด้วย อารัมภบทและข้อบังคับ ๕๕ ข้อ ใน ๑๓ หมวด

หมวด ๑ วัตถุประสงค์และหลักการ - กล่าวถึงวัตถุประสงค์และหลักการ

หมวด ๒ สภาพบุคคลตามกฎหมาย - ระบุฐานะทางกฎหมาย

หมวด ๓ สมาชิกภาพ - อธิบายสมาชิก การรับสมาชิกใหม่

หมวด ๔ องค์กร - กล่าวถึงองค์กรและทำงานประกอบด้วย ที่ประชุมสุดยอดอาเซียน คณะมนตรีประสานงาน คณะมนตรีประชาคมอาเซียนต่างๆ องค์กรรัฐมนตรีเฉพาะสาขา คณะกรรมการถาวรประจำอาเซียน เลขานุการและสำนักงานเลขานุการ องค์กรสิทธิมนุษยชนอาเซียน

หมวด ๕ องค์กรที่มีความสัมพันธ์กับอาเซียน - มีรายชื่อตามภาคผนวก ๒

หมวด ๖ ความคุ้มกันและเอกสิทธิ์ - เอกสิทธิ์ทางการทูตของอาเซียน

หมวด ๗ การตัดสินใจ - กล่าวถึงเกณฑ์การตัดสินใจอยู่บนหลักการปรึกษาหารือและฉันท์มติ

หมวด ๘ การระงับข้อพิพาท - กล่าวถึงวิธีระงับข้อพิพาทและคนกลางโดยที่ประชุมสุดยอดอาเซียนเป็นช่องทางสุดท้าย

หมวด ๙ งบประมาณและการเงิน กล่าวถึงการจัดทำงบประมาณของสำนักเลขานุการ

หมวด ๑๐ การบริหารและขั้นตอนการดำเนินงาน กล่าวถึงประธานอาเซียน พิธีการทางการทูต ภาษาทำงาน

หมวด ๑๑ อัตลักษณ์และสัญลักษณ์ - กล่าวถึงคำขวัญ ธง ดวงตรา วัน และเพลงอาเซียน

หมวด ๑๒ ความสัมพันธ์ภายนอก - กล่าวถึงแนวทางและขั้นตอนการเจรจาของอาเซียนกับเจรจา

หมวด ๑๓ บทบัญญัติทั่วไปและบทบัญญัติสุดท้าย - กล่าวถึงการบังคับใช้

ภาคผนวก ๑ - กล่าวถึงองค์กรระดับรัฐมนตรีอาเซียนเฉพาะสาขา

ภาคผนวก ๒ - กล่าวถึงองค์กรที่มีความสัมพันธ์กับอาเซียน คือ รัฐสภา องค์กรภาคธุรกิจ สถาบันวิชาการ และองค์กรภาคประชาสังคม

ภาคผนวก ๓ - อธิบายรายละเอียดของอาเซียน

ภาคผนวก ๔ - อธิบายรายละเอียดดวงตราอาเซียน

สาระสำคัญของกฎบัตรอาเซียน

ตามกฎบัตรนี้ อาเซียนมีฐานะเป็นนิติบุคคล

วัตถุประสงค์ของกฎบัตรเป็นการประมวลบรรทัดฐาน (Norm) ค่านิยม (Value) ของอาเซียนที่สรุปได้ดังนี้

ภาพรวมของประชาคมอาเซียน การรักษาและเพิ่มพูนสันติภาพ ความมั่นคง เสถียรภาพ การเพิ่มความร่วมมือด้านการเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจและสังคมวัฒนธรรม เป็นเขตปลอดอาวุธนิวเคลียร์และอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง

ด้านเศรษฐกิจ สร้างตลาดและฐานการผลิตเดียวและความสามารถในการแข่งขันสูง การรวมตัวทางเศรษฐกิจที่มีการเคลื่อนย้ายเสรีของสินค้า/บริการ การลงทุนและแรงงาน การเคลื่อนย้ายทุนเสรียิ่งขึ้น

ด้านความมั่นคงของมนุษย์ บรรเทาความยากจน และลดช่องว่าง การพัฒนา ส่งเสริมพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ผ่านความร่วมมือด้านการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีพ

ด้านสังคม ส่งเสริมอาเซียนที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง สร้างสังคมที่ปลอดภัยมั่นคงจากยาเสพติด เพิ่มพูนความกินดีอยู่ดีของประชาชนอาเซียนผ่าน โอกาสที่ทัดเทียมกันในการเข้าถึงการพัฒนา มนุษย์ สวัสดิการ และความยุติธรรม

ด้านสิ่งแวดล้อม สนับสนุนการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่คุ้มครองสภาพแวดล้อม ความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ

ด้านวัฒนธรรม ส่งเสริมอัตลักษณ์ของอาเซียน โดยเคารพความหลากหลายและอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม

ด้านการเมืองความมั่นคง คุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน เสริมสร้างประชาธิปไตย เพิ่มพูนธรรมาภิบาลและหลักนิติธรรม ตอบสนองต่อสิ่งท้าทายความมั่นคง เช่น การก่อการร้าย

หลักการของกฎบัตรนี้ อยู่บนพื้นฐานของกฎหมายต่างประเทศ เช่น การไม่แทรกแซงกิจการภายใน การระงับข้อพิพาทโดยสันติวิธี สิ่งที่น่าหนักใจคือ การรวมศูนย์กับความสัมพันธ์กับภายนอก จึงทำให้กฎบัตรนี้เป็นเสาหลักของการสร้างประชาคมอาเซียนและต่อยอดถึงข้อผูกมัดทางกฎหมายของข้อตกลงอาเซียนต่างๆ

กลไกของอาเซียน ให้ที่ประชุมสุดยอดอาเซียนเป็นองค์สูงสุดในการกำหนดนโยบายของอาเซียน โดยมีการประชุมสุดยอดปีละ ๒ ครั้ง มีคณะมนตรีประสานงานอาเซียนที่มาจากรัฐมนตรีต่างประเทศเป็นผู้บริหารงานทั่วไป และคณะมนตรีประชาคมอาเซียนดำเนินการตามพันธกรณีในแต่ละ

สาขาวิชาชีพการเป็นหัวหน้าเจ้าหน้าที่บริหารสำหรับการติดตามความคืบหน้าในกิจการต่างๆ ของอาเซียน รวมทั้งมีคณะผู้แทนถาวรประจำอาเซียนเพื่อสนับสนุนการทำงานของคณะมนตรีประชาคมอาเซียน

การบริหารงาน ประธานอาเซียนดำรงตำแหน่งวาระ ๑ ปี และประเทศที่เป็นประธานอาเซียน จะรับตำแหน่งประธานของกลไกของอาเซียนทุกตำแหน่ง อาทิ ที่ประชุมสุดยอดอาเซียน มন্ত্রীประชาคมอาเซียนคณะต่างๆ ประธานผู้แทนถาวรประจำอาเซียน

จากกำหนดให้มีการประชุมสุดยอดปีละ ๒ ครั้ง แสดงว่า อาเซียนกำลังปรับให้ที่ประชุมสุดยอดให้มีบทบาทเชิงบริหารอย่างใกล้ชิดกับการปฏิบัติงานมากขึ้น แทนที่จะให้ที่ประชุมสุดยอดเป็นเพียงพิธีกรรมทางการทูต รวมทั้งการบริหารงานที่ทำให้มีการสอดคล้องกับประธานอาเซียนย่อมแสดงถึงความพยายามเพิ่มสมรรถนะขององค์กรในด้านประสิทธิผลของคณะทำงานด้านต่างๆ มากขึ้น

ข้อบังคับที่น่าสนใจคือ การให้มืองค์กรสิทธิมนุษยชนอาเซียน ซึ่งปัจจุบันอยู่ระหว่างการร่าง ข้อบังคับโดยคณะทำงาน ขณะที่ยุทธศาสตร์ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนในประเทศสมาชิก ทำให้สามารถคาดหวังองค์กรนี้ในฐานะเวทีของการเรียกร้องสิทธิและสร้างพื้นที่ต่อการรับรู้จากสาธารณะ

ทฤษฎีความมั่นคง

“ความมั่นคงของชาติ หมายถึง สภาวะการณ์หรือสภาพที่รัฐชาติ ภายใต้การนำของรัฐบาลที่มีอำนาจอธิปไตยในการปกครองดินแดนดังกล่าวด้วยตนเอง ที่สามารถดำรงอยู่ด้วยความปลอดภัยจากภัยอันตรายทั้งปวงไม่ว่าจะเป็น เกณฑ์การเสี่ยงใด ๆ ความเกรงกลัว ความกังวล และความสงสัย มีความเจริญก้าวหน้า มีเสรีต่อความกดดันต่าง ๆ ซึ่งจะประกันให้เกิดอำนาจหน้าที่ของแต่ละส่วนภายในชาติดำเนินไปได้อย่างอิสระ มีความแน่นแฟ้นเป็นปึกแผ่น มีความแน่นอนไม่เปลี่ยนแปลงไปโดยง่าย มีความอดทนต่อแรงกดดันต่าง ๆ ที่มากระทบในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านเอกราช อธิปไตย ในด้านบูรภาพแห่งดินแดน ในด้านสวัสดิภาพ ความปลอดภัยและผาสุกของประชาชน ในด้านการปกครองของประเทศ และวิถีการดำเนินชีวิตของจน อีกทั้งจะต้องมีขีดความสามารถที่จะพร้อมเผชิญต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น”

ดังนั้นถ้าจะสรุปเพื่อให้เข้าใจง่ายและกระชับนั้น ความหมายของความมั่นคงของชาติจะหมายถึง “สภาพที่รัฐใดรัฐหนึ่งสามารถดำรงสภาพของรัฐนั้น ๆ ได้ในทุกสภาวะการณ์ ไม่ว่าสภาวะนั้นจะเป็นเช่นไร” สำหรับแนวคิดของความมั่นคงนั้น สามารถแบ่งแนวคิดของความมั่นคงออกเป็นสองประเภทคือ

๑) แนวคิดความมั่นคงระหว่างประเทศ

๒) แนวความคิดความมั่นคงทั่วไป โดยแต่ละแนวคิดจะมีแนวคิดย่อยดังต่อไปนี้

แนวความคิดความมั่นคงระหว่างประเทศ มีแนวคิดย่อยที่พิจารณา 4 ประการคือ

๒.๑ ความมั่นคงร่วม (Collective Security): แนวคิดนี้เกิดขึ้นหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 1 ที่หลายชาติบอบช้ำจากสงคราม จึงพยายามให้โลกมีความสงบสุข มีสันติภาพ ด้วยการผลักดันให้มีกฎเกณฑ์ เพื่อป้องกันและลงโทษประเทศที่ก่อสงคราม โดยแนวความคิดนี้ทำให้หลายประเทศร่วมกันจัดตั้ง องค์สันติบาติชาติ (League of Nations) เพื่อดำเนินการในการจัดการระเบียบดังกล่าว อย่างไรก็ตามองค์กรสันติบาติชาติ ประสบความล้มเหลวในที่สุด แนวคิดของความมั่นคงร่วม โดยส่วนใหญ่แล้วจะให้ความสำคัญด้านสงครามและการทหารเป็นหลักมากกว่าความสำคัญด้านอื่น

๒.๒ ความมั่นคงสมบูรณ์แบบ (Comprehensive Security): แนวความคิดนี้เกิดขึ้นเป็นลำดับต่อมาจาก ความมั่นคงร่วม ซึ่งเป็นแนวความคิดที่ไม่ค่อยจะประสบความสำเร็จมากนัก โดยแนวคิดนี้จะเป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นในพัฒนาพลังอำนาจของชาติทุกด้านอย่างได้ดุล คือพัฒนาพลังอำนาจของชาติทุก ๆ ด้านไปพร้อม ๆ กัน และเท่าเทียมกัน เพราะถ้ามุ่งเน้นไปในด้านใดด้านหนึ่ง อย่างเช่น การทหารเพียงด้านเดียว นอกเหนือพลังอำนาจของชาติทางด้านอื่น เช่น เศรษฐกิจอาจส่งผลกระทบต่อประเทศขาดความพร้อม ในการป้องกันประเทศอันนำไปสู่การสูญเสียเอกราชในที่สุด

๒.๓ ความมั่นคงสามัญ (Common Security): แนวความคิดนี้เกิดขึ้นครั้งแรกในยุโรป หลังจากการประชุม “การลดอาวุธและความมั่นคง (Independent Commission on Disarmament and Security Issues)” ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่จะป้องกันความขัดแย้งกันด้วยอาวุธนิวเคลียร์ในปี พ.ศ. ๒๕๒๕ การประชุมครั้งนี้มีรายงานเรื่อง “Common Security: A Blueprint for Survival” ของอดีตนายกรัฐมนตรีสวีเดน ที่กล่าวถึงหลักการ ๖ ประการของความมั่นคงสามัญ คือ

๑) ทุกชาติมีสิทธิตามกฎหมายในเรื่องความมั่นคงของชาติ

๒) กำลังทหารมิใช่เครื่องมือในการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างชาติที่ถูกต้องตามกฎหมาย

๓) ในการดำเนินนโยบายต่างประเทศของนานาชาติ จะต้องมีการยับยั้งชั่งใจต่อการกระทำที่อาจก่อให้เกิดความรุนแรงได้

๔) ความมั่นคงมิได้เกิดจากการใช้กำลังทหารที่เหนือกว่า

๕) การปรับลดกำลังและจำกัดขีดความสามารถทหารมีความจำเป็นสำหรับความมั่นคงสามัญ

๖) ทุกชาติต้องหลีกเลี่ยงการนำเอาเหตุการณ์ทางการเมืองเชื่อมโยงกับการเจรจา ลดอาวุธ และต่อมาโซเวียตรัสเซีย โดย นาย มิคาเอล กาบาชอบ ได้กล่าวสุนทรพจน์ที่เกี่ยวกับ “การเชื่อมั่นต่อกันของสมาชิก” ต่อที่ประชุม Helsinki ในปี พ.ศ. ๒๕๒๗ โดยมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการชักชวนให้มีความร่วมมือทางเศรษฐกิจ และมุ่งไปที่ความพยายามในการแสวงหาหนทางในการลดอาวุธ

๒.๔ ความมั่นคงร่วมมือ (Cooperative Security): แนวความคิดนี้เป็นแนวความคิดที่เพิ่งเกิดขึ้นใหม่ ที่ผสมผสานแนวความคิดของ ความมั่นคงแบบสามัญ และความมั่นคงสมบูรณ์แบบ แนวความคิดนี้เกิดขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๓๓ โดยนาย โจ คลาก รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีของแคนาดา ได้กล่าวถึงความมั่นคงร่วมมือโดยเน้นไปที่ ความมั่นคงในภูมิภาคแปซิฟิกเหนือเป็นหลัก และหลังจาก นั้นได้มีการประกาศออกมาอย่างเป็นทางการโดยเลขาธิการทั่วไปของสหประชาชาติในเวลาต่อมา ความมั่นคงแบบนี้ จะมีลักษณะคล้ายกับความมั่นคงแบบสามัญมากแต่จะแตกต่าง ที่จะมีลักษณะค่อย ๆ เป็นค่อย ๆ ไป โดยมีการพัฒนาการร่วมมือขึ้นในรูปแบบเป็นพหุภาคี นอกจากนี้ยังมีความอ่อนตัวและ ประนีประนอมกว่าความมั่นคงสามัญ

แนวความคิดความมั่นคงทั่วไป มีแนวคิดย่อย ๖ ประการคือ

๑) ความมั่นคงของชาติ (National Security): แนวความคิดนี้เป็นแนวความคิดที่มุ่งเน้นในการดำเนินการที่ก่อให้เกิดความมั่นคงโดยอาศัยพลังอำนาจของชาติ (National Power) เพราะพลังอำนาจของชาติจะเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการพิทักษ์รักษาสิ่งสำคัญที่เปรียบเสมือนหัวใจของชาติ นั่นก็คือ ความมุ่งประสงค์ของชาติ (National Purpose) และ ผลประโยชน์ของชาติ (National Interests) ดังนั้น การดำเนินการที่จะมุ่งไปสู่ความมั่นคงประเภทนี้ จะมีความแตกต่างกันไปตาม ความมุ่งประสงค์ของแต่ละชาติ และผลประโยชน์ของแต่ละชาติ

๒) ความมั่นคงภายใน (Internal Security): แนวความคิดนี้แนวความคิดที่เกี่ยวข้องกันโดยตรงกับความมั่นคงของชาติ โดยความมั่นคงภายในจะมุ่งเน้นไปในเรื่องของความมั่นคงภายในประเทศที่จะนำไปสู่ความมั่นคงของชาติในที่สุด

๓) ความมั่นคงของภูมิภาค (Regional Security): แนวความคิดนี้จะให้ความสำคัญกับประเทศใกล้เคียงกันหลายประเทศที่รวมตัวกันเป็นภูมิภาคย่อย ซึ่งความมั่นคงในภูมิภาคนี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อ ประเทศแต่ละประเทศมีความมั่นคงทั้งภายในและมีความมั่นคงของชาติ (พลังอำนาจของชาติที่เหมาะสม)

๔) ความมั่นคงของโลก (International Security): แนวความคิดนี้มีลักษณะเหมือนกับความมั่นคงของภูมิภาค แต่จะแตกต่างกันที่การรวมตัวกันเป็นกลุ่มที่ใหญ่ขึ้นคือทุกประเทศในโลกนี้ ซึ่งจะรวมความมั่นคงภายในแต่ละชาติและความมั่นคงของชาติแต่ละชาติ

๕) ความมั่นคงของสภาวะแวดล้อม (Environmental Security): แนวความคิดนี้เป็นแนวความคิดที่พยายามจะรักษาภาวะเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมภายในโลก เพื่อให้สังคมมนุษย์ยังคงอยู่ต่อไปภายในโลกนี้ร่วมกับธรรมชาติได้ การพิจารณาแนวความคิดนี้จะมองไปในอนาคตโดยใช้หลักวิชาการทางวิทยาศาสตร์ สำหรับประเด็นสำคัญของความมั่นคงประเภทนี้คือ ประเทศที่ก่อให้เกิดการทำลายสิ่งแวดล้อมมากมักจะเป็นประเทศมหาอำนาจ หรือประเทศที่มีการเติบโตทางเศรษฐกิจสูง ดังนั้นความรับผิดชอบในการออกค่าใช้จ่ายในการรักษาสิ่งแวดล้อมจะต้องเป็นสัดส่วนที่แตกต่างกันอย่างไร

๖) ความมั่นคงของบุคคล (Human Security): แนวความคิดนี้เป็นแนวความคิดที่หลายประเทศได้พุ่งเป้าและให้ความสนใจเป็นอย่างสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นของสิทธิมนุษยชน โดยการดำเนินการเพื่อให้เกิดความมั่นคงของมนุษย์นั้นจะต้องใช้พลังอำนาจของชาติในด้านต่าง ๆ มาเป็นเครื่องมือจำนวนมาก เพราะแต่ละบุคคลจะมีความมั่นคงได้ จะมียोगค์ประกอบที่ต้องพิจารณาหลายประการเช่น สิทธิมนุษยชน คุณภาพชีวิต การศึกษา ฐานะทางการเงิน อนามัยชุมชน ฯลฯ

ความมั่นคงแห่งชาติ

๑. ความหมายของความมั่นคงแห่งชาติ

ในการศึกษาถึงความหมายของคำว่าชาตินั้นปัจจุบันมีคำอยู่ ๓ คำที่มีความหมายคาบเกี่ยวกันได้แก่ “ชาติ (Nation)” “รัฐ (State)” และ คำว่า “ประเทศ (Country)” โดยความหมายตามพจนานุกรม Cambridge Dictionary Online ได้ให้คำจำกัดความคำทั้ง ๓ ไว้ดังนี้

- Nation (noun)

- ๑ [C] a country, especially when thought of as a large group of people living in one area with their own government, language, traditions.

- ๒ [S] a large group of people of the same race who share the same language, traditions and history, but who might not all live in one area.

- State (noun)

- ๑ [C or U] a country or its government.

- ๒ [C] a part of a large country with its own governments.

- Country (noun)

- ๑ [C] an area of land that has its own government, army.

- ๒ [C] the country all the people who live in a country.

ส่วนความหมายตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ให้คำจำกัดความคำทั้ง ๓ ไว้ดังนี้

- ชาติ [ชาติ, ชาติ) น. ประเทศ; ประชาชนที่เป็นพลเมืองของประเทศ, กลุ่มชนที่มีความรู้สึกในเรื่องเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา ประวัติศาสตร์ ความเป็นมา ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมอย่างเดียวกัน หรืออยู่ในปกครองรัฐบาลเดียวกัน, ประชาชาติ

- รัฐ, รัฐ- [รัต, รัตละ-] น. แคว้น เช่น รัฐปาหัง, บ้านเมือง เช่น กฎหมายสูงสุดของรัฐ, ประเทศ เช่น รัฐวาติกัน.

- ประเทศ น. บ้านเมือง, แคว้น; คำเพิ่มข้างหลังของคำเดิม เมื่อเพิ่มแล้วความหมายคงเดิม เช่น อูรประเทศ หทัยประเทศ. (ส.; ป. ปเทศ); (กฎ) ชุมชุมแห่งมนุษย์ซึ่งตั้งมั่นอยู่ในดินแดนอันมีอาณาเขตแน่นอน มีอำนาจอธิปไตยที่จะใช้ได้อย่างอิสระ และมีการปกครองอย่างเป็นระเบียบเพื่อประโยชน์ของบรรดามนุษย์ที่อยู่ร่วมกันนั้น, รัฐ ก็เรียก.

จากทั้งคำจำกัดความที่พจนานุกรม Cambridge Dictionary Online และพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตได้ให้ไว้จะพบว่าคำทั้ง ๓ นั้นสามารถใช้ทดแทนกันได้ในความหมายในทำนองเดียวกันคือ “กลุ่มคนขนาดใหญ่ที่มีความสัมพันธ์ภายใต้โครงสร้างเดียวกันและอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาลกลาง”

สำหรับคำว่า “ความมั่นคง (Security)” ในพจนานุกรม Cambridge Dictionary Online ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้ “security (noun) [U] protection of a person, building, organization or country against threats such as crime or attacks by foreign countries.” ซึ่งถอดความเป็นไทยได้ว่า “ความมั่นคงคือการป้องกัน บุคคล อาคาร องค์กร หรือประเทศชาติให้รอดพ้นจากภัยคุกคามต่าง ๆ” ซึ่งเมื่อนำมารวมกับคำว่า nation แล้วจะสามารถกล่าวได้ว่า “National Security คือการป้องกัน ประเทศชาติให้รอดพ้นจากภัยคุกคามต่าง ๆ”

ส่วนพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตได้ให้ความหมายของคำว่ามั่นคงไว้ดังนี้ “มั่นคง ว. แน่นหนาและทนทาน” และเมื่อนำมาคำว่าความมั่นคงมารวมกับคำว่าชาติ จะได้ความหมายที่ว่า “ความมั่นคงแห่งชาติ คือ ความแน่นหนาและทนทานของกลุ่มคนขนาดใหญ่ที่มีความสัมพันธ์ภายใต้โครงสร้างเดียวกันและอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาลกลาง” หรือ อีกนัยหนึ่งคือ “ความแน่นหนาและทนทานต่อภัยคุกคามต่าง ๆ ของกลุ่มคนขนาดใหญ่ที่มีความสัมพันธ์ภายใต้โครงสร้างเดียวกันและอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาลกลาง”

นอกเหนือจากคำจำกัดความตามพจนานุกรมแล้วคำว่า “ความมั่นคงแห่งชาติ” ได้มีผู้ให้คำจำกัดความไว้จำนวนมาก ดังเช่น ในเว็บ History Central ในหมวด The Civics Glossary ได้ให้คำจำกัดความของคำว่าความมั่นคงแห่งชาติไว้ว่า “National security - The condition of the nation, in terms of threats, especially threats from outside. One of the major jobs of the federal government is to ensure

the security of the nation.” ถอดความเป็นภาษาไทยได้ว่า “ความมั่นคงแห่งชาติ – คือเงื่อนไขของชาติ ในบริบทของภัยคุกคาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งภัยคุกคามจากภายนอก ซึ่งเป็นงานหลักด้านหนึ่งของรัฐบาล ที่จะต้องสร้างความอยู่รอดปลอดภัยให้กับชาติ”

ส่วนในเว็บ Dictionary.com ได้ให้คำหมายของค่าความมั่นคงแห่งชาติไว้ว่า “National Security: a collective term for the defense and foreign relations of a country, protection of the interests of a country.” ถอดความเป็นภาษาไทยได้ว่า “ความมั่นคงแห่งชาติ คือ บริบทของการป้องกัน ประเทศและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รวมถึงการปกป้องผลประโยชน์ของชาติ”

สำหรับ พลตรี หลวงวิจิตรวาทการ กล่าวว่า “ความมั่นคงแห่งชาติ หมายถึง การทรงตัวอยู่ อย่างแน่นอนหนาถาวร ดำรงเอกราช มีเสรีภาพแห่งชาติ มีความสงบสุขภายในประเทศ มีความแน่นอนในชีวิต เศรษฐกิจของพลเมือง คาดหมายรายได้ของรัฐได้ถูกต้องใกล้เคียงกับความเป็นจริง ค่าของเงินตรามี เสถียรภาพ รัฐไม่ต้องประสบความยุ่งยากอะไรสำราญ ไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ได้ง่าย ผู้คน พลเมือง รู้สึกมีความปลอดภัยมีความหวังและความไว้วางใจในอนาคต และยังไว้วางใจต่อไปอีกว่า ถึงแม้ผันผวนหรือเหตุร้ายอันใดจะเกิดขึ้นมา รัฐสามารถจะต่อสู้หรือป้องกันได้”

เอกสารประกาศการศึกษาวิชาความมั่นคงศึกษา (Security Studies) ของโรงเรียนเสนาธิการ ทหารบก ได้ให้ความหมายของความมั่นคงแห่งชาติไว้ว่า “ความมั่นคงแห่งชาติ หมายถึงสภาวะการณ์ หรือสภาพที่รัฐชาติ ภายใต้การนำของรัฐบาลที่มีอำนาจอธิปไตยในการปกครองดินแดนดังกล่าวด้วย ตนเอง ที่สามารถดำรงอยู่ด้วยความปลอดภัยจากภัยอันตรายทั้งปวงไม่ว่าจะเป็น ภัยธรรมชาติ ภัยสงคราม ความเกรงกลัว, ความกังวล และความสงสัย, มีความเจริญก้าวหน้า มีเสรีต่อแรงกดดันต่าง ๆ ซึ่งจะ ประกันให้เกิดอำนาจหน้าที่ของแต่ละส่วนภายในชาติดำเนินไปได้อย่างอิสระ, มีความแน่นแฟ้นเป็น ปึกแผ่น มีความแน่นอนไม่เปลี่ยนแปลงไปโดยง่าย มีความอดทนต่อแรงกดดันต่าง ๆ ที่มากระทบ ในทุก ๆ ด้าน ทั้งในด้านเอกราช อธิปไตย ในด้านบูรณภาพแห่งดินแดน ในด้านสวัสดิภาพ ความ ปลอดภัยและผาสุกของประชาชน ในด้านการปกครองของประเทศและวิถีการดำเนินชีวิตของตน อีกทั้งจะต้อง มีขีดความสามารถที่จะพร้อมเผชิญต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น”

จากความหมายของความมั่นคงแห่งชาติที่ได้กล่าวมาในข้างต้นสามารถกล่าวได้โดยรวมว่า “ความมั่นคงแห่งชาติ คือ การที่ชาติสามารถดำรงไว้ซึ่งความมีเอกราช มีบูรณภาพแห่งดินแดน ประชาชนมี ความสงบสุข ภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีเสถียรภาพลงทนถาวรต่อการเผชิญกับสภาวะการณ์ต่าง ๆ ที่มากระทบทั้งภายในและภายนอก” การศึกษา ในเรื่องของความมั่นคงชาตินั้นวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ได้แบ่งด้านของความมั่นคงออกเป็น ๕ ด้านคือ

๑.๑ ความมั่นคงแห่งชาติด้านการเมือง: หมายถึง สภาพการณ์ทางการเมืองที่ทำให้ประชากรมีความเชื่อถือ และศรัทธาต่อระบอบการปกครอง ต่อรัฐบาลผู้บริหารการปกครอง ประชากรมีความเคารพเชื่อฟัง และยอมปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลและปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล มีความเชื่อมั่นในรัฐบาลว่าจะสามารถสร้างความเป็นธรรมในหมู่ประชากร และสามารถป้องกันความแตกแยกระหว่างชนในชาติ สามารถรักษาดินแดนให้ปลอดภัยจากการแบ่งแยก ยึดครอง มีเอกภาพ และรักษาศักดิ์ศรีของชาติในวง การเมืองระหว่างประเทศ รัฐบาลมีความชอบธรรมสามารถบริหารประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพมีอิสระ ปลอดภัยจากอิทธิพลและการบงการในการดำเนินนโยบายของประเทศ ประชากร ดินแดน รัฐบาล อำนาจอธิปไตย ตลอดจนเสถียรภาพของประเทศปลอดภัยจากการคุกคามทั้งภายในและภายนอก และที่ปฏิบัติการภายใต้อิทธิพล ของต่างประเทศ

๑.๒ ความมั่นคงแห่งชาติด้านเศรษฐกิจ: หมายถึง สภาพการณ์ทางเศรษฐกิจที่ทำให้ประชากร มีงานทำและยอมรับนับถือระบบเศรษฐกิจของ ประเทศสามารถยกฐานะทางเศรษฐกิจทั้งส่วนตัวและส่วนรวม ให้สูงขึ้นได้ในอัตราที่เหมาะสม โดยที่ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมไม่มีความแตกต่างเหลื่อมล้ำกันมากนัก ประเทศสามารถรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจมีระบบภาษีอากรที่เหมาะสมและเป็นธรรม สามารถพัฒนา เศรษฐกิจตามแผนที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีอิสระทางเศรษฐกิจจากต่างประเทศ มีความสามารถทาง อุตสาหกรรม เกษตรกรรม พาณิชยกรรม การบริการ ตลอดจนกิจกรรมทางเศรษฐกิจอื่น ๆ

๑.๓ ความมั่นคงแห่งชาติด้านสังคมจิตวิทยา: หมายถึง สภาพการณ์ทางด้านสังคมที่ทำให้ ประชากรสามารถครองชีวิตอยู่ได้ด้วยความปลอดภัย มีความปลอดภัยในชีวิตและ ทรัพย์สิน ได้รับความเป็นธรรมจากกระบวนการยุติธรรมและความเป็นธรรมในการดำเนินชีวิต มีความเสมอภาค และภารดรภาพ มีความรู้ความสามารถ มีวัฒนธรรม จริยธรรม และศีลธรรม รวมทั้ง มีความรับผิดชอบต่อ หน้าที่ของพลเมืองและต่อสังคม ตลอดจนมีจิตสำนึกและภาคภูมิใจในความเป็นชาติและเกียรติภูมิของบรรพ บุรุษ รวมทั้งยึดมั่นในอุดมการณ์ของชาติ

๑.๔ ความมั่นคงแห่งชาติด้านป้องกันประเทศ: หมายถึง ชิดความสามารถในด้านการป้องกัน ประเทศและการทหารที่แสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็งของกำลังรบของชาติ ความพร้อมรบ ความมี ประสิทธิภาพของอาวุธยุทโธปกรณ์และการใช้อาวุธ มีวินัย ข่วัญ และกำลังรบอื่น ๆ มีการจัด การฝึก การศึกษา การสวัสดิการ ยุทธศาสตร์ และยุทธวิธีที่สามารถจะเอาชนะศัตรูผู้รุกรานทั้งจากภายในและภายนอกประเทศได้

๑.๕ ความมั่นคงแห่งชาติด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การพลังงานและสิ่งแวดล้อม: หมายถึง สภาพการณ์ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การพลังงาน และสิ่งแวดล้อมของประเทศ สามารถตอบสนองความ ต้องการของคนในชาติ สามารถส่งเสริมการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ได้โดยไม่ต้องพึ่งพาต่างประเทศใน ระดับที่ทัดเทียมกับนานาอารยประเทศ

๒. การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงแห่งชาติภายหลังจากการยุติลงของสงครามเย็นพร้อม ๆ กับการล่มสลายของสหภาพโซเวียต ในปลายคริสต์ศตวรรษที่ผ่านมา ได้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงในด้านต่าง ๆ โดยโลกยุคหลังสงครามเย็นจะมีความยุ่งยาก สลับซับซ้อน และเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีความขัดแย้งรุนแรงแบบใหม่ ๆ ดร.ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร ได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ๖ ประการ ได้แก่

๒.๑ ความกระชับแน่นระหว่างเวลากับสถานที่ (Time Space Compression): ทั้งนี้เนื่องมาจากนวัตกรรมทางด้านโทรคมนาคมสื่อสารและข่าวสารสมัยใหม่ ทำให้โลกมีขนาดเล็กลง ส่วนต่าง ๆ โดยเชื่อมต่อทำให้ข้อมูลข่าวสารสามารถไหลเวียนไปมายังส่วนต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น

๒.๒ การสลายเส้นแบ่งและการลากเส้นแบ่งใหม่ (Deterritorialization /Reterritorialization): เมื่อความกระชับแน่นระหว่างเวลากับสถานที่เกิดขึ้น ข้อมูลข่าวสารที่ไหลเวียนไปมาในโลก ทำให้โลกเกิดความไม่มั่นคง เส้นหรือกรอบต่าง ๆ ที่ได้ถูกขีดเส้นไว้ตั้งแต่ในอดีต ได้ถูกตั้งคำถามและนำไปสู่การลากเส้นแบ่งใหม่ ๆ เพิ่มมากขึ้น เช่น การรวมกลุ่มของกลุ่มนาซีใหม่ (Neo Nazi) ที่กระจัดกระจายตามที่ต่าง ๆ ในโลก โดยใช้การสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ต ให้การแบ่งแยกกลุ่มนาซีใหม่นั้น ไม่ได้จำกัดเฉพาะคนที่อยู่ในพื้นที่ภูมิศาสตร์เดียวกัน แต่นวัตกรรมของเทคโนโลยีคมนาคมสื่อสาร ทำให้เกิดการขีดเส้นแบ่งใหม่ตามความชอบหรือความเชื่อในสิ่งเดียวกัน

๒.๓ สังคมความรู้ข่าวสาร (Information and Knowledge Society): เมื่อข่าวสารข้อมูลไหลเวียนไปมาสะดวกในที่ต่าง ๆ ทำให้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ กลายมาเป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ทุกเรื่องในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลที่ใช้ตั้งแต่ตื่นนอนยันนอนหลับ หรือข้อมูลที่ใช้ประกอบการตัดสินใจในกิจการต่าง ๆ ที่ดำเนินการ

๒.๔ ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมใหม่ (New Social Movement): การเกิดขึ้นของกระแสโลกาภิวัตน์ได้ส่งผลตามมามีความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งความขัดแย้งทางการเมือง การปกครอง หรือแม้กระทั่งความขัดแย้งทางสังคม และความขัดแย้งเหล่านี้เป็นเรื่องที่ไม่สามารถแก้ไขได้โดยลำพัง เพราะปัญหาต่าง ๆ มีความสลับซับซ้อน ต้องอาศัยความร่วมมือจากฝ่ายต่าง ๆ โดยใช้แนวทางสมานฉันท์ ทำให้เกิดแนวทางที่เรียกว่าการเมืองภาคประชาชนตามมา

๒.๕ ความเปราะบางทางการเมือง: การก่อการร้ายสากล (Political Fragility: Transnational Terrorism): การก่อการร้ายและการทำสงครามเพื่อต่อต้านการก่อการร้าย ถือได้ว่าเป็น

วาระของโลก เพราะ ข้อมูลข่าวสารที่ไหลเวียนไปมาอย่างรวดเร็วด้วยความรวดเร็วไม่ว่าผู้ส่งสาร และผู้รับสารจะอยู่ที่ใดในโลก ทำให้กลุ่มก่อการร้ายที่ใช้ความรุนแรงเป็นอาวุธ อาศัยช่องทางจากความก้าวหน้าในระบบโทรคมนาคมสื่อสารทำการเผยแพร่ความรุนแรงที่เกิดขึ้นอย่างแพร่หลาย ได้ก่อให้เกิดหวาดกลัวในสังคมทั่วไป และรวมไปถึงการเคลื่อนไหวที่อาจก่อให้เกิดความรุนแรงในสังคมไทย

๒.๖ ความเปราะบางทางเศรษฐกิจ: ทุนนิยม ดอทคอม.คอม (Economic Fragility: Dot.Com Capitalism): การเกิดขึ้นของนวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งอินเทอร์เน็ต (Internet) ได้ส่งผลให้เกิดการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) ตามมา และอินเทอร์เน็ตยังก่อให้เกิดระบบเศรษฐกิจที่เรียกว่า “เศรษฐกิจใหม่” (New Economy) โดยในเศรษฐกิจใหม่นั้นผู้ค้าและผู้ซื้อสามารถทำธุรกรรมได้ตลอดเวลาหรือที่เรียกว่า สามารถขายของได้ ๒๔ ชั่วโมง ๗ วัน (๒๔/๗) และผู้ค้าสามารถกำหนดกลุ่มของลูกค้าเป้าหมายของตนเองได้ (Niche Market) ตามความเฉพาะของกลุ่มลูกค้าและความสามารถของผู้ค้าเอง นอกเหนือจากการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงต่อสถานะแวดล้อมและโครงสร้างทางสังคมแล้ว การเกิดขึ้นของทุนนิยมยังส่งผลให้เกิดการแข่งขันกันที่รุนแรงตามกรอบแนวคิดของการค้าเสรี และนำไปสู่ความเปราะบางทางเศรษฐกิจตามมาอีกด้วย

นอกจากนี้ ดร.ไชยรัตน์ ฯ ยังได้กล่าวถึงผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงจากที่กล่าวมาในข้างต้น โดยแบ่งการเปลี่ยนแปลงนี้จะแบ่งออกเป็น ๓ ประการ ได้แก่

- แนวความคิดในเรื่องของอำนาจอธิปไตย: อำนาจอธิปไตยที่เคยมีความเด็ดขาดเหนืออาณาเขตมาตั้งแต่สนธิสัญญาเวสฟาเลีย เมื่อ ค.ศ.๑๖๔๘ (พ.ศ.๒๑๙๑) สู่อำนาจอธิปไตยแบบจักรวรรดิข้ามอาณาเขตรัฐชาติ และได้พัฒนาไปสู่อำนาจอธิปไตยแบบจักรวรรดิข้ามอาณาเขตรัฐชาติแบบใหม่ในกระแสโลกาภิวัตน์อย่างในกรณีของการยึดครองอัฟกานิสถานและอิรักของสหรัฐ ฯ ที่ผ่านมา การใช้อำนาจอธิปไตยในรูปแบบใหม่ในยุคโลกไร้พรมแดน นี้ทำให้เกิดการทำทลายและถูกตั้งคำถามอย่างมาก และสิ่งที่ตามมาคือบทบาทที่สำคัญของอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนตามแนวคิดของรัฐ ชาติได้ถูกลดบทบาทลง แต่องค์กรเหนือชาติ อย่างเช่น สหประชาชาติกลับมามีบทบาทมากขึ้นในเวทีโลก

- ระบบรัฐ-ชาติที่ถูกทำลายโดยกระแสโลกาภิวัตน์: เมื่อระบบรัฐชาติได้ถูกทำลายจากกระแสโลกาภิวัตน์อย่างมาก และในทำนองกลับกัน การเพิ่มบทบาทของตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐ (Non-state Actors) อย่างเช่น องค์กรอิสระต่าง ๆ กลับกลายมาเป็นกลุ่มมีบทบาทในการ ต่อรอง ต่อต้าน ชักจูง และทำลายอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนของรัฐ และนำไปสู่การเคลื่อนไหวเรียกร้องของภาคประชาชนทั่วโลก ซึ่งนำไปสู่แนวคิดเรื่องประชาสังคมโลกและถือเป็นการถ่วงดุลอำนาจของรัฐชาติและจักรวรรดิ

- การแยกความแตกต่างระหว่างรัฐบาลและการบริหารจัดการ: คำว่ารัฐบาล (Government) เป็นรูปแบบการบริหารจัดการภาคสาธารณะที่กระทำบนพื้นฐานของอาณาเขตและพื้นที่ของของประเทศตามแนวคิดในสนธิสัญญาเวสฟาเลีย ที่ว่ารัฐบาลคือรูปแบบการบริหารจัดการของรัฐชาติสมัยใหม่ที่เน้นความมั่นคงทางการเมืองภายในและความปลอดภัยจากภัยคุกคามภายนอกประเทศ แต่เมื่อกระแสโลกาภิวัตน์ได้ส่งผลให้แนวคิดในเรื่องการบริหารจัดการภาคสาธารณะนั้นมีความเกี่ยวข้องกับภาคส่วนต่าง ๆ จำนวนมาก ในปัจจุบัน การแยกกรอบของการบริหารจัดการนั้นจะต้องเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งสามารถใช้คำศัพท์ภาษาอังกฤษว่า Governance (การบริหารจัดการ) ทั้งนี้การบริหารจัดการ (governance) จะเป็นการนำแนวคิดใหม่ ๆ ทางการจัดการมาใช้ โดยการบริหารจัดการนี้จะต้องกระทำบนพื้นฐานของความไว้วางใจ การร่วมมือประสานงาน และการปรับตัวมากกว่าการสั่งการให้ปฏิบัติตามกฎหมาย การบริหารจัดการสมัยใหม่จะมุ่งไปสู่การบริหารจัดการภาคสาธารณะในโลกยุคหลังสงครามเย็นการบริหารจัดการจะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ ๒ ประการคือ (๑) ความคิดเรื่องการบริหารจัดการระดับโลก และ (๒) ความคิดในเรื่องของประชาสังคมโลก ซึ่งทั้งสองการเปลี่ยนแปลงนี้จะช่วยให้สังคมโลกมีดุลยภาพระหว่างอำนาจรัฐ และตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐ ในโลกหลังยุคสงครามเย็น

ดังนั้นเมื่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคหลังสงครามเย็น มีผลกระทบต่อสังคมด้านต่าง ๆ มากมาย ทั้งนี้รวมไปถึงการเป็นทหารอาชีพ ซึ่งไม่ใช่แต่สถานะแวดล้อมที่ได้พัฒนาให้ทหารหลายคนกลายเป็น “ทหารบนพื้นฐานความรู้” (Knowledge Based Solider) แล้ว การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ยังส่งผลกระทบต่อความเป็นทหารอาชีพ ของทหารประจำการและทหารนอกราชการ ทำให้บทบาทและหน้าที่ของทหารที่มีต่อประเทศชาติต้องปรับเปลี่ยนให้มีความสอดคล้องกับสถานะแวดล้อมและภัยคุกคามใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น

ความมั่นคงร่วมสมัย

ปัจจุบันคำว่า “การสิ้นสุดลงของสงครามเย็น” หรือ “ยุคหลังสงครามเย็น” เป็นคำพูดที่ได้ยินแพร่หลายในกลุ่มของนักรัฐศาสตร์ นักยุทธศาสตร์ นักการทหาร และยังคงไปถึงนักสังคมศาสตร์ และนักเศรษฐศาสตร์ อีกด้วย ทั้งนี้เพราะทุกประเทศในโลกล้วนแต่กำลังเผชิญกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ และนับวันต่างก็ทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น จนบางครั้งนำมาซึ่งความเสียหาย ความสูญเสียที่เหลือคณานับ นั่นก็หมายความว่า ความเสียหายหรือความสูญเสียอย่างรุนแรงที่เกิดขึ้นกับมวลมนุษยชาติกลับไม่ใช่มาจากความขัดแย้งจนเกิดเป็นสงครามดังเช่นในอดีต เรื่องเหล่านี้เป็นสิ่งที่ได้รับทราบข่าวกันมาตลอด เช่น ทหารสหรัฐฯ ที่เสียชีวิตในปฏิบัติการปลดปล่อยชาวอิรัก (Operation Iraqi Freedom) นั้นมีน้อยกว่าการเกิดภัยพิบัติซึนามิ เมื่อไม่กี่ปีที่ผ่านมาในบริเวณเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ดังนั้นภัยคุกคามที่สมาชิกทุกคนในโลกกำลังเผชิญจึงไม่ได้มาในรูปแบบเก่า ๆ การสร้างสถานะแวดล้อมให้เกิดความมั่นคงที่มีความยั่งยืนจึงเป็นเรื่องที่มีความท้าทาย และถือได้ว่าเป็นวาระที่มีความสำคัญยิ่งยวดกับโลกของเราทุกคน

ก่อนที่จะกล่าวถึงคำว่า “Non-Traditional Threat” หรือคำในภาษาไทยว่า “ภัยคุกคามรูปแบบใหม่” นั้นสิ่งที่จะต้องทำความเข้าใจก่อนหน้านั้นคือ “Traditional Threat” หรือ “ภัยคุกคามแบบดั้งเดิม” ซึ่งกล่าวโดยรวมแล้วภัยคุกคามแบบดั้งเดิมจะมีความหมายครอบคลุมถึง ภัยคุกคามจากการใช้กำลังทหารเข้าทำการรบ และยังรวมไปถึงการบ่อนทำลาย ก่อวินาศกรรม จารกรรม ที่มีการกระทำในลักษณะรัฐต่อรัฐ ดังเช่น ในยุคสงครามเย็นที่สหรัฐ ฯ และสหภาพโซเวียตต่างมีสถานะที่เป็นภัยคุกคามต่อกันทำให้ต่างฝ่ายต่างสะสม อาวุธนิวเคลียร์จนถึงขั้นสามารถทำลายล้าง โลกใบนี้ให้กลายเป็น โลกล้างได้ สำหรับประเทศไทยนั้นตั้งแต่มีสถานะเป็นรัฐชาติ (Nation-State) ได้มีหลายครั้งหลายคราที่ประเทศไทยได้เผชิญกับภัยคุกคามแบบดั้งเดิมที่มีผล กระทบต่อความมั่นคงแห่งชาติ บูรณภาพแห่งดินแดน และอธิปไตยเหนือดินแดน ดังเช่น ภัยคุกคามจากลัทธิล่าอาณานิคมอังกฤษ – ฝรั่งเศส ที่เริ่มในรัชสมัยรัชกาลที่ ๓ และเริ่มเด่นชัดในรัชสมัยรัชกาลที่ ๔ – ๕ แต่ก็ด้วยพระปรีชาสามารถของล้นเกล้า ฯ พระมหากษัตริย์ไทยในสมัยนั้นที่สามารถนำพาประเทศชาติให้รอดพ้นปลอดภัยมาได้ ในขณะที่ประเทศเพื่อนบ้านของไทยทุกประเทศต่างไม่สามารถนำพาประเทศให้อยู่รอด ปลอดภัยได้

นอกจากนี้ยังมีภัยคุกคามที่เกิดจากลัทธิทหารของญี่ปุ่น ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒ ท้ายที่สุดต้องยินยอมให้ญี่ปุ่นเดินทัพผ่านประเทศไทยไปยังพม่า แต่ผู้นำประเทศไทยในสมัยนั้นได้ใช้ความสามารถทำให้ประเทศชาติรอดพ้นปลอดภัย ไม่ต้องตกเป็นประเทศแพ้สงครามมีเอกราช อธิปไตย และที่สำคัญอีกครั้งของภัยคุกคามคือในช่วงสงครามเย็นที่เกิดการต่อสู้และ สะสมพลังอำนาจทางทหารกันระหว่างลัทธิประชาธิปไตยและลัทธิคอมมิวนิสต์ ทำให้สังคมไทยต้องแตกแยกและจับอาวุธเข้าสู้รบกันเองแต่ประเทศไทยก็สามารถรอด พ้นปลอดภัยมาได้เมื่อผู้นำประเทศและผู้นำกองทัพ ออกนโยบายใช้แนวทางที่เหมาะสม

ต่อมาปัจจุบันเมื่อสงครามเย็นยุติลงและเกิดกระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) ที่ส่งผลให้รูปแบบการดำเนินชีวิตในสังคมประกอบกับการเกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนวัตกรรมในเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information & Communication Technology: ICT) ที่เชื่อมรอยต่อโลกทั้ง โลกเข้าหากัน ช่วยให้เกิดการสื่อสารไปมาระหว่างบุคคลต่อบุคคล บุคคลกับหน่วยงาน และหน่วยงานกับหน่วยงานเป็นได้ด้วยความสะดวกรวดเร็ว จนสามารถกล่าวได้ว่า โลกแบนและเล็กไม่มีอุปสรรคขวางกั้นนามจากภูมิประเทศที่กว้างใหญ่ไพศาล ดังที่กล่าวในหนังสือ “The World is Flat” ของ โรมัส แอล. ไฟด์แมน และการที่โลกทั้ง โลกสามารถสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็ว สารสนเทศสามารถถูกส่งไปมายังที่ต่าง ๆ ได้อย่างได้อย่างไร้ขีดจำกัดนี้เองทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และผลที่ตามมาคือ การเกิดขึ้นของภัยคุกคามรูปแบบใหม่

ส่วนความหมายของคำว่า “ภัยคุกคามรูปแบบใหม่” ภาษาอังกฤษจะใช้คำว่า “Non-Traditional Threat” นั้นสามารถกล่าวได้ว่าเป็นภัยคุกคามในทุก ๆ มิติ ที่ไม่ใช่ภัยคุกคามเฉพาะมิติด้าน

ทางการทหารเท่านั้น ดังตัวอย่างเช่น ปัญหาโลกร้อนที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของมวลมนุษยชาติ และ ระบบนิเวศน์ หรือ การเคลื่อนย้ายทุนจากบริษัทข้ามชาติที่ส่งผลให้ประเทศบางประเทศล้มละลายได้ภายในชั่วข้ามคืน หรือ การก่อการร้ายและการก่อความไม่สงบที่กระทำต่อผู้บริสุทธิ์ด้วยความรุนแรงและความหวาดกลัว หรือ การค้ามนุษย์ข้ามชาติ เป็นต้น

ความจริงแล้วเรื่องของภัยคุกคามรูปแบบใหม่นั้นเป็นเรื่องที่มีความยากที่จะกำหนดให้มีความชัดเจนว่าสิ่งใดคือภัยคุกคามรูปแบบใหม่บ้าง ดังเช่นมุมมองที่ปรากฏในหนังสือ “Global Responses to Global Threats” ของ คริสต์ แอบบอต, พอล โรเจอร์ส และ จอนห์ สโลโบดา ได้แบ่งภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่สำคัญ ๆ ออกเป็น ๔ ประเภทใหญ่ ๆ คือ

- การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ (Climate Change): ผลจากการใช้พลังงานจากซากฟอสซิล ที่ส่งผลให้เกิด “ผลกระทบเรือนกระจก” (Greenhouse Effect) ทำให้หลายประเทศกำลังมุ่งไปที่พลังงานนิวเคลียร์ โดยแท้ที่จริงแล้วพลังงานนิวเคลียร์กลับไม่ใช่คำตอบที่แท้จริง เพราะการใช้พลังงานนิวเคลียร์กันอย่างแพร่หลายกลับกลายมาเป็นแนวโน้มที่ก่อให้เกิดการแพร่กระจายของเทคโนโลยีและอาวุธนิวเคลียร์ ดังนั้นถ้าต้องการสร้างความมั่นคงที่ยั่งยืนให้เกิดขึ้นแล้วมนุษย์ควรที่จะพยายามหาพลังงานด้านอื่น ๆ มาทดแทนพร้อม ๆ ไปด้วยการรณรงค์ในเรื่องของการประหยัดพลังงานและใช้พลังงานอย่างคุ้มค่า

- การแข่งขันแย่งชิงทรัพยากร (Competition over Resources): เป็นประเด็นสำคัญประการหนึ่งที่เกิดจากการบริโภครายการธรรมชาติ อย่างมหาศาลที่ก่อให้เกิดการแสวงหาและแย่งชิงเพื่อที่จะครอบครองแหล่ง พลังงาน ดังเช่น การเข้ารุกรานและยึดครองอิรักของสหรัฐ ฯ ภายใต้กรอบของการพัฒนาและครอบครองอาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูง (Weapons of Mass Destruction – WMD) ตามที่สหรัฐ ฯ กล่าวอ้างแต่ปรากฏว่าหลังจากเข้าทำการยึดครองแล้วกลับปรากฏว่าไม่มีอาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูงตามที่กล่าวอ้างแต่ประการใด

- การเกิดขึ้นของชนกลุ่มน้อยของชนหมู่มาก (Marginalisation of the Majority World): จากสภาพเศรษฐกิจที่มีการแข่งขันอย่างรุนแรงก่อให้เกิดการกระจุกตัวของความเจริญและความมั่งคั่ง ส่งผลให้เกิดความแตกต่างในแง่ของคุณภาพชีวิตมีช่องระหว่างกลุ่มต่าง ๆ อันนำมาซึ่ง ความรู้สึกที่ไม่เท่าเทียมกัน ความอิจฉา โกรธ เกลียดชัง เอร็ดเอาเปรียบ ความรู้สึกแปลกแยก และในที่สุดก็มีการแสดงออกที่ต่างกัน ทำให้บางกลุ่มใช้ความรุนแรงเป็นเครื่องมือในการต่อรองหรือสร้างความเท่าเทียม ดังเช่น การอพยพย้ายถิ่นฐานของชนกลุ่มน้อยในประเทศต่าง ๆ กลุ่มผู้คิดเชื่อเอชไอวี และการก่อการร้าย เป็นต้น ดังในปัจจุบันปัญหาของการก่อการร้ายได้แพร่กระจายจนไม่สามารถทำการควบคุมได้ และผู้ที่เสียชีวิตจากการติดเชื่อเอชไอวีมีมากกว่าผู้ที่เสียชีวิตจากการก่อการร้าย

- การขยายอิทธิพลทางทหาร (Global Militarisation): ถึงแม้สงครามเย็นยุติลงส่งผลให้เหลือขี้อาวุธนิวเคลียร์ ซึ่งน่าที่จะเป็นผลดีและลดการสะสมอาวุธของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก แต่สถานการณ์ก็ไม่ได้เป็นเช่นนั้น ทั้งนี้เพราะสหรัฐฯ เองกลับพยายามที่จะก้าวขึ้นเป็นมหาอำนาจชาติเดียว จึงส่งผลให้เกิดการขยายอิทธิพลทางทหารอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้กลิ่นอายของระบบอาวุธนิวเคลียร์ก็ไม่ได้จางหาย มีหลายประเทศกลับเริ่มมามองการพัฒนาเทคโนโลยีนิวเคลียร์ และรวมไปถึงอาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูง “WMD” อื่น ๆ อย่างต่อเนื่องดังเช่น อาวุธชีวภาพ และอาวุธเคมี ที่หลาย ๆ ประเทศมองข้ามไป

สำหรับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่นอกเหนือจากในหนังสือ Global Responses to Global Threats ที่ได้กล่าวมาในข้างต้นแล้ว ส่วนใหญ่จะกล่าวถึงในลักษณะที่แยกย่อยลงไปเช่น ภัยคุกคามในเรื่องของการระบาดวิทยา (Epidemiology) ภัยคุกคามที่มีต่อสารสนเทศ (Information) อาชญากรรมข้ามชาติ (Transnational Crime) ภัยคุกคามที่มีต่อความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security) และ ภัยคุกคามด้านภูมิรัฐศาสตร์ (Geopolitics) เป็นต้น อย่างไรก็ตามการเกิดขึ้นมาของภัยคุกคามรูปแบบใหม่นั้นไม่ได้หมายความว่าภัยคุกคามในรูปแบบเดิมหรือแบบดั้งเดิมจะหมดไป ประเทศหลายประเทศในโลกยังคงอยู่ในสภาวะของความเสี่ยงที่อาจจะมีสงครามเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา

นั่นหมายความว่าโดยสภาวะการณ์ในปัจจุบัน โลกกำลังเผชิญอยู่กับภัยคุกคามทั้งสองด้านคือ ภัยคุกคามแบบดั้งเดิมที่ก่อให้เกิดการสะสมกำลังทหารกันต่อไปอย่างขมุกขมัวในหลายประเทศ กับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่ต้องอาศัยแนวทางที่มีความสมดุลอันนำไปสู่ความมั่นคงที่ยั่งยืน ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกิจการด้านความมั่นคงจะต้องทำงานที่หนักขึ้นเป็นสองเท่าหรือมากกว่า จะต้องมีความมองที่กว้างขวาง รอบรู้ มองปัญหาอย่างองค์รวม (Holistic) และรวมไปถึงการตอบสนองต่อสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว เพราะความเกี่ยวเนื่องและความเกี่ยวพันของปัญหาต่าง ๆ ที่ ถูกลำนำร่องเข้าด้วยกัน ก่อให้เกิดภัยคุกคามใหม่ ๆ ที่มีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น เช่น สองประเทศจะเข้าทำสงครามกัน โดยแต่ละฝ่ายมีงบประมาณทั้งประเทศจำกัด ทั้งสองประเทศจึงอาจทำได้เพียงประกาศสงครามและรบกันในช่วงระยะเวลาจำกัดที่สั้นมาก ๆ เพราะถ้าทำสงครามกันยาวนานอาจนำมาซึ่งการเป็นประเทศล้มละลาย หรือ การลุกฮือของประชาชนในประเทศและอาจจะโค่นล้มรัฐบาลตนเองเพื่อปากท้อง สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้สามารถเกิดขึ้นได้ในปัจจุบัน

ในมิติของความมั่นคงร่วมสมัย สามารถพิจารณาได้จากจากกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในปัจจุบันและการเกิดขึ้นของภัยคุกคามรูปแบบใหม่ได้ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงแห่งชาติอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นการที่จะทำการประเมินว่าประเทศมีความมั่นคงเพียงใดนั้นจึงเป็นเรื่อง ที่ต้องพิจารณาและรวมไปถึงการกำหนดรูปแบบและแนวคิดที่นำไปสู่ความมั่นคงใหม่

ที่เกิดขึ้นในโลกหลังยุคสงครามเย็น เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ การแบ่งด้านของความมั่นคงแห่งชาติจะต้องมีการปรับเปลี่ยนให้มีความเหมาะสม สอดคล้อง โดยสามารถแบ่งด้านของความมั่นคงได้ดังต่อไปนี้

๑. ความมั่นคงด้านการเมืองภายในประเทศ (Internal Politics) : กระแสการเบ่งบานของประชาธิปไตยพร้อม ๆ กับความสามารถในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน อีกทั้งความเข้มแข็งที่เพิ่มขึ้นของประชาสังคม (Civil Society) ได้ส่งผลให้เกิดความซับซ้อนในการดำเนินงานการเมืองภายในประเทศ อำนาจที่แท้จริงของปวงชนชาวไทยกำลังถูกนำกลับคืนมาสู่ประชาชน ผู้เป็นเจ้าของอำนาจด้วยการเพิ่มอำนาจในการถอดถอนผู้ที่ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หลังจากที่ประชาชนได้ใช้อำนาจผ่านผู้แทนของเขาเหล่านั้น (นักการเมือง) ในอดีตที่ผ่านมาผู้แทนของปวงชนได้ใช้อำนาจอย่างละเลยความต้องการที่แท้จริง ของประชาชน การมีบทบาทและการมีส่วนร่วมมากขึ้นของประชาชนในการปกครองประเทศ ส่งผลให้การบริหารงานของรัฐบาลจะต้องเป็นไปอย่างมีธรรมาภิบาล (Good Governance)

๒. ความมั่นคงด้านการเมืองภายนอกประเทศ (External Politics): ความมีบทบาทขององค์กรเหนือรัฐ (International Organization) เช่น องค์กรสหประชาชาติ (United Nations) สหภาพยุโรป (The European Community) องค์กรค้าโลก (The World Trade Organization) และตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐ (Non-state Actors) ได้เข้ามามีบทบาทต่อการดำเนินงานการเมืองของประเทศ ซึ่งในบางครั้งได้ส่งผลกระทบต่ออำนาจอธิปไตยของชาติ อำนาจของสหประชาชาติในการแทรกแซงประเทศสมาชิก หรือการกลุ่มทุนที่ถือหุ้นใหญ่โดยประเทศเจ้าลงทุนในธุรกิจที่เป็น โครงสร้างพื้นฐานของอีกประเทศหนึ่ง เป็นต้น ดังนั้นมุมมองของความมั่นคงด้านการเมืองระหว่างประเทศจะต้องมีการปรับเปลี่ยนแนวคิด เพื่อให้มีการสอดคล้องกับภัยคุกคามที่เกิดขึ้น

๓. ความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ (Economics): การเกิดขึ้นของเศรษฐกิจใหม่ (New Economy) ได้ส่งผลให้เกิดพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) หรือที่เรียกกันว่าธุรกิจดอทคอมขึ้นเป็นจำนวนมาก ทั้งเพราะอินเทอร์เน็ตเป็นเทคโนโลยีที่ช่วยเพิ่มโอกาสในการทำธุรกิจได้ การทำความเข้าใจในรูปแบบของการเกิดธุรกิจรูปแบบใหม่จะช่วยให้ประเทศมีขีดความสามารถในการแข่งขันที่สูงขึ้นอันนำไปสู่ความมั่นคงแห่งชาติในที่สุด

๔. ความมั่นคงด้านสังคมจิตวิทยา (Social/Psychology): ประเด็นปัญหาของสังคมโลกในหลายทศวรรษที่ผ่านมาจะเน้นไปในแนวทางที่ไปสู่ความทันสมัย (Modernization) ทำให้เกิดปัญหาในลักษณะของวัตถุนิยมและบริโภคนิยม ผลที่ตามคือคนในสังคมเกิดการลืมสิ่งที่เป็นจิตวิญญาณที่อยู่ในตัวคน คนที่มีโอกาสมากกว่าในสังคมทำการตัดดวงผลประโยชน์ไปจากคนที่มีโอกาสน้อยกว่าอย่างไม่มีที่สิ้นสุด คนที่ฉลาดจะตัดดวงผลประโยชน์ไปจากคนที่มีความฉลาดน้อยกว่าอยู่ตลอดเวลา และนำไปสู่

การคอร์รัปชัน ความมีคุณธรรมจริยธรรมจึงกลายมาเป็นวาระแห่งโลก ที่ทุก ๆ ประเทศเห็นร่วมกันว่า สังคมจะเป็นสังคมที่สงบสุขได้เมื่อ คน ครอบครัว หน่วยงาน องค์กร ประเทศ ภูมิภาคและโลกมี คุณธรรมจริยธรรม ทำให้ธรรมมาภิบาลจึงถูกนำมาเป็นประเด็นสำคัญที่ทุกประเทศต้องมี ถ้าทุกคนใน สังคมในประเทศเป็นคนดีประเทศชาติจะมีความมั่นคงในที่สุด

๕. ความมั่นคงด้านการป้องกันประเทศ (Defense): การเข้าทำการรบด้วยกำลังกองทัพ ขนาดใหญ่ในลักษณะของสงครามเต็มรูปแบบมีโอกาที่จะเกิดขึ้นต่ำในทศวรรษนี้ ดังนั้นความพยายาม ที่จะจัดให้มีกำลังทหารขนาดใหญ่ไว้เพื่อป้องกันรัฐอาจจะเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมนัก อาจจะนำ ประเทศชาติไปสู่ความล่มสลายได้ เพราะใช้งบประมาณในสัดส่วนที่ไม่เหมาะสม กองทัพไทย จะต้องหาระดับกองทัพที่มีความเหมาะสม มีกำลังทหารที่เพียงพอไม่มากไปหรือน้อยไป ต่อการป้องกันประเทศจากภัยคุกคามที่คาดว่าจะเกิดขึ้น พัฒนาปรุงแนวความคิด หลักนิยม ให้มีความทันสมัยเช่น การใช้ยุทธศาสตร์แบบอสมมาตร (Asymmetric Strategy) หรือ ยุทธศาสตร์ ทางการทูตเชิงรุกเพื่อสงวนการใช้กำลังทหาร การจัดให้มีการประเมินความพร้อมรบของกองทัพที่มี ประสิทธิภาพบนพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์จะเป็นการช่วยลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น อันจะนำไปสู่ความ มั่นคงแห่งชาติในที่สุด

๖. ความมั่นคงด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Science & Technology): นวัตกรรมใหม่ ๆ อย่างเช่น นาโนเทคโนโลยี (Nano Technology) วัสดุศาสตร์ (Material Science) หรือเทคโนโลยีชีวภาพ (Biotechnology) และรวมไปถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) ได้ก่อให้เกิด ผลกระทบในทุก ๆ ด้านทั้งด้านที่เป็นประโยชน์และโทษ เช่น การคิดประดิษฐ์สิ่งของใหม่ ๆ ที่มีการใส่ นวัตกรรมลงไปเกิดเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ที่สามารถนำไปสู่การจดสิทธิบัตรได้ มูลค่าเพิ่มมหาศาลจะเกิดขึ้น ตามมาทันทีทำให้ประเทศมีศักยภาพในการแข่งขัน หรือ การใช้ทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual property: IP) เป็นเครื่องมือกีดกันทางการค้า เช่น การแย่งจดสิทธิบัตรจากต่างชาติเพื่อนำทรัพย์สินทาง ปัญญาไปเป็นของตนเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้เป็นเรื่องที่ต้องมีความเข้าใจและกำหนดทิศทางเพื่อที่จะนำไปใช้ ในการรักษาผลประโยชน์ของชาติ

๗. ความมั่นคงด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (Environment): การบริโภคใน สัดส่วนที่เกิดพอดีตามลักษณะของทุนนิยมนั้นได้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่มีระดับที่ลดลงอย่างรวดเร็ว และยังส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ที่มีความสัมพันธ์กันในลักษณะของลูกโซ่ หากปล่อยให้มีมนุษย์บริโภคอย่างเดิม สังคม ภูมิภาค รัฐ และโลกก็จะขุดตัวลงจนไม่สามารถอยู่อาศัยได้ในที่สุด

๘. ความมั่นคงด้านสารสนเทศ (Information Security): สารสนเทศได้กลายมาเป็น ทรัพย์สินที่มีค่าทั้งในระดับบุคคล หน่วยงาน สังคม ประเทศ และโลก การครอบครองสารสนเทศและ

การเข้าถึงสารสนเทศจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ เพราะฉะนั้นการทำให้สารสนเทศสามารถที่จะคงคุณค่าที่ไว้ได้ตลอดเวลาจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งยวด เช่นการป้องกันการลักลอบแก้ไขข้อมูล การขโมยข้อมูล การทำให้ข้อมูลไม่มีสภาพพร้อมใช้งาน นอกจากนี้อิทธิพลของการใช้สารสนเทศในการจัดการความเข้าใจ (Perception Management) จะส่งผลกระทบต่อบุคคล หน่วยงาน และประเทศได้ เช่น ทุกคนส่วนใหญ่แล้วไม่ได้รู้จักกับ อดีตประธานาธิบดีซัดดัม ฮุสเซน ของอิรัก แต่หลังจากบริโภควิวสารแล้วมีความเชื่อมั่นว่าอดีตประธานาธิบดี ซัดดัมเป็นคนเลว สมควรถูกประหารชีวิต ทั้ง ๆ ที่เราไม่รู้จักเขาเป็นการส่วนตัว เป็นต้น

๕. ความมั่นคงด้านระบาดวิทยา (Security Epidemiology): การเกิดขึ้นของโรคระบาดใหม่ๆ เช่น โควิด-19 ไข้หวัดนก โรคซาร์ เป็นต้น โรคใหม่ๆ เหล่านี้ได้ส่งผลกระทบต่อประชาชนของประเทศมีอายุที่สั้นลง และบางครั้งยังส่งผลกระทบต่อพัฒนาประเทศและระบบเศรษฐกิจ การมีการควบคุมและการป้องกันระบาดวิทยาจะส่งผลให้ประเทศมีความมั่นคงในที่สุด

๑๐. ความมั่นคงด้านการอพยพย้ายถิ่นฐาน (Security Concerning Migration): ความต้องการความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของบุคคลแต่ละคนและปัญหาการว่างงานทำให้เกิดปัญหาการอพยพย้ายถิ่นฐานและปัญหาการย้ายถิ่นฐานนี้ไม่ได้เป็นเฉพาะการ ย้ายจากสังคมชนบทย้ายมาสู่สังคมเมืองเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการย้ายถิ่นฐานข้ามประเทศ ในปัจจุบันการเดินทางหลบหนีเข้าประเทศยังคงเป็นสิ่งที่กระทำได้โดยไม่ยากลำบากนัก ทั้งเพราะส่วนใหญ่แล้วประเทศแต่ละประเทศจะมีชายแดนที่ยาวติดกันยาวหรือติด ทะเลการลักลอบเข้าประเทศที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าจึงกลายเป็นสิ่งที่ปรารถนา ของหลายคน การดำเนินมาตรการอย่างไรที่จะหยุดหรือลดอัตราการย้ายถิ่นฐานและปัญหาแรงงาน เกือบที่มีอยู่ในปัจจุบันให้มีสัดส่วนที่น้อยลง ประเด็นเหล่านี้เป็นประเด็นที่ผลกระทบต่อความมั่นคงโดยตรงคือการแฝงตัวมาในลักษณะของจารชน ส่วนทางปัญหาความมั่นคงทางอ้อมนั้นคือ ปัญหาการนำพาเชื้อโรค ปัญหาอาชญากรรม เป็นต้น

๑๑. ความมั่นคงมนุษย์ (Human Security): ประเด็นปัญหาของการค้ามนุษย์ ปัญหาการด้อยการศึกษา ปัญหาความยากจน เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนทั้งประเทศ และส่งผลตามมาก็คือขีดความสามารถของประเทศในการแข่งขันที่ลดลง ดังนั้นการยกระดับความมั่นคงมนุษย์ของคนในชาติด้วยการทำให้คุณภาพชีวิตของคน ในชาติดีขึ้นจะช่วยให้รัฐมีขีดความสามารถในการแข่งขันกับนานาชาติได้ อย่างเท่าเทียมกัน

๑๒. ความมั่นคงด้านอาชญากรรมข้ามชาติ (Transnational Crime): จากความสามารถในการสื่อสารที่รวดเร็วและการเดินทางที่รวดเร็ว ทำให้บุคคลหรือกลุ่มคนเคลื่อนย้ายจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งเป็นเรื่องที่สามารถกระทำได้ง่ายด้วยความสะดวกสิ่งที่ตามมาคือ กลุ่มอิทธิพลสามารถเดินทางไปยังที่ต่าง ๆ ในโลกสามารถกระทำได้ง่าย และเมื่อกลุ่มอิทธิพลเหล่านี้เดินทางไปเจอกลุ่มอิทธิพลอีกที่หนึ่ง

อาจนำมาซึ่งการเจรจา การสร้างเครือข่ายในการที่จะกระทำผิดร่วมกัน เช่น การฟอกเงิน การขนยาเสพติด การเป็นเครือข่ายของการค้ามนุษย์ เป็นต้น ดังนั้นถ้าไม่สามารถควบคุมกลุ่มอิทธิพลเหล่านี้ได้ ประเทศชาติก็จะเผชิญกับภัยคุกคามหรือภัยอื่นหนึ่งอาจจะไม่มั่นคงได้

๑๓. ความมั่นคงด้านพลังงาน (Energy Security): การบริโภคพลังงานของประเทศต่าง ๆ ล้วนแต่มีอัตราการบริโภคที่สูงเพิ่มขึ้นพลังงานหลักที่ใช้ในการขับเคลื่อน เศรษฐกิจโลกส่วนใหญ่แล้วจะมาจากซากสัตว์ที่ทับถมกันมาเป็นเวลานาน แต่อัตราการบริโภคนั้นมีสัดส่วนที่สูงกว่ามาก ทำให้ระยะเวลาที่จะสร้างสมให้เกิดพลังงานขึ้นมาเพื่อใช้งานใหม่ เป็นเรื่องที่ไม่การสอดคล้องกัน การหาพลังงานทางเลือกและการประหยัดพลังงานจะเป็นแนวทางที่จะนำไปสู่ความมั่นคงด้านพลังงานในทศวรรษนี้

๑๔. ความมั่นคงด้านภัยพิบัติ (Disaster): การเกิดขึ้นของภัยพิบัติต่าง ๆ เช่น อุทกภัย วาตภัย อัคคีภัย ภัยแล้ง ภัยจากอากาศร้อนจัด ภัยจากอากาศหนาวจัด ภูเขาไฟระเบิด แผ่นดินไหว ซึนามิ และ ฯลฯ ได้ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติโดยรวมเช่น การเกิดภัยพิบัติซึนามิที่ผ่านมาของประเทศไทยส่งผลให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจและสูญเสียชีวิตไปจำนวนมาก การจัดการระบบกระบวนการ และการดำเนินงานทางด้าน แจ้งเตือนภัย ช่วยเหลือผู้ประสบภัย จะช่วยให้ลดการสูญเสีย

๑๕. ความมั่นคงด้านวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ (Culture & Ethnicity) : ความขัดแย้งกันระหว่างชาติพันธุ์ เริ่มปรากฏว่ามีระดับที่รุนแรงมากขึ้น โดยเฉพาะความเค้นขั้วระหว่างโลกตะวันตกกับโลกมุสลิม หรือแม้กระทั่งปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยเองส่วนหนึ่งก็มาจากปัญหาของชาติพันธุ์ ความเป็นรัฐ-ชาติ (Nation-state) ในปัจจุบันกำลังเผชิญกับปัญหาของชาติพันธุ์ที่อาจนำไปสู่การแตกเป็นประเทศเล็ก และประเทศเหล่านั้นไม่จำเป็นต้องมีพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ติดกัน

ความมั่นคงร่วมสมัยเป็นเรื่องที่มีความสลับซับซ้อน การจำแนกด้านของความมั่นคงแบบที่เคยกระทำมาในอดีตอาจจะทำให้พิจารณาไม่ครอบคลุมในทุกประเด็น อีกทั้งการจำแนกแบบเดิมก็จะนำองค์ความรู้แบบเดิม ๆ มาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา ความคาบเกี่ยวของภัยคุกคามในด้านต่าง ๆ ทำให้เส้นแบ่งความชัดเจนของความมั่นคงในแต่ละด้านยากที่จะกำหนดได้ ดังนั้นการพิจารณาความมั่นคงแห่งชาติประเด็นปัญหาในปัจจุบันคือการไม่ พิจารณาในลักษณะขององค์รวม (Holistic) การทำความเข้าใจในประเด็นปัญหาของความมั่นคงใหม่นั้นถ้าจะให้มีความชัดเจน มากยิ่งขึ้นควรที่จะทำการวิจัยควบคู่ไปกับการประเมินความมั่นคงแห่งชาติ สุดท้ายแล้วประเทศชาติจะมั่นคงปลอดภัยได้ถ้าเราทุกคนทราบว่า ความมั่นคงคืออะไร

แนวคิดด้านความมั่นคง

การประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน (ASEAN Defence Ministers' Meeting : ADMM)

ที่ประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ ๑๐ (วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๗) ที่จัดขึ้น ณ กรุงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้รับแนวคิดเรื่องการจัดมีการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน (ASEAN Defence Ministers' Meeting : ADMM) โดยต่อมา เมื่อวันที่ ๘ - ๙ พฤษภาคม ๒๕๔๘ ประเทศมาเลเซียในฐานะประธานอาเซียนในปีนั้น ได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมครั้งแรกขึ้น

การริเริ่มการประชุม ADMM ถือเป็นก้าวสำคัญในการยกระดับความร่วมมือทางทหารของอาเซียนให้เทียบเท่าความร่วมมือในด้านการต่างประเทศ และเศรษฐกิจ โดยมีสถานะเป็นองค์กรระดับรัฐมนตรีอาเซียนเฉพาะสาขา (ASEAN Sectoral Bodies) องค์กรหนึ่งภายใต้เสาประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political - Security - Community : APSC)

วัตถุประสงค์ของการประชุม ADMM

๑. เพื่อเสริมสร้างสันติภาพและความมั่นคงในภูมิภาค ผ่านกลไกหรือและความร่วมมือด้านความมั่นคง
๒. เพื่อให้คำแนะนำและแนวทางต่อเวทีทหารหรือและความร่วมมือที่มีอยู่แล้วของเจ้าหน้าที่ระดับสูง ภายในกลุ่มประเทศอาเซียน และระหว่างกลุ่มประเทศอาเซียน และระหว่างกลุ่มประเทศอื่น ๆ
๓. เพื่อสนับสนุนความไว้วางใจระหว่างกัน และสร้างความเชื่อมั่น โดยการสร้างความโปร่งใสและเปิดเผย
๔. เพื่อเป็นส่วนเสริมสร้างเพื่อนำไปสู่การจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ภายในปี ๒๕๕๘ (พ.ศ.๒๐๑๕)
๕. เพื่อเสนอรายงานและข้อเสนอแนะต่อคณะมนตรีประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political - Security - Community : APSC)

โครงสร้าง/กลไกการประชุม

สำหรับกลไกการประชุม ADMM นั้น ได้กำหนดให้มีการประชุมอีก ๒ เวที เพื่อเป็นการรองรับการประชุม ADMM คือ “การประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสกลาโหมอาเซียน” (ASEAN Defence Senior Officials' Meeting: ADSOM) เป็นการประชุมในระดับเจ้าหน้าที่อาวุโส (ปลัดกระทรวงกลาโหม หรือเทียบเท่า) มีหน้าที่หลักคือเพื่อเตรียมการสำหรับการประชุม ADMM โดยทั่วไปจะพิจารณาความเหมาะสมของหัวข้อทหารหรือและพิจารณาแก้ไขร่างเอกสารต่าง ๆ ที่จะให้รัฐมนตรี

กลาโหมของประเทศสมาชิกอาเซียน รับรองในระหว่างการประชุม ADMM ก่อนการประชุม ADMM นั้น กำหนดให้มี “การประชุมคณะทำงานเจ้าหน้าที่อาวุโสกลาโหมอาเซียน” (ADSOM Working Group: ADSOM WG) ซึ่งเป็นการประชุมคณะทำงาน (ระดับผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและแผนกลาโหม หรือผู้แทน) เพื่อเตรียมการด้านสารัตถะและธุรการสำหรับการประชุม ADSOM และการประชุม ADMM ซึ่งที่ประชุม Working Group จะร่วมกันกำหนดหัวข้อหารือ เตรียมการด้านเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประชุม รวมทั้งด้านธุรการอื่น ๆ

ในห้วงระหว่างการประชุม ADMM แต่ละปีนั้น หากประเทศสมาชิกอาเซียนพิจารณาแล้ว เห็นว่ามีความจำเป็นเพื่อให้รัฐมนตรีกลาโหมประเทศสมาชิกอาเซียนหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นพิเศษนั้น อาจจัดให้มีการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนอย่างไม่เป็นทางการ (ADMM Retreat) ขึ้นได้

การจัดประชุม ADMM

๑. การจัดประชุม ADMM ครั้งที่ ๑

การประชุม ADMM ครั้งที่ ๑ จัดขึ้นเมื่อวันที่ ๘ - ๙ พฤษภาคม ๒๕๔๗ ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย (มีรัฐมนตรีกลาโหมประเทศสมาชิกอาเซียน หรือผู้แทน เข้าร่วม ๘ ประเทศ ยกเว้นพม่า) โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมไทย (พลเอก ธรรมรักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา) และปลัดกระทรวงกลาโหม (พลเอก สิริชัย ชาญญศิริ) ได้เดินทางไปเข้าร่วมการประชุม

ผลการประชุมฯ ที่สำคัญ

ที่ประชุมฯ ได้ให้การรับรอง (adopt) เอกสารกรอบความคิดสำหรับการจัดตั้งกลไกการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน (Concept Paper for the Establishment of an ASEAN Defence Ministers' Meeting)

๒. การจัดประชุม ADMM Retreat

กระทรวงกลาโหมอินโดนีเซีย ได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุม ADMM Retreat ขึ้นเมื่อวันที่ ๒๓ - ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๐ ณ บาห์ลี สาธารณรัฐอินโดนีเซีย โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมไทย (พลเอก บุญรอด สมทัสน์) ได้เดินทางไปเข้าร่วมการประชุมฯ

กระทรวงกลาโหมสิงคโปร์ ได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุม ADMM ครั้งที่ ๒ ขึ้นเมื่อวันที่ ๑๓ - ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๐ ณ สาธารณรัฐสิงคโปร์ โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมไทย (พลเอก บุญรอด สมทัสน์) และรองปลัดกระทรวงกลาโหม (พลเอก อภิชาติ เพ็ญกิตติ) ได้เดินทางไปเข้าร่วมการประชุมฯ

ผลการประชุมฯ ที่สำคัญ

๑. ที่ประชุมฯ ได้ให้การรับรองเอกสารสำคัญจำนวน ๓ ฉบับ ประกอบด้วย
 - ๑.๑ พิธีสานต่อท้ายเอกสารกรอบความคิดสำหรับการจัดกลไกการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน (Protocol to the concept Paper for the Establishment of the ADMM)
 - ๑.๒ แผนปฏิบัติงาน ๓ ปี (ADMM ๓-year Work Programmer)
 - ๑.๓ เอกสารกรอบความคิดสำหรับการประชุมระหว่างรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนกับรัฐมนตรีกลาโหมของประเทศคู่เจรจา (ADMM- Plus Concept Paper)

๓. การประชุม ADMM ครั้งที่ ๓

กระทรวงกลาโหมไทย ได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุม ADMM ครั้งที่ ๓ ขึ้นเมื่อวันที่ ๒๕-๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ ณ โรงแรมรอยัลคิลิป บีช รีสอร์ท เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมไทย (พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ) ได้เป็นประธานการประชุมฯ

ผลการประชุมฯ ที่สำคัญ

๑. ที่ประชุมฯ ได้ให้การรับรองเอกสารสำคัญจำนวน ๓ ฉบับ ประกอบด้วย
 - ๑.๑ เอกสาร concept paper เรื่อง “การใช้ทรัพยากรและศักยภาพทางทหารอาเซียนในการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม และการบรรเทาภัยพิบัติ” (The Use of ASEAN Military Assets and Capacities in Humanitarian Assistance and Disaster Relief) ซึ่งยกร่างโดยกระทรวงกลาโหมอินโดนีเซีย
 - ๑.๒ เอกสาร Concept paper เรื่อง “หลักเกณฑ์สำหรับสมาชิกภาพการประชุม ADMM-Plus” (ADMM-Plus: Principles for Memberships) ซึ่งร่วมยกร่างโดยกระทรวงกลาโหมไทย-กระทรวงกลาโหมสิงคโปร์
 - ๑.๓ เอกสาร Concept paper เรื่อง “ความร่วมมือระหว่างกระทรวงกลาโหมอาเซียนกับองค์กรประชาสังคมในด้านความมั่นคงรูปแบบใหม่” (ASEAN Defence Establishments and Civil Society Organizations (CSOs) Cooperation on Non-Traditional Security)
๒. รัฐมนตรีกลาโหมประเทศสมาชิกอาเซียนได้ร่วมลงนามใน “ปฏิญญาร่วมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนว่าด้วยการเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับกลาโหมอาเซียน เพื่อเผชิญความท้าทายจากภัยคุกคามด้านความมั่นคงรูปแบบใหม่” (Joint Declaration on Strengthening ASEAN Defence Establishments to meet the Challenges of Non-Traditional Security Threats)

๔. การประชุม ADMM Retreat

กระทรวงกลาโหมไทยได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุม ADMM Retreat ขึ้นเมื่อวันที่ ๒-๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ ณ โรงแรมพลาซ่า แอทธินี กรุงเทพฯ โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมโดย (พลเอกประวิตร วงษ์สุวรรณ) ได้เป็นประธานในการประชุมฯ

ผลการประชุมฯ ที่สำคัญ

ที่ประชุมได้หารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับเอกสารการจัดตั้งกลไกการประชุม การประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน กับ รัฐมนตรีกลาโหมประเทศคู่เจรจา (ADMM-Plus) ดังนี้

๑. เอกสาร Non Paper เรื่อง “รูปแบบและองค์ประกอบ ADMM-Plus”(ADMM-Plus: Configuration and Composition) ซึ่งร่วมขกร่างโดยกระทรวงกลาโหมไทย - กระทรวงกลาโหม สิงคโปร์

๒. เอกสารเรื่อง “วิธีการและกระบวนการของ ADMM-Plus (ADMM-Plus: Modalities and Procedures) ซึ่งร่วมขกร่างโดยกระทรวงกลาโหมเวียดนาม และกระทรวงกลาโหม สิงคโปร์

๕. การประชุม ADMM ครั้งที่ ๔

กระทรวงกลาโหมเวียดนาม ได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุม ADMM ครั้งที่ ๔ ขึ้นเมื่อวันที่ ๑๐-๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ณ กรุงฮานอย สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม โดยรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงกลาโหม (พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ) และปลัดกระทรวงกลาโหม (พลเอก อภิชาติ เพ็ญ กิตติ) ได้เดินทางไปเข้าร่วมการประชุมฯ

ผลการประชุมฯ ที่สำคัญ

๑. ที่ประชุม มีฉันทามติให้ความเห็นชอบต่อรูปแบบการประชุม ADMM+๘ ซึ่งมี องค์ประกอบประเทศคู่เจรจา ประกอบด้วย เครือรัฐออสเตรเลีย สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐ อินเดีย ญี่ปุ่น นิวซีแลนด์ สาธารณรัฐเกาหลี สหพันธรัฐรัสเซีย และสหรัฐอเมริกา รวมทั้งเห็นชอบให้ กระทรวงกลาโหมเวียดนามเป็นเจ้าภาพจัดการประชุม ADMM-Plus ครั้งแรกขึ้น ในเดือนตุลาคม ๒๕๕๓ โดยที่ประชุมฯ ได้ในการรับรองเอกสารสำคัญเกี่ยวกับการจัดตั้ง ADMM-Plus จำนวน ๒ ฉบับ ประกอบด้วย

๑.๑ เอกสาร Non Paper เรื่อง “รูปแบบและองค์ประกอบของ ADMM-Plus” (ADMM-Plus Configuration and Composition) ซึ่งร่วมขกร่างโดยกระทรวงกลาโหมไทย - กระทรวงกลาโหมสิงคโปร์

๑.๒ กระทรวงกลาโหมเวียดนามได้นำเสนอร่างเอกสารเรื่อง “วิธีการและกระบวนการของการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน กับ รัฐมนตรีกลาโหมประเทศคู่เจรจา” (ADMM-Plus Modalities and Procedures) ซึ่งร่วมยกร่างโดยกระทรวงกลาโหมเวียดนาม และกระทรวงกลาโหมสิงคโปร์

๒. รัฐมนตรีกลาโหมประเทศสมาชิกอาเซียนได้ร่วมลงนามใน “ปฏิญญาร่วมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนว่าด้วยการสร้างความแข็งแกร่งให้แก่ความร่วมมือของกลาโหมอาเซียน เพื่อการพัฒนาและเสถียรภาพ ของภูมิภาค” (Joint Declaration on Strengthening ASEAN’s Defence Cooperation for the Development and Stability of the Region)

๓. กระทรวงกลาโหมมาเลเซียได้เสนอแนวคิดในเรื่องการเสริมสร้างความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมมาเลเซีย ได้เคยกล่าวถึงแนวคิดดังกล่าวแล้วครั้งหนึ่ง ในวาระการประชุม ADMM Retreat เมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๒ ณ กรุงเทพฯ) ซึ่งที่ประชุมฯ เห็นชอบให้กระทรวงกลาโหมมาเลเซีย ยกร่างเอกสาร Concept Paper เกี่ยวกับเรื่องนี้ เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้และความเหมาะสมต่อไป

๖. การประชุม ADMM Retreat

กระทรวงกลาโหมเวียดนาม ได้เป็นเจ้าภาพจัดประชุม ADMM Retreat ขึ้นเมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๑ ณ กรุงฮานอย สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือเพื่อเตรียมการสำหรับการประชุม ADMM-Plus ในวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๕๑ ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม (พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ) และปลัดกระทรวงกลาโหม (พลเอก กิตติพงษ์ เกษโกวิท) ได้เดินทางไปเข้าร่วมการประชุมฯ

ผลการประชุมฯ ที่สำคัญ

ที่ประชุมฯ มีฉันทามติให้ความเห็นชอบเอกสารสำคัญ ๑ ฉบับคือ

๑. เอกสารประกอบเพิ่มเติมสำหรับเอกสาร Concept Paper เรื่องวิธีการและกระบวนการของการประชุม ADMM-Plus (Attachment Paper to the Paper on “ADMM-Plus: Modalities and Procedures”)

การประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนกับรัฐมนตรีกลาโหมประเทศคู่เจรจา (ASAEN Defence Ministers' Meeting-Plus: ADMM-Plus)

แนวความคิดเรื่องความร่วมมือกับกระทรวงกลาโหมของประเทศนอกภูมิภาค ได้มีการกล่าวถึงตั้งแต่การประชุม ADMM ครั้งแรก เมื่อเดือนพฤษภาคม ๒๕๔๕ ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ประเทศมาเลเซียจนได้พัฒนาขึ้นมาเป็นเอกสารกรอบความคิดเรื่องการประชุม ADMM-Plus (ADMM-Plus concept Paper) ซึ่งได้รับการรับรองในที่ประชุม ADMM ครั้งที่ ๒ เมื่อเดือน พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ณ สาธารณรัฐสิงคโปร์โดยกำหนดให้จัดการประชุมคณะกรรมการเพื่อการจัดตั้งการประชุม ADMM-Plus (Working Group on Establishing the ADMM-Plus) ขึ้น เพื่อทำหน้าที่เตรียมการและพิจารณากำหนดรูปแบบโครงสร้างองค์ประกอบ และดำเนินการต่าง ๆ ของ ADMM-Plus ทั้งนี้ การประชุมคณะกรรมการดังกล่าวจะยุติลงเมื่อมีการจัดตั้ง ADMM-Plus ขึ้นเรียบร้อยแล้ว

ต่อมาในการประชุม ADMM ครั้งที่ ๓ เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ ณ เมืองพัทยาที่ประชุมฯ ได้รับรองเอกสารกรอบความคิดเรื่อง ADMM-Plus Principles for Membership โดยได้กำหนดหลักเกณฑ์ของประเทศนอกอาเซียนที่จะเข้าร่วมใน ADMM-Plus-Plus ๓ ประการดังนี้

๑. ประเทศสมาชิกที่จะเข้ามาเป็น Plus จะต้องเป็นประเทศคู่เจรจาของอาเซียน ซึ่งในปัจจุบันมีอยู่ ๕ ประเทศ (เครือรัฐออสเตรเลีย แคนาดา สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐอินเดีย ญี่ปุ่น นิวซีแลนด์ สาธารณรัฐเกาหลี สหพันธรัฐรัสเซีย และสหรัฐอเมริกา) กับ ๑ กลุ่ม (สหภาพยุโรป)
๒. ประเทศคู่เจรจาดังกล่าวต้องมีระดับของการปฏิสัมพันธ์กับกลาโหมอาเซียนในระดับสูง
๓. ประเทศคู่เจรจาดังกล่าวต้องเป็นประเทศที่สามารถเอื้อประโยชน์ต่อการเสริมสร้างขีดความสามารถและพัฒนาศักยภาพของกลาโหมอาเซียนได้อย่างเป็นรูปธรรม

ในการประชุม ADMM ครั้งที่ ๔ ขึ้นเมื่อวันที่ ๑๐ - ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ณ กรุงฮานอย เวียดนาม ที่ประชุมฯ มีฉันทามติให้ความเห็นชอบต่อรูปแบบการประชุม ADMM+๘ ซึ่งมีองค์ประกอบประเทศคู่เจรจาประกอบด้วย ออสเตรเลีย อินเดีย ญี่ปุ่น นิวซีแลนด์ สาธารณรัฐเกาหลี รัสเซีย และสหรัฐฯ รวมทั้งเห็นชอบให้กระทรวงกลาโหมเวียดนามเป็นเจ้าภาพจัดการประชุม ADMM-Plus ครั้งแรกขึ้น ในเดือนตุลาคม ๒๕๕๓

กระทรวงกลาโหมเวียดนาม และกระทรวงกลาโหมสิงคโปร์ ได้ร่วมร่างเอกสารเพื่อการหารือว่าด้วยทิศทาง ความคาดหวัง และความเป็นไปได้ของความร่วมมือที่เป็นรูปธรรม ภายใต้กรอบการประชุม ADMM-Plus (Discussion Paper on Potential, Prospect, and Direction of Practical Cooperation within the Framework of the ADMM-Plus) สำหรับใช้เป็นแนวทางในการหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการประชุม ADMM-Plus ครั้งที่ ๑ โดยกำหนดแนวทางความร่วมมือไว้ ๕ ด้าน คือ

- (ก) การให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ (Humanitarian Assistance and Disaster Relief: HADR)
- (ข) ความมั่นคงทางทะเล (Maritime Security)
- (ค) การแพทย์ทางทหาร (Military Medicine)
- (ง) การต่อต้านการก่อการร้าย (Counter Terrorism)
- (จ) การปฏิบัติการรักษาสันติภาพ (Peacekeeping Operation)

การจัดการประชุม ADMM-Plus

๑. การประชุม ADMM-Plus ครั้งที่ ๑

การประชุม ADMM-Plus ครั้งที่ ๑ จัดขึ้นเมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๕๓ ณ กรุงฮานอย สาธารณรัฐเวียดนาม โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย ผู้แทนระดับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และ ปลัดกระทรวงกลาโหม จากประเทศสมาชิกอาเซียน รวมทั้งผู้แทนระดับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และ ปลัดกระทรวงกลาโหม จากประเทศคู่เจรจาทั้ง ๘ ประเทศ กล่าวคือ เครือรัฐออสเตรเลีย สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐอินเดีย ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี นิวซีแลนด์ สหพันธรัฐรัสเซีย และสหรัฐอเมริกา รวมทั้งเลขาธิการอาเซียน และรองเลขาธิการอาเซียน

สำหรับฝ่ายไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมไทย (พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ) และปลัดกระทรวงกลาโหม (พลเอก กิตติพงษ์ เกษโกวิท) ได้เดินทางไปเข้าร่วมการประชุมฯ

พลเอก Phung Quang Thanh รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามเป็นประธานการประชุมฯ โดยนาย Nguyen Tan Dung นายกรัฐมนตรีสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามได้ให้เกียรติเดินทางมากล่าวสุนทรพจน์ต้อนรับผู้เข้าร่วมการประชุมฯ รวมทั้งคณะรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนและรัฐมนตรีกลาโหมประเทศคู่เจรจา เข้าเยี่ยมคำนับ นาย Nguyen Minh Triet ประธานาธิบดีสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามด้วย

ผลการประชุมฯ ที่สำคัญ

๑. ที่ประชุมฯ ได้ร่วมลงนามในปฏิญญาร่วมการประชุม ADMM-Plus ครั้งที่ ๑ ซึ่งมีสาระสำคัญที่อ้างอิงเจตนารมณ์ของประเทศสมาชิก ADMM-Plus ในการพัฒนาความร่วมมือระหว่างกัน เพื่อเสริมสร้างสันติภาพเสถียรภาพ และความมั่นคงในภูมิภาค

๒. ที่ประชุมฯ ให้ความเห็นชอบเอกสารเพื่อการหารือเรื่องแนวโน้มความเป็นไปได้ ความคาดหวัง และทิศทางของความร่วมมือ ที่รูปธรรม ในกรอบ ADMM-Plus (Discussion Paper on Potential, Prospects, and Direction of Practical Cooperation within the Framework of the ADMM-Plus) โดยได้เห็นชอบที่จะผลักดันให้เกิดความร่วมมือที่เป็นรูปธรรมอย่างแท้จริง เริ่มจากความร่วมมือใน ๕ ด้าน คือ

- (ก) การให้ความร่วมมือช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ
- (ข) ความมั่นคงทางทะเล
- (ค) การแพทย์ทางทหาร
- (ง) การต่อต้านการก่อการร้าย
- (จ) การปฏิบัติการรักษาสันติภาพ

๓. ที่ประชุมฯ เห็นชอบให้จัดตั้งการประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสกลาโหมอาเซียน กับเจ้าหน้าที่อาวุโสกลาโหมประเทศคู่เจรจา (ASEAN Defence Senior Officials' Meeting Plus: ADSOM-Plus) ขึ้น เพื่อให้กิจกรรมความร่วมมือในกรอบ ADMM-Plus เกิดความต่อเนื่องและเกิดผลในทางปฏิบัติ รวมทั้งมอบหมายให้ ADSOM-Plus ดำเนินการจัดตั้งคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน (Experts' Working Group: EWG) ขึ้น เพื่อรับผิดชอบกิจกรรมความร่วมมือ ๕ ด้านข้างต้น โดยกำหนดให้มีประเทศสมาชิกอาเซียน กับประเทศคู่เจรจา เป็นประธานร่วม เพื่อหารือรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดตั้ง ADMM-Plus EWG

ความคืบหน้าการดำเนินการ

กระทรวงกลาโหมเวียดนามจะเป็นเจ้าภาพจัดการประชุม ADSOM-Plus Working Group ระหว่าง ๕-๘ ธันวาคม ๒๕๕๓ ณ เมืองดาลัด สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เพื่อหารือรายละเอียดและพิจารณาเอกสารเกี่ยวกับการจัดตั้ง ADMM-Plus EWG จำนวน ๒ ฉบับ ประกอบด้วย

- (ก) ร่างเอกสาร Roadmap and procedures for establishing EWGs
- (ข) ร่างเอกสาร Outline of the Concept Paper on establishing an EWG

๒. การประชุม ADMM-Plus ครั้งที่ ๒

บรูไน ดารุสซาลาม จะเป็นเจ้าภาพจัดการประชุม ADMM-Plus ครั้งที่ ๒ ในปี ๒๕๕๖ ณ บรูไน ดารุสซาลาม

กิจกรรมความร่วมมือในกรอบการประชุม ADMM

ความร่วมมือระหว่างกลาโหมอาเซียนกับองค์กรภาคประชาคมสังคม ในด้านความมั่นคงรูปแบบใหม่ (ASEAN Defence Establishments and Civil Society Organisations Cooperation on Non-Traditional Security)

กระทรวงกลาโหมไทย และกระทรวงกลาโหมมาเลเซีย เป็นเจ้าภาพร่วมจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการในหัวข้อเรื่อง “ความร่วมมือระหว่างกลาโหมอาเซียนกับองค์กรภาคประชาสังคม ในด้านความมั่นคงรูปแบบใหม่ การช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ (Workshop on ASEAN Defence Establishments and Civil Society Organisations Cooperation on Non-Traditional Security: Humanitarian Assistance and Disaster Relief) เมื่อวันที่ ๘-๙ มิถุนายน ๒๕๕๒ ณ โรงแรมพลาซ่า แอทธานี กรุงเทพฯ

กระทรวงกลาโหมไทย ร่วมกับกระทรวงกลาโหมบรูไน ดารุสซาลาม และกระทรวงกลาโหมฟิลิปปินส์ จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการในหัวข้อเรื่อง “ความร่วมมือระหว่างกลาโหมอาเซียนกับองค์กรภาคประชาสังคมในด้านความมั่นคงรูปแบบใหม่: การจัดการภัยพิบัติ (Workshop on ASEAN Defence Establishments and Civil Society Organisations Cooperation on Non-Traditional Security: Disaster Management) เมื่อวันที่ ๒๗-๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๓ ณ โรงแรม รอยัล ออคิด เซอร์วาตัน กรุงเทพฯ

การใช้ทรัพยากรและศักยภาพทางทหารอาเซียนในการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ (The Use of ASEAN Military Assets and Capacities in Humanitarian Assistance and Disaster Relief)

กระทรวงกลาโหมอินโดนีเซีย เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการในหัวข้อเรื่อง “การใช้ทรัพยากรและศักยภาพทางทหารอาเซียนในการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ” (The Use of ASEAN Military Assets and Capacities in Humanitarian Assistance and Disaster Relief) เมื่อวันที่ ๖-๘ ตุลาคม ๒๕๕๒ ณ กรุงจาการ์ตา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย

ความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศอาเซียน (ASEAN Defence Industry Cooperation)

กระทรวงกลาโหมมาเลเซีย จัดการประชุมหารือเรื่องแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศในกรอบอาเซียน (ASEAN Defence Industry Dialogue) ขึ้น เมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๓ ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น รับฟังท่าทีของประเทศสมาชิกอาเซียน เกี่ยวกับความเป็นไปได้ในการดำเนินความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศสมาชิกอาเซียน

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของแนวคิดเรื่อง ประชาคมความมั่นคงอาเซียนไว้ ดังนี้

สาวิตรี ไชยประพาฬ (๒๕๓๕) ได้ทำการเปรียบเทียบลักษณะและขอบเขตความร่วมมือทางการเมืองของอาเซียนในยุคสงครามเย็น (ระหว่างปี ค.ศ.๑๙๖๗ ถึง ค.ศ.๑๙๘๕) และหลังสงครามเย็น (ระหว่างปี ค.ศ.๑๙๘๕ ถึง ค.ศ.๑๙๙๗) รวมถึงศึกษาปัจจัยที่กำหนดลักษณะและขอบเขตความร่วมมือทางการเมืองของอาเซียนในยุคสงครามเย็น โดยทำการวิเคราะห์ที่อยู่บนพื้นฐานของเอกสารชั้นต้น ซึ่งได้แก่เอกสารที่เป็นทางการของอาเซียนทั้งที่เป็นรายงานการประชุม คำปราศรัย แถลงการณ์ รวมของผู้นำประเทศสมาชิกและข่าวสารที่เผยแพร่สู่สื่อมวลชน ทั้งในระดับที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ รวมถึงเอกสารชั้นรอง เช่น บทความและหนังสือวิชาการตลอดจนงานวิจัยต่าง ๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการดำเนินงานและความร่วมมือของอาเซียน

จากการศึกษาพบว่า ความร่วมมือทางการเมืองของอาเซียนในยุคสงครามเย็นมีลักษณะและขอบเขตที่ครอบคลุมประเด็นปัญหาในวงแคบ ๆ อันได้แก่ กิจกรรมที่เกี่ยวกับการจัดระเบียบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระดับทวิภาคีระหว่างประเทศสมาชิก หรือมิฉะนั้นก็เป็นการดำเนินความพยายามเพื่อแก้ไขปัญหาที่เป็นภัยคุกคามเฉพาะหน้าของประเทศสมาชิกในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งได้แก่ปัญหากัมพูชา ในขณะที่ต้นทศวรรษที่ ๑๙๕๐ ซึ่งเป็นระยะหลังสงครามเย็น กลับพบว่าอาเซียนพฤติกรรมทางการเมืองที่แตกต่างออกไปจากเดิมโดยอาเซียนได้ให้ความสำคัญกับกิจกรรมทางการเมืองในลักษณะและขอบเขตที่ครอบคลุมประเด็นปัญหาทางการเมืองรวมถึงความมั่นคงมากขึ้น เช่น ความพยายามจัดระเบียบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การป้องกันความขัดแย้งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเอเชียแปซิฟิก ผ่านทางเวทีเจรจาพหุภาคีว่าด้วยเรื่องความมั่นคงในระดับภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก รวมทั้งการสร้างมาตรการสร้างความมั่นใจ นอกจากนี้องค์การยังได้รับเวียดนามเข้าเป็นสมาชิกอันดับที่เจ็ด และยังเปิดทางที่จะรับลาว กัมพูชาและ

เมียนมาร์เข้าเป็นสมาชิกรวมทั้งสิ้น ๑๐ ประเทศ ปรากฏว่าเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าอาเซียนได้ยกบทบาททางการเมืองขึ้นในฐานะที่เป็นตัวแสดงตัวใหม่ที่เป็นปึกแผ่นในภูมิภาคนี้และในโลก

วารสารณ์ พรหมรัตน์ (๒๕๔๓) ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับอาเซียนทางด้านการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก โดยศึกษากรณีศึกษาที่จีนเข้าร่วมการประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (ASEAN Regional Forum ARF) ซึ่งเป็นเวทีการประชุมแบบพหุภาคีที่ก่อนหน้านี้จีนยื่นกรณที่จะใช้เวทีการเจรจาแบบทวิภาคีในการแก้ไขปัญหา โดยตลอด เนื่องจากจีนเชื่อว่าตนจะได้เปรียบในการเจรจาต่อรองเหนือคู่แข่งซึ่งเป็นประเทศที่เล็กกว่าในเวทีดังกล่าว ในขณะที่การเจรจาในกรอบของพหุภาคีนั้น จีนเป็นกังวลกับการต่อรองกับหลายประเทศในเวลาเดียวกัน โดยในการศึกษารุ่นนี้ได้อาศัยแนวคิดเรื่องวิถีปฏิบัติระหว่างประเทศมาอธิบายถึงสาเหตุที่จีนเข้าร่วมการประชุมดังกล่าว

ทำให้พบว่าจีนมีความจำเป็นต้องเข้าร่วมการประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกเนื่องจาก ต้องการลดความหวาดระแวงของอาเซียนต่อจีน ซึ่งเป็นผลมาจากท่าทีที่แข็งกร้าวในกรณีปัญหาการแย่งชิงกรรมสิทธิ์เหนือหมู่เกาะสแปรตลีย์ และการพัฒนาศักยภาพทางทหารของจีน อันเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การจัดตั้งการประชุมดังกล่าว นอกจากนี้จีนยังต้องการที่จะป้องกันการรวมกลุ่มระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน (ในขณะนั้น) เวียดนามเพื่อต่อรองกับจีนเรื่องหมู่เกาะสแปรตลีย์และจีนยังต้องการที่จะลดอิทธิพลของประเทศมหาอำนาจอื่น ๆ ในเวทีการเจรจาปัญหาความมั่นคงในภูมิภาคอีกด้วย หลังจากการเข้าร่วม ARF จีนได้ประโยชน์หลายประการ เช่น ได้รับทราบข้อมูลทางด้านความมั่นคงและสามารถผลักดันให้การประชุมดังกล่าวเป็นเพียงเวทีการเจรจามากกว่าจะเป็นกลไกเพื่อแก้ไขปัญหาต่อการเจรจาปัญหาความมั่นคงในภูมิภาคเพิ่มมากขึ้นอีกทั้งทำให้อาเซียนมีบทบาทเพิ่มขึ้นในการเจรจาต่อรองระหว่างประเทศมหาอำนาจ

นอกเหนือจากการที่จีนได้เข้าร่วมประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิกที่มีการทำการศึกษาแล้ว บทบาทของสาธารณรัฐประชาชนจีนและสหรัฐอเมริกาในการประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก ระหว่างปี ค.ศ.๑๙๕๔-๒๐๐๔ ก็ได้รับความสนใจทำการศึกษาโดยเจเน็ท เดชะธนพล (๒๕๔๘) เช่นเดียวกัน โดยการประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก (ARF) เป็นเวทีที่ปรึกษาหารือด้านความมั่นคงแห่งแรกในภูมิภาคภายหลังสงครามเย็นนับแต่ปีก่อตั้งใน ค.ศ.๑๙๕๔ ARF ได้พัฒนาเป็นการประชุมเพื่อการปรึกษาหารือโดยมีจุดมุ่งหมายในการป้องกันความขัดแย้งในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ARF มุ่งที่จะส่งเสริมความไว้เนื้อเชื่อใจ ความร่วมมือและความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศผู้เข้าร่วมและพัฒนาแนวทางการดำเนินการทูตเชิงป้องกัน

ผลจากการศึกษาจึงเป็นการอธิบายบทบาทของสาธารณรัฐประชาชนจีนและสหรัฐอเมริกาใน ARF การประชุมนี้ดูเหมือนจะเป็นเวทีการแข่งขันทางอำนาจการเมืองระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและสำหรับอเมริกา ทั้งสองประเทศพยายามที่จะสร้างความชอบธรรมและแผ่ขยายผลประโยชน์ด้านความมั่นคงของแต่ละฝ่ายในภูมิภาค ผลลัพธ์ของการต่อสู้แข่งขันนี้จะส่งต่อความมั่นคงและเสถียรภาพในภูมิภาคและอาจจะส่งผลกระทบต่อพัฒนาการประชุมในอนาคต ARF ยังคงมีบทบาทที่สำคัญตราบที่ยังเป็นประโยชน์ต่อเหล่าประเทศสมาชิก โดยเฉพาะสาธารณรัฐประชาชนจีนและสหรัฐอเมริกา ในประเด็นความมั่นคงต่าง ๆ ประเทศมหาอำนาจเหล่านี้จะยังคงเป็นผู้เล่นสำคัญในการสร้างความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ความสัมพันธ์ระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและสหรัฐอเมริกาคือความท้าทายที่ทั้งภูมิภาคจำเป็นต้องจับตามองต่อไปจากผลการศึกษาของคุณเจนนีพิเศษะชนพล ที่พบว่าเวทีการประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก ระหว่างปี ค.ศ.๑๙๙๔-๒๐๐๔ นั้นเป็นการแข่งขันทางอำนาจการเมืองระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและสหรัฐอเมริกา

พีรเดช สันติวงศ์ (๒๕๔๒) ก็ได้วิพากษ์ทฤษฎีเสถียรภาพอันเกิดจากการค้าเงินโดยประเทศเจ้ามหาอำนาจในประเด็นของการสร้างกฎกติการะหว่างประเทศ โดยใช้การเกิดเขตการค้าเสรีอาเซียนเป็นกรณีศึกษา ซึ่งพบว่า กฏกติการะหว่างประเทศจะเกิดขึ้นได้ต้องมีประเทศเจ้ามหาอำนาจที่มีขีดความสามารถ ทำหน้าที่ตรวจสอบ และบังคับให้รัฐต่าง ๆ ปฏิบัติตามกฏกติการ่วมกัน อันจะทำให้ระบบความสัมพันธ์และความร่วมมือที่เกิดขึ้นภายใต้กฏกติกานั้น ๆ มีเสถียรภาพ ดังที่เขตการค้าเสรีอาเซียนที่เกิดขึ้นได้ในปี ค.ศ.๑๙๙๒ เนื่องจากประเทศสมาชิกอาเซียนร่วมกันจัดตั้งคณะทำงานตรวจสอบ และบังคับใช้กฏกติการะหว่างประเทศด้วยตนเอง โดยมีการประสานงานกันทั้งในระดับหัวหน้ารัฐบาลไปจนถึงคณะทำงานในระดับล่าง ซึ่งเงื่อนไขที่ทำให้กลุ่มประเทศอาเซียนร่วมมือกันจัดตั้งกฏกติการการค้าเสรีกันได้ มีอยู่ ๓ ประการ

๑. ประเทศสมาชิกอาเซียนต่างก็ต้องการใช้เขตการค้าเสรีเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการลงทุนจากต่างประเทศนอกเหนือจากความคาดหวังในการเพิ่มปริมาณการค้าระหว่างกัน
๒. การมองเห็นประโยชน์จากการร่วมมือในสภาวะการแข่งขันทางเศรษฐกิจ และการค้าในปัจจุบัน ทำให้ประเทศในกลุ่มต้องหันหน้าเข้าหากันเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันในระบบเศรษฐกิจโลก
๓. การที่อาเซียนประกอบด้วยสมาชิกไม่มากและใช้หลักการประนีประนอมในการกำหนดนโยบายร่วมกัน ทำให้ความขัดแย้งไม่เกิดขึ้นมากนักแม้ว่าความร่วมมือจะเป็นไปอย่างเชื่องช้าก็ตาม

จันทร์ธร ศรีธัญรัตน์ (๒๕๔๕) ได้มุ่งเน้นศึกษาท่าทีและบทบาทของไทยในการสนับสนุนนำเข้าเป็นสมาชิกอาเซียนในปี พ.ศ.๒๕๔๐ ท่ามกลางการคัดค้านจากนานาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศสหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรป โดยอาศัยกรอบความคิดเรื่องความมั่นคงเบ็ดเสร็จ (comprehensive Security) และกรอบความคิดเรื่อง “cooperation Security” ประกอบการวิเคราะห์ งานฉบับนี้ใช้วิธีการศึกษาวิจัยเอกสารและสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนในการกำหนดนโยบายต่างประเทศของไทย

จากกรอบแนวคิดที่ใช้เพื่อทำการศึกษาดังกล่าว ทำให้พบว่า เป็นการตัดสินใจของภาครัฐของไทยที่เล็งเห็นความสำคัญที่พม่ามีต่อไทยในเรื่องของความมั่นคง ซึ่งเป็นความมั่นคงที่มีมิติกว้างมากกว่าทางทหารเช่นในอดีต โดยไทยมองว่าพม่านั้นเป็นองค์ประกอบสำคัญของปัญหาหลากหลายด้านในไทย เช่น ปัญหาแรงงานอพยพ ปัญหาผู้อพยพลี้ภัย ปัญหาอาชญากรรมข้ามแดน และปัญหายาเสพติด ซึ่งไทยได้พยายามแก้ปัญหาในระดับทวิภาคีกับพม่าแล้วแต่ก็ไม่สามารถแก้ได้ทั้งหมด ดังนั้นไทยจึงเล็งเห็นว่าควรนำพม่าเข้าสู่เวทีอาเซียนเพื่อให้ประเทศในภูมิภาคเห็นว่าปัญหาความมั่นคงที่เกิดขึ้นในพม่านั้นส่งผลกระทบต่อไม่เพียงแต่ประเทศไทย แต่ยังรวมถึงอาเซียนในวงกว้างด้วยและเห็นว่าหากพม่าเข้าเป็นสมาชิกอาเซียนแล้ว ปัญหาที่มีอยู่อาจจะได้รับการแก้ไขครอบคลุมกว้างขวางยิ่งขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ โดยเฉพาะการอาศัยการเจรจาเรื่องเกี่ยวกับความมั่นคงร่วมกันในเวทีของอาเซียนเมื่อปัญหาของพม่าคลี่คลายของประเทศและอาเซียนก็จะได้รับผลดีจากความสงบเรียบร้อยแล้วนั้นด้วย

ในขณะที่ไทยได้ทำการสนับสนุนให้พม่าเข้าร่วมเป็นสมาชิกอาเซียนเวียดนามก็ได้ทำการเข้าร่วมเป็นสมาชิกอาเซียนเช่นเดียวกัน โดยปิยบุษ สนั่นเสียง (๒๕๓๕) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเวียดนามและอาเซียนภายหลังจากการรวมประเทศเวียดนามในปี ๑๙๗๕ ดำเนินไปในลักษณะของความขัดแย้งและการเผชิญหน้า เนื่องจากทั้งสองฝ่ายมีความแตกต่างกันทางด้านอุดมการณ์ทางการเมือง เวียดนามยึดมั่นในระบบคอมมิวนิสต์ในขณะที่อาเซียนยึดมั่นในระบบเสรี ประชาธิปไตย ความสัมพันธ์ของทั้งสองฝ่ายยิ่งตึงเครียดมากขึ้นเมื่อเวียดนามส่งกำลังทหารเข้ารุกรานกัมพูชา การกระทำดังกล่าวอาเซียนถือว่าการทำลายความสุขและสันติภาพในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และยังเป็นการทำลายอุดมการณ์ของอาเซียนในการอยู่ร่วมกันกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเคารพในสิทธิเสรีภาพ และอำนาจอธิปไตยซึ่งกันและกัน ความสัมพันธ์ในระยะนี้จึงเป็นความสัมพันธ์ที่ห่างเหินและเย็นชา

เมื่อสิ้นทศวรรษที่ ๑๙๘๐ สถานการณ์บนเวทีการเมืองระหว่างประเทศเริ่มคลี่คลายไปสู่ทิศทางที่ดีขึ้น สงครามเย็น ยุติลงหลังจากการล่มลายของระบบคอมมิวนิสต์ในยุโรป ตะวันออกและสหภาพโซเวียต ประเทศต่าง ๆ หันมาให้ความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจมากกว่าจะยึดติดกับอุดมการณ์

ทางการเมือง ประกอบกับการที่โลกเริ่มเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ ทำให้ทุกประเทศในภูมิภาครับทราบ ข่าวสารและความเป็นไปในประเทศ อื่น ๆ ได้อย่างรวดเร็ว สภาพการณ์เช่นนี้มีผลทำให้เวียดนามและ อาเซียนเริ่มเห็นความสำคัญของการร่วมมือ ระหว่างกัน นอกจากนั้นแล้วปัญหาภายในของนามเอง คือ ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ การขาดพันธมิตรที่ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ความต้องการหาแหล่งเงินทุนและความ ช่วยเหลือใหม่ ความต้องการติดต่อกับประเทศอื่น ๆ นอกภูมิภาคเพื่อผลประโยชน์ในการปฏิรูป เศรษฐกิจการค้าและการลงทุน ตลอดจนการหวั่นเกรง การขยายอิทธิพลของมหาอำนาจใหม่ในภูมิภาค เอเชียโดยเฉพาะจีน จึงทำให้เวียดนามมีความต้องการที่จะเข้าร่วมเป็นสมาชิกอาเซียนในส่วนของ อาเซียนเองก็มีความยินดีที่จะได้รับสมาชิกใหม่ เช่น เวียดนามเนื่องจากอาเซียนก็เกรงอิทธิพลของจีน เช่นกัน อีกทั้งเมื่อเวียดนามเข้าเป็นสมาชิกอาเซียนแล้ว เวียดนามก็จำเป็นจะต้องดำเนินการใด ๆ ตามกฎ กติกาในกรอบของอาเซียน ทำให้ปัญหาความขัดแย้งที่อาจจะเกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาเรื่องการ อ้างกรรมสิทธิ์เหนือ หมู่เกาะสแปรดลีย์ สามารถยุติลงได้โดยสันติวิธี เพราะประเทศคู่กรณีส่วนใหญ่ เป็นสมาชิกอาเซียน ทำให้การเจรจากระทำได้ง่าย เนื่องจากอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์เดียวกัน

นอกจากนั้นแล้วการมีเวียดนามเป็นสมาชิกจะทำให้อาเซียน กลายเป็นแหล่งดึงดูด นัก ลงทุน เนื่องจากตลาดของอาเซียนขยายตัวมากขึ้น ประกอบกับเวียดนามมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดม สมบูรณ์ มีค่าจ้างแรงงานต่ำ ทั้งสองฝ่ายได้ดำเนินการส่งผู้นำระดับสูงผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนไปเยี่ยม เยือนกันและกัน เวียดนามได้รับเชิญให้เป็นแขกรับเชิญและผู้สังเกตการณ์ในการประชุมรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงต่างประเทศอาเซียนตามลำดับ จนกระทั่งในที่สุดเวียดนามก็ได้รับการยอมรับเข้าเป็นสมาชิก ลำดับที่ ๗ ของอาเซียน เมื่อวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๑๙๙๕ ณ กรุงบันดาร์ เสรี เบกาวัน ประเทศบรูไน เมื่อ เวียดนามได้เป็นสมาชิกอาเซียนแล้วเวียดนามก็พยายามอย่างเต็มที่ในการเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของ อาเซียนและยังพยายามปรับปรุงปฏิรูปเศรษฐกิจของตนให้มีความสอดคล้องกับอาเซียน นอกจากนั้น แล้วเวียดนามยัง ต้องฝึกอบรมบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงาน ให้สอดคล้องกับ ปัจจุบันด้วย ทั้งนี้ โดยได้รับความช่วยเหลือจากประเทศอาเซียนและประเทศนอกภูมิภาค หลังจากเข้า เป็นสมาชิกอาเซียนแล้วมีผู้สังเกตการณ์หลายรายที่คาดว่า เวียดนามอาจจะกลายเป็นคู่แข่งของประเทศ อาเซียน แต่สภาพดังกล่าวไม่น่าจะเป็นไปได้เนื่องจาก ทั้งสองฝ่ายต่างตระหนักถึงผลประโยชน์ ที่จะ ได้รับร่วมกันในรูปแบบของสมาคมอาเซียนมากกว่าการอยู่เป็นเอกเทศแต่เพียงลำพัง ฤทธิพงษ์ พวงมณี (๒๕๔๒) ได้ศึกษาการแก้ไขปัญหาแรงงานข้ามชาติที่เกิดขึ้น ในกลุ่ม ประเทศอาเซียน โดยเน้นที่กรณีแรงงานข้ามชาติจากประเทศพม่าในประเทศไทย ลักษณะของปัญหาแรงงานข้ามชาติผิด กฎหมายนั้นเป็นปัญหาข้ามชาติ (Transnational Issue) ซึ่งรัฐใดเพียงรัฐหนึ่งไม่สามารถแก้ไขได้

โดยลำพัง การอาศัยกรอบความร่วมมือระดับพหุภาคีโดยผ่านองค์การระหว่างประเทศในระดับภูมิภาคที่มีอยู่ จึงเป็นทางเลือกในการดำเนินนโยบายที่สำคัญ โดยการศึกษาที่ใช้กรอบความคิดว่าด้วย Regimes เป็นแนวความคิดในการวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้น ทำให้พบว่า โครงสร้างการดำเนินงานและกลไกของอาเซียน ซึ่งแบ่งสาขาความร่วมมือออกเป็น ๓ ลักษณะ อันได้แก่ ความร่วมมือด้านการเมือง เศรษฐกิจ และความร่วมมือเฉพาะด้าน ซึ่งรวมเอาประเด็นความร่วมมือด้านอื่นๆ มารวมไว้ อาทิ สังคม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ไม่ตอบสนองต่อลักษณะของปัญหาแรงงานข้ามชาติที่มีความซับซ้อนของปัญหามากกว่าที่จะจัดลงในการแบ่งสาขาของอาเซียนสาขาใดสาขาหนึ่ง เนื่องจากปัญหาดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อในขอบเขตที่กว้างขวางทั้งในทางสังคม การเมือง ความมั่นคงและเศรษฐกิจ ผลก็คืออาเซียนไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรม ดังนั้นการแก้ไขปัญหาก็อยู่ในรูปแบบของความมือที่ไม่จำกัดอยู่เฉพาะลักษณะใดลักษณะหนึ่งในกลไกความร่วมมือที่แยกสาขาอย่างชัดเจนในปัจจุบัน หากเป็นความร่วมมือที่สามารถแก้ไขประเด็นปัญหาได้อย่างครอบคลุม ซึ่งความร่วมมือในลักษณะนี้ก็จะเป็นตัวแบบในการร่วมกันแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างครอบคลุม ซึ่งความร่วมมือในลักษณะนี้ก็จะเป็นตัวแบบในการร่วมกันแก้ไขปัญหามาตราส่วนอื่นๆ ต่อไปในอนาคตด้วย

ปัจจุบันความมั่นคงปลอดภัยของมนุษย์ เป็นหัวข้อหนึ่งที่ได้รับ ความสนใจในแวดวงวิชาการและการเมือง โจฮานส์ ลุยด์ (๒๕๔๗) ได้มุ่งศึกษาปรากฏการณ์ความมั่นคงปลอดภัยของมนุษย์ในมุมมองของการรักษาความปลอดภัยของแต่ละบุคคลให้พ้นจากภัยคุกคามต่างๆ ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมอย่างไรก็ดีการวางแผนเพื่อรักษาความมั่นคงปลอดภัยของมนุษย์นี้ ก็ยังจะต้องประสบกับปัญหาบางประการ ที่สำคัญที่สุดก็คือการขาดซึ่งความสามารถในการนำมาประยุกต์ใช้ได้จริง เช่นการที่ไม่สามารถให้แนวทางปฏิบัติในแนวนโยบายที่สำคัญได้ นอกจากนี้ยังถูกจำกัดมากขึ้นๆ ไปอีกโดยการไร้ซึ่งงานได้จริงที่ยังเชื่อถือไม่ได้กับการที่มุ่งไปที่บุคคลในสิ่งแวดล้อมหนึ่งเพียงอย่างเดียวซึ่งถูกหล่อหลอมโดยระดับที่แตกต่างกันของรัฐบาลที่กุมอำนาจอยู่ ซึ่งความสนใจอาจจะยังอยู่ที่การเมืองและความเป็นไปของรัฐก็ได้

ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนต้องการที่จะเสนอ มุมมองของความมั่นคงปลอดภัยแบบทางเลือก โดยมุ่งไปที่ระดับผลกระทบของภัยคุกคามและความน่าจะเป็น การศึกษาดำเนิน โดยมองจากเรื่องความมั่นคงปลอดภัยในระดับล่าง เช่น เรื่องที่ใช้เวลานานกว่าจะส่งผลกระทบต่อมีความน่าจะเป็นสูงที่เกิดขึ้น ภัยคุกคามจะถูกตรวจวัดทั้งภัยคุกคามต่อบุคคลและภัยคุกคามต่อบุคคลสำคัญทางการเมือง แสดงให้เห็นว่าภัยคุกคามเหล่านี้อยู่ในระดับภูมิภาคมาแต่แรกเริ่ม และด้วยสาเหตุนี้จึงควรที่จะจัดให้อยู่ในบริบทของภูมิภาคนอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่าภัยคุกคามเหล่านี้ทำให้เกิดภัยคุกคามอันใหญ่หลวงต่อบุคคลเป็นจำนวนมากและมีศักยภาพที่จะสั่นคลอนความมั่นคงทางการเมืองได้ อุปสรรคแรกเริ่ม

ของความร่วมมือตั้งอยู่บนอุปสรรคในระดับโครงสร้างที่เกิดขึ้น โดยวิธีการที่ประเมินผลและการดำเนินการถูกจัดแจงภายในอาเซียนร่วมกับความยากลำบากต่างๆ เกี่ยวกับการตกลงร่วมกันและวิธีการไม่ก้าวท่ายเรื่องภายใน ตามแบบฉบับของ “วิถีอาเซียน” โดยได้เสนอการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มผู้นำอาเซียนและการพัฒนาความสามารถในการวิจัยในเรื่องความมั่นคงของภูมิภาค การติดตามผลการดำเนินงานที่ควรจะแยกออกจากตัวการดำเนินงานในกรณีนี้ คือ ผู้นำประเทศ ในแง่ของเงินที่มอบสนับสนุนอาเซียนอย่างเพียงพอ

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติของไทยต่อประเทศเพื่อนบ้าน (พ.ศ.๒๕๕๕ - ๒๕๕๘)

๑. หลักการส่งเสริมและรักษาความมั่นคงระหว่างประเทศ

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในระดับที่มีความร่วมมือ เพื่อสร้างความเข้มแข็ง และลดสาเหตุที่เป็นปัญหาต่อกัน จะเป็นแนวทางที่นำไปสู่การมีเสถียรภาพ และศักยภาพในการแข่งขันกัน รวมทั้งที่จะทำให้สมาชิกในกลุ่มมีความมั่นคงมากขึ้นทั้งในด้าน การเมือง เศรษฐกิจ การทหาร และอื่นๆ มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

๑.๑ การรวมกลุ่มความร่วมมือ Karl W. Deutsch ได้ให้แนวความคิดในการรวมกลุ่มที่เรียกว่าสหพันธนิยม (Federalism) ว่าหมายถึง การสร้างประชาคมให้มีความมั่นคงร่วม (Security Community) โดยการทำให้ผู้เข้าร่วมประชาคมเดียวกันมีแนวทาง และจัดตั้งสถาบันร่วมกันอย่างเป็นทางการ เพื่อวัตถุประสงค์ร่วมในสิ่งเดียวกัน กระบวนการในการร่วมกันเป็น ประชาคมที่มั่นคง จะประกอบด้วย การผสมผสานกันทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมในขณะที่ David Mitrany ได้ให้ความเห็นในแนวทางภารกิจนิยม (Functionalism) ว่าการร่วมมือกันในสาขาใดสาขาหนึ่ง จะช่วยส่งเสริมให้เกิดการร่วมมือกันในสาขาอื่นๆ ด้วย และลำดับของความร่วมมือ ควรเริ่มจากด้านเศรษฐกิจ และสังคม จากนั้นองค์กรเหล่านี้จะขยายประสิทธิภาพไปสู่ความร่วมมือทางการเมือง และอื่นๆ ซึ่งรวมถึงความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาขัดแย้งระหว่างกันด้วย ดร. Ronald J Yalem ได้เขียนไว้ในหนังสือทฤษฎีของภูมิภาคนิยม (Theories of Regionalism) ระบุความหมายของความร่วมมือ (Cooperation) ว่าหมายถึง การมีความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นกรประสานกันของนโยบายทางการเมืองหรือเศรษฐกิจ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน ความสัมพันธ์ด้านต่างๆ เหล่านี้จะมีความเกี่ยวเนื่องจนไม่สามารถแยกจากกัน โดยเด็ดขาดได้ เช่น ความร่วมมือ

ทางเศรษฐกิจ จะต้องคำนึงถึงปัจจัยด้านการเมืองและนโยบายภายในกลุ่มรวมถึงความเข้าใจของสมาชิก ในการสร้างสันติภาพ และเสถียรภาพของกลุ่มในภูมิภาคด้วยเสมอ รวมทั้งได้แยกรูปแบบของการ รวมกลุ่มเป็น ๓ ระบบ คือ

๑.๑.๑ Cooperation System เป็นการรวมกลุ่มขององค์กรระหว่างประเทศ ไม่ว่าจะ เป็นในระดับรัฐบาล หรือองค์กรเอกชน ผู้เป็นตัวแทนของประเทศที่เข้าร่วม โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อประโยชน์ร่วมกัน การรวมกลุ่มในลักษณะนี้จะเป็นความร่วมมือของผู้เข้าร่วม โดยที่แต่ละประเทศ จะมีอำนาจอธิปไตยของตนเอง ไม่มีการบังคับมติในการลงคะแนนจะใช้มติเอกฉันท์แต่ไม่มีข้อผูกมัด ดังนั้นการปฏิบัติจึงขึ้นอยู่กับนโยบายของแต่ละประเทศเป็นสำคัญ ตัวอย่างการรวมกลุ่มในระบบนี้ เช่น กลุ่ม ASEAN กลุ่ม APEX เป็นต้น

๑.๑.๒ Community System เป็นการรวมกลุ่มและจัดตั้งองค์กรกลางหรือ องค์กรเหนือชาติ (Supranational) ขึ้นให้รับผิดชอบในการดำเนินนโยบายและดูแลผลประโยชน์ โดยรวมของกลุ่มรัฐสมาชิกแต่ละรัฐต้องมอบอำนาจบางส่วนให้องค์กรกลางเป็นผู้มีสิทธิในการดำเนิน กิจกรรม และลงโทษรัฐสมาชิกเป็นเอกฉันท์ ตัวอย่างของการรวมกลุ่มในระบบนี้ เช่น กลุ่มสหภาพ ยุโรป ซึ่งมีคณะกรรมการรัฐสภายุโรป และคณะมนตรี เป็นองค์กรกลาง

๑.๑.๓ Federal System เป็นการรวมกลุ่มที่รัฐสมาชิกต้องยอมมอบอำนาจ อธิปไตยส่วนใหญ่ให้รัฐบาลกลางเป็นผู้ใช้สิทธิ์ และดูแลผลประโยชน์โดยรวมของกลุ่ม แต่ละรัฐจะมี อำนาจของตัวเองเท่าที่รัฐบาลกลางจะมอบให้ และรัฐสมาชิกจะมีตัวแทนเข้าไปร่วมในการควบคุมดูแล ผลประโยชน์ร่วมกัน ตัวอย่างการรวมกลุ่มในระบบนี้ เช่น การรวมตัวของสหรัฐอเมริกา

๑.๒ ระดับความร่วมมือด้านความมั่นคง แบ่งออกเป็น ๒ ระดับ

๑.๒.๑ ความร่วมมือระดับทวิภาคี (Bilateral Cooperation) ความร่วมมือ ระหว่างประเทศ ๒ ประเทศ ทำความตกลงที่จะให้ความร่วมมือในด้านต่างๆ เช่น วัฒนธรรม การศึกษา หรือแม้แต่ด้านความมั่นคงเช่นในปี ๑๙๙๖ จีนและรัฐเซียทำความตกลงความเป็นหุ้นส่วนว่าด้วยการให้ คำปรึกษาด้านยุทธศาสตร์ (Consultative Strategic Partnership) หรือสหรัฐฯ ได้ทำความตกลง กำหนดแนวทางความร่วมมือทางทหารใหม่ (The New Guidelines for Defense Cooperation) กับ ญี่ปุ่น เป็นต้น

๑.๒.๒ ความร่วมมือระดับพหุภาคี (Multilateral Cooperation) ความร่วมมือ ระหว่างประเทศมากกว่า ๒ ประเทศขึ้นไปทำความตกลงที่จะให้ความร่วมมือกันด้วยความพร้อมใจ ในด้านต่างๆ ทั้งความร่วมมือด้านความมั่นคง เช่น ASEAN Regional Forum : ARF เป็นต้น และจาก การที่ประเทศต่างๆ ในภูมิภาคได้พัฒนาความมั่นคงในระดับต่างๆ ทั้งระดับทวิภาคี และพหุภาคีไป

พร้อมๆกันจากที่ผ่านมาก็แสดงให้เห็นว่าความร่วมมือทั้งสองระดับนี้ไม่ได้มีความขัดแย้งซึ่งกันและกัน แต่อย่างใด ไม่ใช่เพราะขึ้นอยู่กับสมาชิกเป็นสำคัญ หากขึ้นอยู่กับธรรมชาติขององค์กรทั้ง ๒ แบบ ตัวอย่างเช่น ความตกลงความเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ระหว่างจีนกับรัฐเซียก็ไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อ ทั้ง ๒ ประเทศที่จะให้การสนับสนุนความตกลงของกลุ่มในประเทศใน ARF ปัจจุบันจะเห็นได้ชัดเจนว่า ความร่วมมือในระดับทวิภาคีในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกจะมีบทบาทมากกว่าในระดับพหุภาคี สาเหตุมาจากความร่วมมือในระดับทวิภาคีประกอบไปด้วยภาคีสองประเทศ สมาชิกในภาคีสมาชิกสามารถกำหนดผลประโยชน์ร่วมกันได้อย่างพอใจ ส่วนในระดับพหุภาคีมีประเทศสมาชิกจำนวนมาก ความต้องการหลากหลาย จึงเป็นการยากที่สมาชิกจะมีความเห็นสอดคล้องในเรื่องผลประโยชน์ ทำให้ไม่บรรลุข้อตกลงความร่วมมือด้านความมั่นคงให้ถึงที่สุด ได้ข้อตกลงที่ได้จึงเป็นหลักการกว้างๆเพื่อให้ประเทศต่างๆสามารถรับข้อตกลงได้ร่วมกัน

๑.๓ หลักการว่าด้วยความมั่นคง (Concept of Collective Security) Gienn Snyder ได้ทำการตรวจสอบกลุ่มประเทศด้านความมั่นคงร่วมหรือที่เรียกว่า Collective Security ในรูปแบบต่างๆ จำแนกได้ดังนี้

๑.๓.๑ พันธมิตร (Alliance) คือการร่วมตัวอย่างเป็นทางการของรัฐต่างๆ ในเรื่องทั่วไป รวมถึงการใช้กำลังทหาร เพื่อความมั่นคงร่วมหรือการใช้กำลังทหารกับรัฐอื่นๆภายนอกกลุ่มของตน เช่น องค์การสนธิสัญญาแอตแลนติกเหนือ (North Atlantic Treaty Organization; NATO) ในการป้องกันการรุกรานจากกลุ่มกติกาวอร์ซอ (Warsaw Pact) เป็นต้น จัดเป็นการรวมตัวทางทหารในระดับภูมิภาค หรือการที่สหประชาชาติจัดตั้งขึ้นมาในระดับองค์กรเหนือรัฐ (Supranational Organization) เพื่อจัดการในเรื่องความมั่นคงร่วม (Collective Security) กลับผู้รุกรานหรือแม้แต่ชาติสมาชิกก็ตาม สำหรับองค์การระดับภูมิภาคที่มีวัตถุประสงค์ทางทหารเป็นสำคัญ เช่น องค์การสนธิสัญญาแอตแลนติกเหนือ หรือนาโต้ Collective Self - Defense ระหว่างรัฐบาลกับรัฐบาล อำนาจการตัดสินใจทั้งหมดอยู่ที่องค์กรที่ประกอบด้วยตัวแทนรัฐบาลของประเทศสมาชิกที่ใช้การลงมติหรือการเห็นพ้องก่อนลงมติ ซึ่งแสดงว่าแต่ละประเทศสามารถใช้สิทธิยับยั้งได้ องค์กรนี้ก่อตั้งเมื่อ ๒๔ สิงหาคม ค.ศ.๑๙๔๕ เพื่อป้องกันภัยคุกคามจากสหภาพโซเวียต ซึ่งประกอบด้วยชาติต่างๆ ในยุโรปตะวันตก และอเมริกาเหนือเป็นหลัก มีสมาชิกทั้งสิ้น ๒๑ ประเทศ โดยประเทศสหรัฐฯ เป็นแกนนำ ทั้งนี้ยังทำประโยชน์ในด้านอื่นๆ เช่น การร่วมมือทางด้านเทคโนโลยี ทางเศรษฐกิจ และทางวัฒนธรรม เป็นต้น

๑.๓.๒ แนวร่วม (Alignment) เกิดจาก “ความคาดหวัง” (Expectation) ระหว่างประเทศสองประเทศหรือมากกว่าที่เชื่อว่าต้องมีการสนับสนุนซึ่งกันและกันในกรณีเกิดสงครามขึ้นในประเทศใดๆ ความคาดหวังนี้มีสาเหตุมาจากความเข้าใจถึงประโยชน์ร่วมกัน

(Perceived Common Interest) ระดับของความเข้มแข็งอยู่กับความขัดแย้งกับฝ่ายตรงข้ามแต่ละประเทศว่ามีมากน้อยเพียงใด การที่ชาติต่างๆ ทำสนธิสัญญาเป็นพันธมิตรกันก็ทำให้เกิดแนวร่วมขึ้นอย่างเป็นทางการ สาเหตุการที่ได้กำหนดเป็นสัญญา กฎหมาย ข้อบังคับ พันธกรณี หรือเป็นการแสดงออกต่อสาธารณชนร่วมกัน อย่างไรก็ตามในทางการเมืองการทำสนธิสัญญาเป็นทางการก็ไม่ใช่ความจำเป็นเสมอไป แนวร่วมจึงอาจเกิดขึ้นได้หลายทาง เช่น ความเข้าใจร่วมกัน ในรูปข้อตกลงร่วม ที่ขจัดความขัดแย้งร่วมกันในทางการเมือง หรือความช่วยเหลือทางการทหาร หรืออยู่ในระดับออกแถลงการณ์ร่วมกัน แนวร่วมอาจมีความเข้มข้น รุนแรง เบาบาง หรือจางหายไป ขึ้นอยู่กับชาติต่างๆ ในกลุ่มอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปในเรื่องของผลประโยชน์ร่วมกัน การเมืองในภูมิภาค หรือพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในประเทศในกลุ่มก็เป็นได้

๑.๓.๓ มิตรประเทศทางทหาร (Coalition) ประเทศต่างๆ ที่รวมกลุ่มกันทางทหารในยามปกติเรียกว่า มิตรประเทศ ซึ่งแตกต่างจากพันธมิตร ที่เป็นการรวมกลุ่มกันต่อต้านคนอื่นในยามสงคราม หรือในภาวะไม่ปกติ มิตรประเทศจะเป็นการดำเนินการอย่างหลวมๆ ไม่กำหนดระเบียบวิธีการทางการเมือง เช่น การป้องกันจากการถูกโจมตีร่วมกัน ฯลฯ อาจถือได้ว่าเป็นพันธมิตรเฉพาะกรณีก็ได้ หรืออาจจะถือเป็นแนวร่วมอย่างไม่เป็นทางการด้วยการเสริมสร้างความสัมพันธ์พิเศษ หรือเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ความร่วมมือทางทหารในลักษณะมิตรประเทศนี้ โดยธรรมชาติจะไม่เป็นทางการ แต่ในทางปฏิบัติจะได้ผลดีที่สุด ด้วยวิธีนี้ไม่จำเป็นต้องมีองค์กรที่เป็นทางการอย่างเช่น NATO หรืออยู่ภายใต้การควบคุมขององค์กรเหนือรัฐ เช่น สหประชาชาติ เป็นการรวมตัวกันเฉพาะชาติที่มีจุดมุ่งหมายหรือภารกิจร่วมกัน ระดับความร่วมมือในกลุ่มสมาชิกขึ้นอยู่กับขีดความเฉพาะตนและความตั้งใจที่จะทำงานร่วมกัน หรือที่เรียกว่า ‘Coalition of the Willing’ อย่างในกรณีของสงครามอ่าวเปอร์เซีย สหรัฐฯ ได้ร่วมกับมิตรประเทศเข้าดำเนินการปลดปล่อยคูเวต จากการรุกรานของอิรักได้อย่างมีประสิทธิภาพ Hass เชื่อว่าการรวมกลุ่มชั่วคราวในลักษณะการดำเนินนโยบายต่างประเทศจะได้ผลดีที่สุด

๑.๔ ความร่วมมือด้านความมั่นคง (Cooperative Security) กับความมั่นคงร่วม (Collective Security) ลักษณะของความร่วมมือด้านความมั่นคง (Cooperative) และ ความแตกต่างกับความมั่นคงร่วม (Collective Security) หรืออีกนัยหนึ่งที่ Yan Xuetong กล่าวถึงก็คือพันธมิตรทางทหารที่จัดว่าเป็นความร่วมมือที่มีนานับศตวรรษ เช่น ในประวัติศาสตร์ของจีน หรือในยุโรป ก็ได้ปฏิบัติติดต่อกันมาถือเป็นหลักการที่เรียกว่า ความมั่นคงร่วม โดยเน้นการใช้กำลังในการจัดการกับข้อขัดแย้งต่างๆ ในสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง ผู้นำหลักการความมั่นคงร่วมมาใช้คือ ประธานาธิบดีวิลสัน ของสหรัฐฯ โดยให้กำเนิดองค์การสันนิบาตชาติขึ้น ซึ่งมีอิทธิพลต่อองค์กรมาโต้และเวอร์ซอ และหลังจากสิ้นสุดสงครามเย็นประเทศต่างๆ ในยุโรปได้กำหนดแนวความคิดของความร่วมมือด้านความมั่นคงขึ้นมาเป็นกลไกใหม่ด้านความมั่นคงโดยเน้นการเจรจาเพื่อป้องกันการใช้อำนาจทางทหารระหว่างชาติ

ต่างๆ ในเรื่องผลประโยชน์ เช่น conference On Security Cooperation In Europe ของกลุ่มประเทศในยุโรป เป็นต้น โดยสรุปก็คือ ความร่วมมือด้านความมั่นคงเน้นในการปรึกษาหารือโดยสันติ แต่ความมั่นคงร่วม หรือพันธมิตรเน้นการใช้กำลังในการแก้ไขปัญหา สำหรับความแตกต่างระหว่างความร่วมมือด้านความมั่นคงกับความมั่นคงร่วม พอสรุปได้ดังนี้

๑.๔.๑ วัตถุประสงค์แตกต่างกัน (Difference Goals) วัตถุประสงค์หลักของความร่วมมือด้านความมั่นคง (Cooperative Security) คือ การป้องกันสงครามหรือการใช้กำลังทหารระหว่างประเทศสมาชิก เป็นการจัดการภายในเพื่อป้องกันการใช้กำลังกันเองในหมู่สมาชิกเท่านั้น มิใช่ระหว่างสมาชิกกับประเทศอื่นนอกกลุ่ม ตัวอย่างเช่น ARF มีวัตถุประสงค์ที่จะป้องกันการใช้กำลังทหารระหว่างกันของประเทศในเอเชีย - แปซิฟิก โดยจะไม่ให้ความสนใจ ความขัดแย้ง ของประเทศสมาชิกกับประเทศนอกกลุ่ม ส่วนในเรื่อง ความมั่นคง (Collective Security) คือ พันธมิตรทางทหารจัดเตรียมกำลังร่วมกันในหมู่พันธมิตรที่จะชนะสงครามกับประเทศที่ไม่เป็นพันธมิตร หรือเป็นการใช้กำลังเพื่อยับยั้งฝ่ายตรงข้าม การกิจพันธมิตรทางทหารจึงจำกัดเฉพาะเรื่องของกลุ่มกับประเทศภายนอกกลุ่ม ไม่ได้รวมถึงปัญหาความขัดแย้งภายใน

๑.๔.๒ คุณลักษณะแตกต่างกัน (Difference Characters) ความร่วมมือด้านความมั่นคง (Cooperative Security) จัดเป็นระบบเปิดซึ่งผนวกไปถึงประเทศที่ขัดแย้งกันอยู่แล้วเข้าไว้ด้วยกัน ในระบบนี้จะไม่ยึดถือในเรื่องของภัยคุกคามที่ไม่ชัดเจนเพื่อที่จะตัดทอนหรือลดภัยคุกคามลง ความร่วมมือด้านความมั่นคงที่เสริมสร้างความไว้วางใจของชาติที่อาจขัดแย้งกัน ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระดับทวิภาคีหรือพหุภาคีก็ได้ ส่วนในระบบความมั่นคงร่วม (Collective Security) นั้นเป็นระบบปิด โดยจะไม่รวมประเทศที่เป็นศัตรูไว้ในระบบ มีหลักยึดถือการมีศัตรูร่วมและการต่อต้านศัตรูร่วมกัน หากไม่มีศัตรูพันธมิตรทางทหารจะไม่สามารถคงอยู่หรือรักษาวัตถุประสงค์เดิมไว้ได้ ด้วยเหตุนี้มาได้ จึงไม่ยอมให้รัฐเซียเข้าเป็นสมาชิก แม้รัฐเซียมีสิทธิเข้าร่วมด้วยระบบความมั่นคงร่วมนี้ไม่เปิดรับสมาชิกจากทุกประเทศ

๑.๔.๓ เนื้อหาแตกต่างกัน (Difference Contents) ความร่วมมือด้านความมั่นคง (Cooperative Security) เนื้อหาหลักก็คือพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองขยายขอบเขตผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและเพิ่มความปลอดภัยทางทหาร ส่วนความมั่นคงรวม (Collective Security) หรือพันธมิตรทางทหารนั้นจะตีกรอบเฉพาะความร่วมมือทางทหาร เช่น กลุ่มประเทศพันธมิตรหากประเทศใดเข้าสู่สงคราม ก็จะสามารถใช้ฐานทัพและการส่งกำลังร่วม รวมทั้งแลกเปลี่ยนข่าวสารทางทหาร อย่างเช่นกรณีอิตาลีและสเปน ซึ่งเป็นสมาชิกรับไม่ได้ยินยอมให้ สหรัฐฯ ใช้ฐานทัพอากาศโจมตีอิรักในการรบเมื่อปี ค.ศ. ๒๐๐๓ เป็นต้น

๑.๔.๔ หลักการต่างกัน (Difference Principles) ความร่วมมือด้านความมั่นคง (Cooperative Security) คงยึดถือหลักการของการอาสาที่จะให้การปรึกษาหารืออย่างสันติ ความร่วมมือสิทธิที่เท่าเทียมกัน และ ทุกประเทศสมาชิกมีสิทธิยับยั้งเท่าเทียมกันในพื้นฐานของความมั่นคง ความตกลงจะอยู่ระหว่างประเทศสมาชิกที่ปรึกษา การปฏิบัติการเพื่อรักษาสันติภาพเกิดขึ้นภายหลัง จากทุกประเทศได้ตกลงกันแล้วเท่านั้น ส่วนพันธมิตรทางทหาร (Alliance) นั้นจะเป็นไปตามลำดับการ บังคับบัญชาสูงสุดที่จะตัดสินใจ ผู้บังคับบัญชานี้มาจากประเทศที่มีพลังอำนาจมากที่สุด เช่น ผู้บัญชาการทหารสูงสุดของพันธมิตรในสงครามเกาหลีมาจากสหรัฐฯ เป็นต้น

๑.๕ มาตรการสร้างความไว้วางใจ (Confidence Building Measures : CBM) มาตรการสร้างความไว้วางใจ เป็นส่วนหนึ่งของมาตรการที่นำมากำหนดใช้ในปฏิสัมพันธ์เกี่ยวกับการเสริมสร้างความไว้วางใจ (Confidence Building) ระหว่างรัฐในโลก โดย Vijay Sakhujji ได้เสนอ มาตรการต่างๆ ที่ช่วยเสริมสร้างความไว้วางใจระหว่างประเทศ ดังนี้

- มาตรการสร้างความไว้วางใจ (Confidence Building Measures : CBM)
- มาตรการหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง (Conflict Avoidance Measures : CAM)
- มาตรการสร้างความเชื่อมั่น (Trust Building Measurements : TBM)
- มาตรการขจัดความขัดแย้ง (Conflict Resolution Measures : CRM)
- มาตรการการสร้างความไว้วางใจและสร้างความมั่นคง (Confidence Building and Security Measures: CBSM)

- มาตรการลดความตึงเครียด (Tension Reduction Measures: TRM) มาตรการสร้างความไว้วางใจ เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ใช้ในการลดความหวาดระแวง และเพิ่มความมีเสถียรภาพทางการเมืองและการทหารระหว่างประเทศ ด้วยการเพิ่มความโปร่งใส (Transparency) เป็นหลักในการสร้างความไว้วางใจ กระทำทั้งแบบที่เป็นทางการ (Track I) ต่อกันต่อกัน ทั้งในระดับประเทศ และระดับกองทัพ รวมทั้งแบบที่ไม่เป็นทางการ (Track II) ได้แก่

๑.๕.๑ ระดับประเทศ สนับสนุนให้มีข้อผูกพันความตั้งใจร่วมกันทั้ง การเมืองการทหาร ในอันที่จะสร้างความเข้าใจในนโยบายที่มีความโปร่งใสต่อกัน เช่น นโยบาย ต่างประเทศ นโยบายทางการทหาร และการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางทหาร งบประมาณป้องกันประเทศ การปฏิบัติการทางทหาร และสนับสนุนให้มีความต่อเนื่องของการดำเนินการ ในระดับล่างทั้งในระดับ กองทัพจนถึงผู้ปฏิบัติ

๑.๕.๒ ระดับกองทัพ ได้แก่ การให้หรือแสดงข้อมูลระหว่างประเทศอย่างเป็นระบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการในเรื่องการปฏิบัติการทางทหาร โดยเฉพาะมาตรการแสดงความโปร่งใสจะประกอบไปด้วย การแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านขีดความสามารถทางทหาร งบประมาณ

ป้องกันประเทศ การปฏิบัติการทางทหาร และนโยบายด้านการทหาร รวมไปถึงการเจรจาระหว่างรัฐบาล ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการทหารหรือความมั่นคง มาตรการแสดงความโปร่งใส มิได้เป็นสิ่งที่จะเข้ามาแทนที่การถ่วงดุลอำนาจแต่เป็นสิ่งที่มีความเกี่ยวพันกันโดยตรง แม้ว่ารัฐอาจจะมีความขัดแย้งกันในเรื่องผลประโยชน์ แต่หากมีมาตรการสร้างความไว้วางใจกันอยู่ อย่างน้อยมาตรการนี้ก็ยังช่วยมิให้เกิดสงครามขึ้นได้ และในกรณีที่กลุ่มประเทศในเอเชียที่ขาดองค์گرد้านความมั่นคงแบบเดียวกันการสนธิสัญญาป้องกันแอตแลนติกเหนือหรือนาโต้ มาตรการสร้างความโปร่งใสและมาตรการสร้างความเชื่อถือว่าไว้วางใจจะเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความพยายาม ในอันที่จะก่อให้เกิดความสมดุลย์ของกำลังอำนาจขึ้นในลักษณะที่เป็นมิตรภาพมากกว่าการจัดเตรียมกำลังเพื่อการคานอำนาจกัน

๑.๕.๓ ระดับเหล่าทัพ/กองทัพ ส่งเสริมให้มีการติดต่อกันมากขึ้น โดยส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเจ้าหน้าที่ ของกองทัพ ระหว่างกันด้วยการจัดตั้งจุดติดต่อรหว่าง กองทัพ (Armed Forces Contact Points) แลกเปลี่ยนนายทหาร และฝ่ายอำนวยการระดับสูง ในหลายๆ โครงการ มีการแลกเปลี่ยนเจ้าหน้าที่หรือ นายทหารนักเรียนเพื่อการศึกษาใน โรงเรียนนายเรือ หรือ โรงเรียนเสนาธิการทหารเหล่าทัพ และเจ้าหน้าที่ของศูนย์การฝึกต่างๆ เช่น ครูฝึกสอน เป็นต้น รวมทั้งจัดการสัมมนาเพื่อความมั่นคงทางบกและทางทะเลระหว่างประเทศ และส่งคณะเยี่ยมเยือนระหว่างประเทศเป็นห้วงเวลา การเยี่ยมชมทางทหารของหน่วย เช่นหน่วยเรือ ได้แก่ การเยี่ยมชมท่าเรือฐานทัพหน่วยบินทหารเรือ การปรับปรุงหรือดำเนินการเพื่อความโปร่งใส(Transparency Improvement) โดยเฉพาะการแลกเปลี่ยนข่าวสาร ได้แก่ การแลกเปลี่ยนข่าวสารระดับยุทธการ การปรับปรุงงานด้านข่าวสารให้ทันสมัย การแลกเปลี่ยนกำหนดการปฏิบัติของกองทัพ (Armed Forces Program) การแลกเปลี่ยนข่าวสารระดับยุทธศาสตร์ เช่น แลกเปลี่ยนข้อมูลโครงสร้างกำลังรบและ รายชื่อ/ตำแหน่งของนายทหารอาวุโสของกองทัพแต่ละชาติ ประกาศ/แลกเปลี่ยนข้อมูลที่ไม่มีผลกระทบกับความลับในโครงการจัดซื้อ หรือปลดประจำการกำลังรบ การสังเกตการณ์การฝึก เช่น แจ้งการปฏิบัติการทางทหาร การฝึก การวางกำลัง การเดินทางผ่านประเทศอื่นและการแลกเปลี่ยนนายทหารสังเกตการณ์ฝึก

๑.๕.๔ เฉพาะกรณี ได้แก่ การป้องกันเหตุที่เกิดขึ้นในทะเล (Incident at Sea Prevention: INCSEA) ได้จัดให้มีการตกลงกันระดับทวิภาคี เพื่อก่อให้เกิดข้อตกลง ในการป้องกันหรือหลีกเลี่ยงความตึงเครียดในทะเล กำหนดสิทธิให้เด่นชัดในการใช้ทะเล เพื่อจำกัดข้อขัดแย้งต่างๆ ออกไปส่งเสริมความเข้าใจในเรื่องความตั้งใจในการปฏิบัติของกำลังเรือ ความร่วมมือในการฝึกการ

ค้นหาและช่วยเหลือ (Search & Rescue) และการฝึกการบรรเทาภัยพิบัติในกรณีที่เป็นความเสียหายขนาดใหญ่และการบรรเทาภัยพิบัติกรณีเรือเสียหายอย่างร้ายแรงในเขตภูมิภาคนี้

๒. แนวทางการปฏิบัติความร่วมมือด้านความมั่นคงในภูมิภาค

๒.๑ ASEAN Regional (ARF) - เป็นเวทีที่ใช้ในการปรึกษาหารือเรื่องความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ARF ได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติด้านความร่วมมือด้านความมั่นคงเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว ๓ ชั้น ได้แก่ ชั้นแรกมาตรการเสริมสร้างความไว้วางใจ (Confidence - Building Measures: CBMS) ชั้นที่ ๒ การทูตเชิงป้องกัน (Preventive Diplomacy: PD) และชั้นที่ ๓ การแก้ไขข้อขัดแย้ง (Conflict Resolution / The Elaboration of Approaches to Conflict) ทั้งนี้บทบาทของ ARF ในปัจจุบันยังคงจำกัดในระดับพื้นฐาน กล่าวคือ เป็นการเน้นการเสริมสร้างความไว้วางใจ (Confidence Building) ยังไม่ก้าวสู่ด้านการทูตเชิงป้องกัน (Preventive Diplomacy) เท่าที่ควร

ชั้นที่ ๑ มาตรการเสริมสร้างความไว้วางใจของ ARF แบ่งเป็น ๓ ส่วน คือ

๒.๑.๑ มาตรการแสดงเจตจำนง หรือประกาศ (Principle/Declaratory Measures) สามารถแสดงให้เห็นทราบได้ในลักษณะของการแถลงการณ์ทั่วไปที่แสดงทราบถึงผลประโยชน์ หลักนิยาม และความเชื่อถือ การแถลงการณ์อาจทำอย่างเป็นทางการที่ชัดเจน หรืออย่างไม่เป็นทางการก็ได้ ตลอดจนอาจมีลักษณะสอดคล้องหรือคล้ายคลึงกับความร่วมมือด้านความมั่นคงแบบอื่นก็ได้

๒.๑.๒ มาตรการความโปร่งใส (Transparency Measures) เช่น

- การจัดทำและประกาศเอกสารสมุดปกขาวในการป้องกันประเทศ
- การแสดงปฏิทินกิจกรรมทางทหาร
- การแลกเปลี่ยนข้อมูลทางทหาร
- การแลกเปลี่ยนการติดต่อสื่อสารทางทหาร
- การลงทะเบียนระบบอาวุธยุทโธปกรณ์
- การแลกเปลี่ยนบุคลากร และนักศึกษาทางทหาร
- การหารือ/ปรึกษาสำหรับการดำเนินการกิจกรรมทางทหารที่ไม่ปกติและเป็นอันตราย
- การแจ้งการเคลื่อนย้ายกำลังทางทหาร
- การเชิญผู้สังเกตการณ์
- การแจ้งพื้นที่การลาดตระเวนและพื้นที่ควบคุม
- การเปิดน่านฟ้า

๒.๑.๓ มาตรการผลัดดัน/บังคับ (Constraining Measures) เช่น

- การป้องกันอันตรายที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมทางทหาร
- ข้อตกลงในการปฏิบัติจากเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในทะเล
- เขตปลอดทหาร
- พื้นที่ปลอดภัย
- พื้นที่ห้ามของอากาศยานและเรือ
- พื้นที่ปลอดภัยจากอาวุธการทำลายล้างสูง
- ข้อกำหนด/ข้อจำกัดในการใช้กำลังในพื้นที่พิเศษ
- การกำหนด/จำกัดระดับความพร้อมรบ และการฝึกทางทหารประจำปี
- ข้อห้ามในการฝึกทางทหาร/การซ้อมรบที่ไม่สามารถกระทำได้พร้อมกัน

ขั้นที่ ๒ การทดสอบเชิงป้องกัน (Preventive Diplomacy)

แนวความคิดการทูตเชิงป้องกัน เป็นแนวความคิดของเลขาธิการองค์การสหประชาชาติ Boutros Boutros - Ghali ที่ได้แสดงไว้ในเอกสารเรื่อง An Agenda for Peace เมื่อปี ๑๙๙๒ โดย ARF ได้ยอมรับ และนำแนวความคิดดังกล่าวมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของการเสริมสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคง โดยได้ระบุไว้ใน ARF Concept paper เมื่อปี ๑๙๙๔ ที่ระบุจุดมุ่งหมายของการทูตเชิงป้องกันไว้ ๓ ประการ คือ เพื่อช่วยป้องกันไม่ให้เกิดการพิพาทและข้อขัดแย้งภายใน และระหว่างรัฐช่วยป้องกันไม่ให้เกิดการพิพาทและข้อขัดแย้งนั้นกลายไปสู่การเผชิญหน้าด้วยอาวุธ และการกำจัดระดับของความรุนแรงอันเกิดจากการพิพาทและข้อขัดแย้งที่จะมีต่อภูมิภาค มาตรการการทูตเชิงป้องกันของ ARF แบ่งเป็น ๒ ส่วน ดังนี้

๒.๑.๔ มาตรการยามสงบ (Peacetime Responses) เช่น

- มาตรการเสริมสร้างความไว้วางใจ การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทางทหาร และการหลีกเลี่ยงการกระทบกระทั่งในทะเล
- การเสริมสร้างประเพณีการปฏิบัติ เช่น การพัฒนาแนวทางปฏิบัติ (Code of Conduct) ค่านิยม ระเบียบในการปรึกษาหารือ และการเสริมสร้างความเชื่อมั่นซึ่งกันและกัน
- เสริมสร้างกระบวนการประชุมปรึกษาหารืออย่างเป็นทางการ
- ดำเนินการสอบสวนหาข้อเท็จจริงในประเด็นที่ไม่ชัดเจน
- พัฒนาระบบแจ้งเตือนภัยด้านความมั่นคงในภูมิภาค
- ส่งเสริมการแก้ไขข้อขัดแย้งโดยใช้คนกลางและระบบตุลาการ
- พัฒนาขีดความสามารถด้านการทูตเชิงป้องกันในภูมิภาค

- ปฏิบัติการร่วมเพื่อป้องกันเรื่องที่เป็นปัญหาระหว่างชาติ เช่น ยาเสพติด และการอพยพ มาตรการในยามวิกฤต (Crisis - Time Responses) เช่น

- ดำเนินการสอบสวนหาข้อเท็จจริงในประเด็นที่ไม่ชัดเจน
- การจัดส่งกำลังเพื่อไปปฏิบัติภารกิจในการแก้ไขข้อขัดแย้ง

ก่อนหรือเมื่อเริ่มต้นของข้อขัดแย้ง

- การจัดส่งกองกำลังป้องกัน เพื่อป้องกันการขยายตัวของความขัดแย้ง ทั้งในกรณีที่ได้รับความเห็นพ้องจากคู่กรณีและไม่ได้รับ

ขั้นที่ ๓ การแก้ไขข้อขัดแย้ง (Conflict Resolution / The Elaboration of Approacher to Conflict)

๒.๑.๕ อยู่ระหว่างการหารือเพื่อกำหนดแนวทาง

การประชุม The Western Pacific Naval Symposium (WPNS) ที่มีการประชุมในระดับผู้บัญชาการทหารเรือของกลุ่มประเทศในภูมิภาคเอเชีย เป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างความไว้วางใจที่เน้นในทางทะเล (Maritime Confidence Building Measures) โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้เกิดความไว้วางใจ กันระหว่างกองทัพเรือชาติต่างๆ โดยมีแนวทางความร่วมมือ ๗ ประการ ได้แก่

- การส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเจ้าหน้าที่ทหารเรือ
- ส่งเสริมการเยี่ยมชมหน่วยกำลังทางเรือ
- ปรับปรุงความโปร่งใสในด้านการปฏิบัติการทางเรือ
- แลกเปลี่ยนโครงการป้องกันประเทศอย่างเป็นทางการ
- ความตกลงแบบทวิภาคี ในเรื่องการป้องกันสาเหตุที่เกิดขึ้นในทะเล
- การบรรเทาภัยพิบัติในกรณีที่เป็นความเสียหายขนาดใหญ่
- การบรรเทาภัยพิบัติกรณีเรือเสียหายอย่างร้ายแรง

๑.๖ ความช่วยเหลือต่างประเทศ (Foreign Aid) มีความหมายที่ค่อนข้างยืดหยุ่น แต่โดยปกติแล้วหมายความว่า “การเปลี่ยน โอนสินค้า บริการและเงินทุน เพื่อการลงทุน (Investment Capital) จากรัฐหนึ่ง ไปสู่อีกรัฐหนึ่ง โดยอาจจะคิดค่าบริการหรือโดยคิดค่าบริการในอัตราที่ต่ำกว่าราคาตลาด” ความช่วยเหลือ (Aid) มิใช่เป็นเพียงการให้รางวัลทางเศรษฐกิจ (Economic Rewards) ต่อรัฐเป้าหมายเท่านั้นแต่ยังรวมถึงการให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคด้วย การให้ความช่วยเหลือต่างประเทศ รัฐผู้ให้ความช่วยเหลือจะให้โดยตรง หรือโดยผ่านคนกลาง หรือโดยทั่วไปคือองค์กรระหว่างประเทศ เช่นธนาคารโลก ก็ได้ แต่อย่างไรรัฐผู้ให้ความช่วยเหลือชอบที่จะให้ความช่วยเหลือโดยตรงมากกว่า เพื่อให้สามารถควบคุมการให้คามช่วยเหลือตนเองทั้งหมด เพื่อใช้เป็นเครื่องมือหรือมาตรการทางเศรษฐกิจ

ในการสนับสนุนการดำเนินนโยบายด้านการต่างประเทศต่อรัฐผู้รับความช่วยเหลือทั้งทางตรงและทางอ้อม

การให้ความช่วยเหลือทางทหาร (Military Aid / Military Assistance Program) เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการดำเนินนโยบายด้านการต่างประเทศในระหว่างช่วงสงครามเย็น จนถึงปัจจุบัน เพื่อช่วงชิงอิทธิพลต่อประเทศในโลกที่สาม (Third World) ระหว่างประเทศสหรัฐฯ รัสเซีย และจีน มีลักษณะทั้งในเชิงบวกหรือการให้รางวัล เช่น การเสนอให้ความช่วยเหลือทางทหารของสหรัฐฯ กับประเทศ พันมิตรในด้านโครงการฝึก ศึกษา การวิจัยและพัฒนา รวมทั้งการจัดหาขีปนาวุธ การยกระดับสัมพันธภาพเป็นพันธมิตรนอกนาโต (Major Non - NATO Ally : MNNA) ที่มีการยกระดับความเร่งด่วนในการให้ความช่วยเหลือในการจัดหาขีปนาวุธ การวิจัยและพัฒนา เป็นต้น และลักษณะเชิงลบหรือการลงโทษ เช่น การระงับความช่วยเหลือทางทหารของสหรัฐฯ เมื่อเกิดการใช้กำลังทหารล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เป็นต้น การให้ความช่วยเหลือทางทหาร จึงเป็นเครื่องมือหนึ่งที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมความร่วมมือด้านความมั่นคงทางบกและทางทะเลกับประเทศที่ยังไม่มีความพร้อม และเพื่อเสริมสร้างความไว้วางใจระหว่างกัน ประเทศมหาอำนาจ หรือประเทศที่มีศักยภาพทางการทหารและเศรษฐกิจสูงกว่ามักใช้การช่วยเหลือทางทหารเป็นเครื่องมือเสริมสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ ทั้งนี้ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศจีน เป็นประเทศผู้ให้ความช่วยเหลือทางทหารหลัก

ทฤษฎีการรวมกลุ่มระหว่างประเทศ (International Integration Theory)

การรวมกลุ่มของรัฐหรือเป็นองค์ระหว่างประเทศ โดยการใช้โครงสร้างขององค์กรใหม่จะมีลักษณะเป็น “รัฐเหนือชาติ” (Supranational Trait) อย่างชัดเจน โดยบรรดาระัฐสมาชิกไม่เพียงรวมตัวกันเท่านั้น หากยังร่วมสร้างสรรค์สถาบันหรือหน่วยงานภายใน ซึ่งมีอำนาจเหนือรับใดรัฐหนึ่ง โดยเฉพาะอันประกอบไปด้วย สภา คณะรัฐมนตรี คณะกรรมการ และศาลยุติธรรม ภารกิจหลักการ สภารัฐกลุ่มใหม่จะเป็นการร่วมตัดสินใจกับคณะรัฐมนตรีในประเด็นต่างๆ ได้แก่ การพิจารณาร่างกฎหมายของกลุ่มรัฐ ซึ่งริเริ่มโดยคณะกรรมการ การอนุมัติงบประมาณของกลุ่มของรัฐ การรับรองความตกลงระหว่างประเทศของกลุ่มประเทศสมาชิกกับประเทศนอกกลุ่มและที่สำคัญคือการให้การรับรองผู้ดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการ ซึ่งการรวมกลุ่มนี้มีแนวความคิดมาจากทฤษฎีต่างๆ ได้แก่

๑. ทฤษฎีพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันระหว่างประเทศ (Interdependence Theory)

วิชาการที่โดดเด่นคือ โรเบิร์ต โอ. เคียวเฮน และ โจเซฟ เอช. ไน ซึ่งเป็นบิดาของทฤษฎีพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เคียวเฮนและไน กล่าวว่าความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในปัจจุบันมีลักษณะการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เช่น การพึ่งพาสินค้า พึ่งพาการลงทุน พึ่งพาทรัพยากรต่างๆ และความสัมพันธ์ในแบบพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันจะทำให้เกิดเหตุการณ์ระหว่างประเทศขึ้นแม้ว่าการพึ่งพาจะเป็นไปในลักษณะที่ไม่เท่าเทียมกัน แต่โลกก็ต้องพึ่งพาอาศัยกันทฤษฎีนี้สามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางการค้าและเศรษฐกิจ

๒. ทฤษฎีบูรณาการทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ (International Integration Theory)

เป็นทฤษฎีที่สนับสนุนให้ประเทศต่างๆ มีการรวมกลุ่มกันเพื่อสร้างความร่วมมือในทางเศรษฐกิจ ปัจจุบันเป็นทฤษฎีที่ได้รับการยอมรับมากขึ้น ดังจะเห็นจากทั่วโลกได้เกิดการรวมกลุ่มในรูปแบบต่างๆ มากมาย ทฤษฎีบูรณาการทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศมีนักวิชาการนำเสนอหลายคนแต่มีชื่อเสียงคือทฤษฎีการบูรณาการทางเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคของ Bela Balassa (เบลาลาซซา) เนื่องจากเป็นทฤษฎีที่ใช้ในการอธิบายการบูรณาการของยุโรป ซึ่งเป็นการรวมกลุ่มที่ประสบความสำเร็จมากที่สุดในโลก บาลาซซาเสนอว่าขั้นตอนของการบูรณาการทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาคมี ๕ ขั้นตอน ได้แก่

๒.๑ ความร่วมมือจัดตั้งเขตการค้าเสรี (Free Trade Area / Agreement: FTA)

หมายถึงการร่วมมือกันของประเทศสมาชิกในภูมิภาคเพื่อจัดอุปสรรคทางการค้า ยกเลิกภาษีทางการค้าระหว่างกัน มีการเคลื่อนย้ายสินค้าโดยเสรีระหว่างประเทศสมาชิก โดยประเทศสมาชิกยังจัดเก็บภาษีศุลกากรกับประเทศนอกกลุ่มได้ตามนโยบายของตนเอง เวลานี้การรวมตัวของประเทศในกลุ่มอาเซียนยังอยู่ในขั้นตอนนี้คือการจัดเป็นเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA)

๒.๒ สหภาพศุลกากร (Custom Union) หมายถึง ประเทศสมาชิกนอกจากจะยกเลิกภาษีทางการค้าอุปสรรคระหว่างกันแล้วยังใช้ระบบภาษีศุลกากรกับประเทศนอกกลุ่มในอัตราเดียวกัน หรือมี Common Custom Policy

๒.๓ ตลาดร่วม (Common Market) หมายถึง การขยายความร่วมมือด้านการค้าถึงขนาดที่เปิดโอกาสให้ทุน แรงงาน การประกอบการเคลื่อนไหวอย่างเสรีภายในกลุ่ม เช่นแรงงานในเยอรมันไปทำงานในฝรั่งเศส ในอังกฤษ และประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปอื่นๆ ได้อย่างเสรี

๒.๔ สหภาพทางเศรษฐกิจ (Economic Union) เป็นการรวมตัวกันตั้งแต่นั้นขั้นตอนที่ ๑, ๒, ๑ + ๑, ๒, ๒ + ๑, ๒, ๓ รวมกับการกำหนดนโยบายสังคม เศรษฐกิจ การเงิน การคลังร่วมกัน

๒.๕ สหภาพการเมือง (Political Union) ถือเป็นจุดสุดท้ายของการบูรณาการทางเศรษฐกิจ หมายถึง การใช้นโยบายการเมืองและความมั่นคงอันเดียวกัน เช่นเดียวกับ United States of America ขึ้นตอนนี้ยังคงเป็นไปได้ยากเพราะรัฐต่างๆ ยังอยากสงวนอำนาจอธิปไตยในการกำหนดนโยบายการเมืองและความมั่นคงของตนเองอยู่ (ทฤษฎีนี้เหมาะสำหรับไปใช้อธิบายความร่วมมือในทางเศรษฐกิจแบบกลุ่มประเทศ เช่น ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของอาเซียน อียู หรือกลุ่ม เศรษฐกิจอื่นๆ ของโลก)

๓. ทฤษฎีที่ใช้ในการวิเคราะห์ความร่วมมือทางการเมือง

ทฤษฎีดุลแห่งอำนาจ (Balance of Power) เป็นทฤษฎีที่บอกว่าโลกจะไม่เกิดปัญหาความรุนแรง ไม่มีสงคราม หากมีความได้ดุลในอำนาจของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เนื่องจากต่างฝ่ายต่างต้องกลัวอำนาจของอีกฝ่าย เช่น รัสเซียก็พยายามสร้างดุลอำนาจกับสหรัฐอเมริกา หรือในยุคของสงคราม

เย็นฝ่ายคอมมิวนิสต์ก็พยายามรวมกลุ่มกันเพื่อสร้างดุลอำนาจกับฝ่ายโลกเสรี

๔. ทฤษฎีที่ใช้วิเคราะห์ความขัดแย้งทางเศรษฐกิจ

๔.๑ ทฤษฎีพึ่งพิง (Dependency Theory) จะมองว่าใน โลกนี้จะแบ่งรัฐออก รัฐแกนกลาง (Core) ซึ่งเป็นประเทศพัฒนาแล้วกับรัฐปริมณฑล (periphery) ซึ่งเป็นประเทศกำลังพัฒนา ที่รัฐแกนกลางได้เข้าครอบงำผลประโยชน์ด้านต่างๆ จากประเทศปริมณฑล ส่งผลให้ประเทศปริมณฑลต้องค่อยพัฒนา ไม่มีโอกาสในการพัฒนาตนเอง

๔.๒ ทฤษฎีระบบโลก (World System Theory) บิดาของทฤษฎีนี้คือเอ็มมานูเอล วอลเลสเตอร์สไตน์ ทฤษฎีระบบโลกก็จะเน้นการอธิบายความขัดแย้ง (ทำให้กลายเป็นจุดอ่อนเพราะไม่สามารถอธิบายปรากฏการณ์ความร่วมมือที่เกิดขึ้นได้ เช่น ทำไม WTO ไม่มีการรวมกลุ่มในระดับภูมิภาค) สำคัญของทฤษฎีระบบโลกมองว่าประเทศต่างๆ ใน โลกแบ่งเป็นสามกลุ่มคือ

- ประเทศศูนย์กลาง (Core) ได้แก่ ประเทศที่พัฒนาแล้ว สหรัฐฯ และยุโรปตะวันตก แคนาดา

- ประเทศกึ่งปริมณฑล (Semi - periphery) ได้แก่ ญี่ปุ่น ประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (NICs) คือ เกาหลีใต้ สิงคโปร์ ฮองกง ไต้หวัน บราซิล เม็กซิโก อาเจนตินาร์

- ประเทศปริมณฑล (Periphery) ได้แก่ ประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายทั้งในทวีปเอเชีย และทวีปแอฟริกา

ทฤษฎีระบบโลกกล่าวว่า ประเทศศูนย์กลางจะครอบงำผลประโยชน์จากประเทศรอบนอกและกึ่งรอบนอก รวมทั้งยังกีดกันทางการค้าจากประเทศรอบนอกและกึ่งรอบนอกโดยมาตรการต่างๆ

ส่วนประเทศที่รอบนอกจะทำหน้าที่สองอย่างคือถูกกอบโกยจากประเทศศูนย์กลางและในเวลาเดียวกันก็เข้าไปกอบโกยผลประโยชน์จากประเทศรอบนอกด้วย รวมทั้งกีดกันทางการค้าไม่ให้สินค้าจากประเทศรอบนอกเข้าไปในตลาด ทำให้ประเทศรอบนอกเป็นผู้ที่เดือดร้อนมากที่สุด ยิ่งทำให้ประเทศรอบนอกที่ประเทศกำลังพัฒนาไม่มีโอกาสพัฒนาขึ้นมาได้เลยสุดท้ายก็จะนำมาซึ่งความขัดแย้ง

๔.๓ แนวคิดพาณิชย์นิยม (Mercantilism) เป็นทฤษฎีที่บอกว่ารัฐแต่ละรัฐจะสร้างความมั่งคั่งของตนเองด้วยการพยายามส่งออกให้มากที่สุดแต่นำเข้าให้น้อยที่สุด เป็นแนวคิดการปกป้อง (Protectionism) ในปัจจุบันแนวคิดนี้ถูกเรียกว่าการปกป้องแบบใหม่ (New Protectionism) เนื่องจากเครื่องมือที่ประเทศต่างนำมาใช้ในการปกป้องทางการค้าจะมีการพัฒนารูปแบบไปจากเดิมที่ใช้มาตรการทางภาษี (Tariff Barrier) ด้วยการตั้งภาษีนำเข้าแพงๆ มาเป็นมาตรการแบบใหม่ เช่น มาตรการด้านสิ่งแวดล้อม มาตรการด้านแรงงาน มาตรการด้านสิทธิมนุษยชน และมาตรการด้านคุณภาพสินค้า เป็นต้น ซึ่งเราจะพบว่าประเทศที่พัฒนาแล้วมักจะอ้างเหตุผลเหล่านี้เพื่อกีดกันการนำเข้าจากประเทศกำลังพัฒนา

๕. นโยบายความมั่นคงแห่งชาติของไทยต่อประเทศเพื่อนบ้าน (พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๘) ประเทศไทยดำรงความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างต่อเนื่อง เพื่อลดผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ โดยรัฐบาลใช้ความร่วมมือทวิภาคีระหว่างไทยกับกัมพูชา ลาว พม่า และ มาเลเซีย ในรูปแบบคณะกรรมการร่วม และคณะกรรมการความร่วมมืออื่นๆ ทั้งในส่วนภูมิภาคและพื้นที่ชายแดน นอกจากนี้รัฐบาลยังได้ดำเนินการผ่านกลไกความร่วมมือในกรอบพหุภาคี อาทิ ความร่วมมือในกรอบยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี - เจ้าพระยา - แม่โขง และในแผนงานการพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย - มาเลเซีย - ไทย

อย่างไรก็ตาม ยังมีปัจจัยอ่อนไหว บางประการที่อาจส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์กับพม่า ลาว กัมพูชา ได้แก่ ประเด็นประวัติศาสตร์ ความเหลื่อมล้ำของระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจทัศนคติของผู้นำและประชาชน ส่วนด้านมาเลเซีย ได้แก่ สถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย และการเสนอข่าวที่ไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงของสื่อ ซึ่งอาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดระหว่างกันได้ รวมถึงการประมงรุกล้ำน่านน้ำ

การดำเนินนโยบายส่งเสริมให้เกิดการพัฒนา ด้วยการให้ความช่วยเหลือต่างๆ แก่ประเทศเพื่อนบ้านยังก่อให้เกิดภาพของผู้ให้และผู้รับค่อนข้างชัดเจน และความรู้สึกการเป็นบุญคุณต่อกัน การดำเนินการในบางเรื่องมิได้ตอบสนอง ความต้องการของประเทศเพื่อนบ้านอย่างแท้จริง จึงต้องมีความร่วมมือที่แน่นแฟ้นในการแก้ไขปัญหาความมั่นคง การพัฒนาเศรษฐกิจ และรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์ของชาติร่วมกัน

วัตถุประสงค์

ส่งเสริมให้มีสภาพแวดล้อมที่ดีและเกื้อกูลต่อความเป็นมิตร ความร่วมมือที่ยั่งยืนและการป้องกันความขัดแย้งระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

สนับสนุนให้ประเทศเพื่อนบ้านมีเสถียรภาพ ความมั่นคง การพัฒนา และให้ไทยกับประเทศเพื่อนบ้านอยู่ร่วมกันอย่างฉันมิตรในฐานะที่เป็นประเทศที่มีพรมแดนติดต่อกัน เพื่อให้พื้นที่ชายแดนมีความมั่นคงและประชาชนอยู่เย็นเป็นสุข

เสริมสร้างความเข้าใจอันดีและความไว้วางใจระหว่างกัน โดยมุ่งร่วมกันแก้ไขปัญหาและขจัดปัจจัยที่จะก่อให้เกิดผลกระทบทางลบต่อผลประโยชน์ด้านความมั่นคงร่วมกัน

พัฒนาความเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง และการพัฒนาบริเวณชายแดนของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

นโยบายในภาพรวม

๑. ป้องกันและแก้ไขปัญหาความไม่ไว้วางใจระหว่างกัน
๒. ดำเนินการแก้ไขปัญหาเขตแดนร่วมกัน
๓. ร่วมกันป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคงและการกระทำผิดกฎหมายต่างๆ เช่น การหลบหนีเข้าเมือง ยาเสพติด การค้าอาวุธ ฯลฯ
๔. ส่งเสริมการพัฒนาความร่วมมือให้ความช่วยเหลือต่างๆ ทุกด้านในทุกระดับ
๕. สนับสนุนความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการค้าระหว่างกัน
๖. ส่งเสริมความร่วมมือด้านพลังงาน อย่างเป็นธรรม การป้องกันผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม และความมั่นคงเชิงพลังงานในระดับภูมิภาคร่วมกัน
๗. ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเสริมสร้างความเข้าใจกับประเทศเพื่อนบ้านในทุกมิติ ให้มากขึ้นเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

นโยบายต่อประเทศเพื่อนบ้านแต่ละประเทศ

๑. ราชอาณาจักรกัมพูชา

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับกัมพูชาในภาพรวมอยู่ในระดับดี แต่ยังมีปัญหา อาทิ ความหวาดระแวงที่กัมพูชามีต่อไทย ซึ่งมีพื้นฐานจากความขัดแย้งในประวัติศาสตร์ ภาพของการเอารัดเอาเปรียบ รวมถึงการรายงานข่าวของสื่อมวลชนที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ซึ่งมีผลต่อทัศนคติขอ

ประชาชนกัมพูชาที่มีต่อประเทศไทย นอกจากนี้ ยังมีปัญหาความไม่ชัดเจนของเส้นเขตแดนทางบก และอาณาเขตทางทะเล การสัญจรข้ามแดน โดยผิดกฎหมาย ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติตามแนวชายแดน การใช้พื้นที่ชายแดนเป็นเส้นทางผ่านหรือที่พักพิงของกลุ่มก่อการร้ายสากล หรืออาชญากรข้ามชาติ และปัญหาแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง สำหรับการแก้ไขปัญหาเขตแดนทางทะเลนั้น ทั้งสองฝ่ายได้เห็นชอบร่วมกันให้มีการกำหนดอาณาเขตทางทะเลและการพัฒนา ร่วมในพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลเพื่อค้นหาและนำทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลมาใช้ให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน ทางการกัมพูชาได้ร่วมมือกับทางการในเรื่องลักลอบเข้าเมืองเป็นอย่างดี เรือประมงไทยถูกปล้นและจับกุม ในเขตพื้นที่ทับซ้อนทางทะเล ซึ่งเป็นเรื่องที่ทางการไทยและกัมพูชาจะต้องร่วมมือแก้ไขปัญหาต่อไป ทางการไทยและกัมพูชาจะต้องร่วมมือแก้ไขปัญหาต่อไป ทางการไทยและกัมพูชาได้ร่วมมือกันสกัดกั้นการลักลอบค้ายาเสพติด และแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านการข่าว

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติของไทยต่อกัมพูชา

๑. เร่งรัดการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่จะมีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของไทยกับกัมพูชา และความระมัดระวังผลจากการเสนอข่าวที่คลาดเคลื่อนจากข้อเท็จจริงของสื่อสารมวลชนทั้งสองฝ่าย

๒. ส่งเสริมให้ชาวไทยและชาวกัมพูชามีทัศนคติที่ดีต่อกัน มีการสร้างความเข้าใจในสังคมและวัฒนธรรมของทั้งสองประเทศ

๓. เร่งรัดการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนทางบกและทางทะเล โดยอาศัยกลไกที่มีอยู่ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง และป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาเขตแดนนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้ง

๔. ส่งเสริมความร่วมมือไทย - กัมพูชาตามกรอบยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี - เจ้าพระยา - แม่โขง ส่งเสริมการลงทุนและการค้าในเชิงสร้างสรรค์ และเป็นธรรม

๕. เสริมสร้างความสัมพันธ์ผู้นำระดับสูงของทั้งสองประเทศ เพื่อเป็นช่องทางในการแก้ไขปัญหาความมั่นคงร่วมกัน

๖. สนับสนุนการใช้กลไกความร่วมมือด้านความมั่นคงในทุกระดับ เพื่อแก้ไขปัญหา ยาเสพติด การหลบหนีเข้าเมือง และความไม่สงบเรียบร้อยบริเวณพื้นที่ชายแดน

สหภาพพม่า

ไทยต้องสร้างความต่อเนื่องของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้นำไทยกับพม่า เพื่อให้เกิดความไว้วางใจกัน และจะเป็นการเสริมสร้างการดำเนินความสัมพันธ์ทวิภาคีระหว่างกัน รวมทั้งความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาต่างๆ นอกจากนี้ ไทยควรดำเนินการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายแดนไทย - พม่า

ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี - เจ้าพระยา - แม่โขง อย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะช่วยลดความรุนแรงของปัญหาข้ามแดนต่างๆ ทางกรไทยได้รับความร่วมมือจากทางการพม่า เป็นอย่างดีในเรื่องการประสานงานข่าว เพื่อสกัดกั้นยาเสพติด ปัญหาเขตแดนระหว่างกัน ยังไม่สามารถดำเนินการร่วมกันได้ เนื่องจากมีความเห็นไม่สอดคล้องกันในการบรรจุ สภาพภูมิประเทศและเส้นเขตแดน โดยละเอียดไว้ในบันทึกความเข้าใจสำหรับการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนไทย - พม่าตลอดแนว กำลังติดอาวุธและชนกลุ่มน้อยชายแดน ฝ่ายทหารและฝ่ายปกครองไทยสามารถเฝ้าตรวจบริเวณพื้นที่ชายแดนมิให้มีกองกำลังติดอาวุธกลุ่มใดล้ำเขตแดนเข้ามาตั้งฐานปฏิบัติการในไทยได้ ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิรวดี - เจ้าพระยา - แม่โขง จะเป็นสิ่งส่งเสริมให้ประชาชนชายแดนเขตพม่ามีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นทำให้ ผู้หนีภัยการสู้รบตัดสินใจเดินทางกลับภูมิลำเนาเดิมต่อไป

นโยบายความมั่นคง แห่งชาติของไทยต่อพม่า

๑. เสริมสร้างความสัมพันธ์ผู้นำระดับสูงของทั้งสองประเทศ
๒. สนับสนุนกระบวนการสร้างความปรองดองของคนในชาติของพม่า
๓. ป้องกันมิให้กองกำลังต่อต้านรัฐบาลพม่าในดินแดนไทยเป็นฐานเข้าไปปฏิบัติการในเขตพม่า
๔. สนับสนุนการใช้กลไกความร่วมมือด้านความมั่นคงในทุกระดับ เพื่อแก้ไขปัญหา ยาเสพติด การหลบหนีเข้าเมือง และความไม่สงบเรียบร้อยบริเวณพื้นที่ชายแดน
๕. ส่งเสริมความร่วมมือไทย - พม่า ตามกรอบยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี - เจ้าพระยา - แม่โขง เพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนพม่ารวมถึงการส่งเสริมการลงทุนและการค้าในเชิงสร้างสรรค์เป็นธรรม
๖. ดำเนินการอย่างระมัดระวังไม่ให้ปัญหาเขตแดนขยายตัวไปสู่ปัญหาความขัดแย้งด้านอื่น
๗. ป้องกันการอพยพโยกย้ายถิ่นฐานจิงชาวพม่าเข้ามาในเขตไทย ร่วมมือกับพม่าในการนำแรงงานพม่าเข้ามาทำงานในประเทศไทยอย่างถูกกฎหมาย
๘. ส่งเสริมการแก้ไขปัญหาผู้หนีภัยการสู้รบจากพม่า โดยให้พม่ารับกลับอย่างปลอดภัย

มาเลเซีย

มีแนวนโยบายที่จะรักษาสมดุลกับประเทศตะวันตกด้วยความร่วมมือและ สร้างบทบาท ในเวทีระหว่างประเทศ โดยมาเลเซียแสดงบทบาทในด้านการก่อการร้าย และเป็นผู้นำในเวทีทาง การเมืองระหว่างประเทศของโลกมุสลิม ความสัมพันธ์ของไทยกับมาเลเซียอยู่ในระดับดี แม้จะมี เหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นปัจจัยอ่อนไหวที่สำคัญต่อความสัมพันธ์อย่างไรก็ ตามทั้งไทยและมาเลเซียต่างใช้มาตรการทางการทูตในการปรับความเข้าใจ ด้านปัญหา อื่นๆ อาทิ ปัญหาสินค้าหนีภาษี การลักลอบค่าน้ำมันเถื่อน ปัญหาโจรสลัดในช่องแคบมะละกา ปัญหายาเสพติด ปัญหาการก่อการร้ายที่ใช้ไทยเป็นทางผ่าน ทั้งสองฝ่ายได้เพิ่มการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การ ลาดตระเวน และการประชุมหารือเพื่อแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ส่วน**ปัญหาความไม่ไว้วางใจ** ใช้การเจรจา ระหว่างกันโดยตรง ไม่ผ่านสื่อมวลชน **ปัญหาแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย** มีแรงงานผิดกฎหมายจาก พม่า บังคลาเทศ ใช้พื้นที่ชายแดนไทยเป็นทางผ่านลักลอบเข้าไปรับจ้างขายแรงงานในมาเลเซียทางการ ไทยพยายามกดดันจัตระเบียบไม่ให้มีการหลบซ่อนในไทย **ปัญหาเขตแดน** ไทยและมาเลเซียร่วมกัน สำรวจและจัดทำหลักเขตแดน ทางบกทางทะเลได้เกือบตลอดแนวแล้ว **ปัญหาการลักลอบค่าน้ำมัน เถื่อน** การลักลอบขนน้ำมันเถื่อน จากมาเลเซียไทยและมาเลเซียได้ร่วมมือกันปราบปราม รวมทั้งเพิ่ม กำลังเจ้าหน้าที่ติดตามความเคลื่อนไหวตามแนวชายแดนทั้งทางบกและทางทะเล ปัญหาการจับกุม เรือประมงไทย ได้มีการใช้กลไกความร่วมมือที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติของไทยต่อมาเลเซีย

๑. สร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างไทยกับมาเลเซีย ในเรื่องปัญหาความไม่สงบในจังหวัด ชายแดนภาคใต้ว่าเป็นปัญหาความมั่นคงที่ต้องร่วมมือกันแก้ไข เพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน
๒. เร่งรัดการแก้ไขปัญหาบุคคลสองสัญชาติในบริเวณชายแดนไทย - มาเลเซีย
๓. ใช้ความร่วมมือที่ดีระหว่างไทยและมาเลเซียในฐานะที่มาเลเซียเป็นประเทศมุสลิมที่มี ระดับการพัฒนาที่สูง เป็นปัจจัยสนับสนุนในการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้
๔. ผลักดันโครงการและการดำเนินการตามกรอบความร่วมมือการพัฒนาบริเวณชายแดน อาติ ในกรอบยุทธศาสตร์ร่วมสำหรับการพัฒนาพื้นที่ชายแดนไทย - มาเลเซีย อย่างต่อเนื่องและจริงจัง
๕. สนับสนุนการใช้กลไกความร่วมมือด้านความมั่นคงในทุกระดับ เพื่อแก้ไขปัญหา ยาเสพติด การหลบหนีเข้าเมือง และความสงบเรียบร้อยบริเวณพื้นที่ชายแดน
๖. ดำเนินการเรื่องการปักปันเขตแดนให้ลุล่วงไป โดยอาศัยกลไกที่มีอยู่ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

สรุป

ประเทศอาเซียน หมายถึง ประชาคมอาเซียนประกอบด้วยความร่วมมือ ๓ เสาหลัก คือ ประชาคมการเมือง และความมั่นคงอาเซียน(ASEAN Political-Security Community - APSC) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน(ASEAN Economic Community - AEC)และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community - ASCC) เสาหลักแต่ละด้านมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

ประชาคมการเมือง และความมั่นคงอาเซียน(ASEAN Political-Security Community - APSC) มีวัตถุประสงค์ที่จะทำให้ประเทศในภูมิภาคอยู่อย่างสันติสุข โดยการแก้ไขปัญหาในภูมิภาคโดยสันติวิธี และยึดมั่นในหลักความมั่นคง รอบด้าน ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียนจะ (๑) ใช้ข้อตกลง และกลไกของอาเซียนที่มีอยู่แล้วในการเพิ่มศักยภาพในการแก้ไขปัญหาข้อพิพาทในภูมิภาค รวมทั้งการเผชิญหน้ากับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ เช่น การก่อการร้าย การลักลอบค้ายาเสพติด การค้ามนุษย์ อาชญากรรมข้ามชาติ อื่นๆ และการขจัดอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง (๒) ริเริ่มกลไกใหม่ๆ ในการเสริมความมั่นคงและกำหนดรูปแบบใหม่สำหรับความร่วมมือด้านนี้ ซึ่งรวมถึงการกำหนดมาตรฐานการป้องกันการเกิดข้อพิพาท การแก้ไขข้อพิพาท และการสร้างสันติภาพภายหลังการยุติข้อพิพาท (๓) ส่งเสริมความร่วมมือทางทะเล ทั้งนี้ความร่วมมือข้างต้นจะไม่กระทบต่อความเป็นอิสระของประเทศสมาชิกในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ และความร่วมมือทางทหารกับประเทศนอกภูมิภาค และไม่นำไปสู่การสร้างพันธมิตรทางการทหาร

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน(ASEAN Economic Community - AEC) มีวัตถุประสงค์เพื่อทำให้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีความมั่นคง และสามารถแข่งขันกับภูมิภาคอื่นๆ ได้โดย (๑) มุ่งให้เกิดการไหลเวียนอย่างเสรีของสินค้า บริการ การลงทุน เงินทุน การพัฒนาทางเศรษฐกิจ และการลดปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำทางสังคมภายในปี ค.ศ.๒๐๒๐ (๒) ทำให้อาเซียนเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว(Single market and production base) โดยจะริเริ่มกลไกและมาตรการใหม่ๆ ในการปฏิบัติตามข้อริเริ่มทางเศรษฐกิจที่มีอยู่แล้ว (๓) ให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศสมาชิกใหม่ของอาเซียนเพื่อลดช่องว่างการพัฒนาและช่วยให้ประเทศเหล่านี้เข้าร่วมกระบวนการรวมตัวทางเศรษฐกิจอาเซียน (๔) ส่งเสริมความร่วมมือในนโยบายการเงิน และเศรษฐกิจมหภาค ตลาดการเงินและตลาดทุน การประกันภัยและภาษีอากร การพัฒนาโครงสร้าง

พื้นฐาน และการคมนาคม พัฒนาความร่วมมือด้านกฎหมาย การเกษตร พลังงาน การท่องเที่ยว การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยการยกระดับการศึกษาและพัฒนาฝีมือแรงงาน ในกรณีนี้ ผู้นำอาเซียนได้เห็นชอบให้เร่งรัดการรวมกลุ่มสินค้าและบริการสำคัญ จำนวน ๑๑ สาขา ให้เป็นสาขานำร่อง ได้แก่ สินค้าเกษตร / สินค้าประมง / ผลิตภัณฑ์ไม้ / ผลิตภัณฑ์ยาง / สิ่งทอ / ยานยนต์ / อิเล็กทรอนิกส์ / เทคโนโลยีสารสนเทศ / การบริการด้านสุขภาพ / ท่องเที่ยว และการขนส่งทางอากาศ(การบิน) ซึ่งอาเซียนได้ดำเนินการดังนี้

๑) กำหนดให้ประเทศสมาชิกรับผิดชอบในการจัดทำ(Roadmap) ในแต่ละสาขา ได้แก่

- ไทย : ท่องเที่ยว และการขนส่งทางอากาศ(การบิน)
- พม่า : สินค้าเกษตร และการประมง
- อินโดนีเซีย : ยานยนต์ และผลิตภัณฑ์ไม้
- มาเลเซีย : ยาง และสิ่งทอ
- ฟิลิปปินส์ : อิเล็กทรอนิกส์
- สิงคโปร์ : เทคโนโลยีสารสนเทศ และการบริการด้านสุขภาพ

๒) จัดทำกรอบความตกลงว่าด้วยการรวมกลุ่มสินค้าและบริการ ๑๑ สาขาดังกล่าวคือ Framework Agreement for the Integration of the Priority Sectors และพิธีสารสำหรับแต่ละสาขา คือ ASEAN Sectoral Integration Protocol อีก ๑๑ ฉบับ เพื่อกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการร่วมมือที่จะใช้ในการรวมกลุ่มสินค้าและบริการสำคัญทุกสาขา โดยมีมาตรการสำคัญคือ การเปิดเสรีการค้าสินค้า การค้าบริการ การลงทุน การอำนวยความสะดวกด้านการค้า และการลงทุน การส่งเสริมการค้า และการลงทุน และความร่วมมือในด้านอื่นๆ

๓) กำหนดให้ ปี ค.ศ.๒๐๑๐ เป็น deadline สำหรับการรวมตัวของสินค้าและบริการ ๑๑ สาขาดังกล่าว โดยให้มีการผ่อนปรนสำหรับประเทศกัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม (CLMV) ประชาคมสังคม และวัฒนธรรมอาเซียน(ASEAN Socio-Cultural Community - ASCC) มีวัตถุประสงค์ที่จะทำให้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อยู่ร่วมกันในสังคมที่เอื้ออาทร โดยเน้นความร่วมมือในด้านต่างๆ อาทิ (๑) การพัฒนาสังคมโดยการยกระดับความเป็นอยู่ของผู้ด้อยโอกาส และผู้ที่อาศัยในถิ่นทุรกันดาร และส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันของกลุ่มต่างๆ ในสังคม (๒) การพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานและสูงกว่า การพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การสร้างงาน และการคุ้มครองทางสังคม (๓) การส่งเสริมความร่วมมือด้านสาธารณสุข โดยเฉพาะอย่างยิ่งการป้องกัน และควบคุมโรคติดต่อ เช่น โรคเอดส์ โรคทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรง (๔) การจัดการปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม (๕) การส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเขียน นักคิด และศิลปินในภูมิภาค

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3

การจัดการศึกษาด้านความมั่นคง ของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

หลักสูตรเสนาธิการทหาร วิทยาลัยเสนาธิการทหาร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

๑. คุณสมบัติของผู้เข้ารับการศึกษา

๑.๑ คุณสมบัติของนายทหาร - นายตำรวจ

- สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าขึ้นไป และสำเร็จหลักสูตรหลักประจำจากโรงเรียนเสนาธิการทหารบก โรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ หรือโรงเรียนเสนาธิการทหารต่างประเทศ ที่มีหลักสูตรเทียบเท่า

- มียศ พันเอก นาวาเอก นาวาอากาศเอก หรือเทียบเท่า

- อายุไม่เกิน ๕๑ ปี (นับตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร หรือนับถึงปีที่เปิดการศึกษา)

- เป็นผู้มีร่างกายแข็งแรง ทนต่อการตรากตรำในการศึกษา และผ่านการตรวจร่างกาย โดยมีใบรับรองแพทย์ทหารว่าไม่มีโรคที่ขัดต่อการศึกษา

- เป็นผู้ที่ทางราชการไว้วางใจ ให้เข้าถึงความลับของทางราชการชั้น “ลับที่สุด”

- มีความรู้ภาษาอังกฤษดี สามารถค้นคว้าหลักฐานจากเอกสารหรือตำราภาษาอังกฤษได้

- ไม่ติดการปฏิบัติราชการอื่น ๆ ในขณะที่เข้ารับการศึกษา

๑.๒ คุณสมบัติของข้าราชการพลเรือน

- สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จากสถาบันอุดมศึกษาที่ทบวงมหาวิทยาลัยรับรองหรือเทียบคุณวุฒิให้

- เป็นข้าราชการพลเรือนเทียบเท่าระดับ ๗ ขึ้นไป

- อายุไม่เกิน ๔๘ ปี โดยนับถึงปีเข้ารับการศึกษา

- มีร่างกายแข็งแรงสามารถตรากตรำในการศึกษา และปฏิบัติงานในการศึกษาได้ ผ่านการตรวจร่างกายและมีใบรับรองแพทย์ว่าไม่มีโรคขัดต่อการศึกษา

- ได้รับความไว้วางใจให้เข้าถึงชั้นความลับชั้น “ลับที่สุด”

- เป็นผู้ที่มีความรู้ภาษาอังกฤษดี สามารถค้นคว้าหลักฐานจากเอกสารหรือตำราภาษาอังกฤษได้

- ไม่ติดการปฏิบัติราชการในขณะที่รับการศึกษา

๒. ระยะเวลาในการศึกษา

- ระยะเวลาการศึกษาตลอดหลักสูตร ๑๑ เดือน

๓. กิจกรรมการศึกษา

- ปฐมนิเทศนักศึกษาในส่วนของพลเรือน ๒ สัปดาห์ (ก่อนเปิดการศึกษา)
- ศึกษา ณ วิทยาลัย ฯ โดยส่วนใหญ่จะใช้เวลาตั้งแต่ ๐๘๐๐ - ๑๕๐๐ (วันพุธและวันศุกร์ ๐๘๐๐ - ๑๒๐๐ และอาจมีการศึกษาเพิ่มเติมระหว่าง ๑๓๐๐ - ๑๖๐๐ หรือตามที่สถาบันเห็นเหมาะสม)
- ฝึกปฏิบัติการและเยี่ยมชมหน่วยงานใน กทม. และ ปริมณฑล จำนวน ๕ วัน
- ฝึกปฏิบัติการและศึกษาภูมิประเทศภายในประเทศ จำนวน ๓๖ วัน ๓๐ คืน
- ฝึกปฏิบัติการและศึกษาภูมิประเทศ ณ ต่างประเทศ จำนวน ๑๕ วัน ๑๓ คืน
- ฝึกแก้ปัญหาที่บังคับการในชั้นอำนวยการยุทธร่วม ณ พื้นที่ต่างจังหวัด จำนวน ๑๐ วัน ๘ คืน

๔. วิธีดำเนินการศึกษา

จากปรัชญาของวิทยาลัยที่ให้ความสำคัญของหลักการและวิธีการ มากกว่ารายละเอียดทางเทคนิค ให้คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าเหล่าทัพหรือองค์กรของตนเอง และกระตุ้นให้แสดงความคิดเห็นโดยเสรี ดังนั้น วิทยาลัยจึงกำหนดวิธีดำเนินการศึกษา ดังต่อไปนี้

๔.๑ การบรรยาย

วิทยาลัยได้จัดผู้ทรงคุณวุฒิจากแขนงวิชาชีพต่าง ๆ มาบรรยายเกี่ยวกับ ทฤษฎี หลักการ และสิ่งอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์เพื่อเสริมสร้างความคิด จินตนาการ และดุลยพินิจของนักศึกษา สำหรับเป็นพื้นฐานของการศึกษาเชิงประชุมต่อไป

๔.๒ การศึกษาเชิงประชุม

หมายถึง การศึกษาโดยการประชุมสัมมนา เน้นการอภิปรายเป็นหลัก วัตถุประสงค์ เพื่อให้ให้นักศึกษาทุกคนได้แสดงความคิดเห็น โดยวิทยาลัยจะแบ่งนักศึกษออกเป็นกลุ่ม ๆ ตามความเหมาะสม และจัดอาจารย์ประจำกลุ่มไว้คอยให้คำปรึกษาแนะนำ การศึกษาเชิงประชุมแบ่งออกเป็น

๔.๓ การศึกษาเป็นคณะ

เป็นการศึกษาในลักษณะแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ ระหว่างนักศึกษาด้วยกันเอง วัตถุประสงค์ เพื่อให้ให้นักศึกษาแต่ละเหล่าทัพได้ทบทวนรายละเอียดในเรื่องต่าง ๆ ของเหล่าทัพตนเอง และสามารถแนะนำช่วยเหลือนักศึกษาที่สังกัดเหล่าทัพอื่นได้ อีกทั้งยังเป็นการปูพื้นฐานให้กับนักศึกษาเหล่าทัพอื่น ได้มีความรู้ ความเข้าใจ เพื่อใช้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา ในหมวดวิชาการปฏิบัติการร่วม/ผสม การศึกษาเป็นคณะ แบ่งออกเป็น ๕ อันดับ ดังนี้

อันดับ ๑ สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม และ กองบัญชาการกองทัพไทย

อันดับ ๒ กองทัพบก

อันดับ ๓ กองทัพเรือ

อันดับ ๔ กองทัพอากาศ

อันดับ ๕ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

๔.๔ การประชุมสัมมนา

เป็นการจัดการเรียนการสอน โดยมีวัตถุประสงค์ให้นักศึกษา รู้จักวิธีศึกษาปัญหา และแก้ปัญหาเป็นกลุ่ม ด้วยการให้เหตุผล และประสบการณ์ที่มีอยู่หลังจากได้รับฟังคำบรรยายแล้ว

๔.๕ การศึกษาด้วยตนเอง

วิทยาลัยจะแนะนำหนังสืออ้างอิง หรือแจกจ่ายเอกสารประกอบการบรรยาย ให้นักศึกษาไปศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองล่วงหน้า ก่อนที่จะรับฟังการบรรยาย หรือประชุมสัมมนา

๔.๖ การทำรายงานส่วนบุคคล

เป็นการจัดการเรียนการสอน ในลักษณะส่งเสริมให้นักศึกษาได้ใช้ความรู้ความสามารถ ความคิดริเริ่ม ร่วมกับประสบการณ์ ค้นคว้า วิจัย เอกสารประจำภาค วิเคราะห์เรื่องต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อทางราชการอย่างรอบคอบ และแสดงผลการวิเคราะห์อย่างสมเหตุสมผล ซึ่งนักศึกษา จะต้องส่งผลงานเป็นรายบุคคลต่อวิทยาลัย

๔.๗ การดูกิจการและศึกษาภูมิประเทศ

เป็นการจัดการเรียนการสอน ในลักษณะที่ส่งเสริมให้นักศึกษาได้เรียนรู้จาก ประสบการณ์ตรงที่ได้รับจากการดูกิจการและเยี่ยมชมหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งการศึกษาภูมิ ประเทศทั้งในและต่างประเทศ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบสภาวะแวดล้อมในขั้นตอนของการ ประเมินยุทธศาสตร์ชาติ และยุทธศาสตร์ทหาร ประโยชน์ที่ได้จากการดูกิจการนอกเหนือไปจาก ด้านวิชาการนั้นคือการเสริมสร้างความเป็นกันเอง และการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษา ด้วยกันให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาเป็นอย่างมาก การดูกิจการและศึกษาภูมิ ประเทศจะดำเนินการ ดังนี้

การดูกิจการและเยี่ยมชมหน่วยงานของเหล่าทัพ จะดำเนินการหลังจากการศึกษาเป็นคณะทั้ง ๕ อันดับเสร็จสิ้นลง

- การดูกิจการและเยี่ยมชมหน่วยงานอื่น ๆ ใน กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล จะ ดำเนินการตามห้วงเวลาที่เหมาะสม
- การดูกิจการและศึกษาภูมิประเทศในประเทศ จะดำเนินการให้นักศึกษาได้ดูกิจการ ๗ ครบทั้ง ๔ ภาค
- การดูกิจการและศึกษาภูมิประเทศ ณ ต่างประเทศ (ตามนโยบายรัฐบาล และ บก.ทท)

๔.๘ การฝึกแก้ปัญหาที่บังคับการในชั้นอำนาจการยุทธร่วม

การศึกษาในหมวดวิชาการปฏิบัติการร่วม/ผสม นอกจากจะศึกษาในห้องเรียนแล้ว วิทยาลัยยังจัดให้นักศึกษาฝึกแก้ปัญหาที่บังคับการในชั้นอำนาจการยุทธร่วม ตามแผนที่นักศึกษา ได้ฝึกเขียน ณ พื้นที่ ต่างจังหวัด โดยมีนายทหารนักเรียน รร.สธ.แต่ละเหล่าทัพเป็นผู้ปฏิบัติ

๕. การประเมินผลการศึกษา

การศึกษาหลักสูตรเสนาธิการทหาร จะใช้การวัดผลจากการสังเกตพฤติกรรมระหว่างศึกษา การมีส่วนร่วมในกิจกรรมและผลงานของนักศึกษา ตามระเบียบวิทยาลัยเสนาธิการทหาร ว่าด้วยการวัดผลและประเมินผลการศึกษา

๖. เกณฑ์การสำเร็จการศึกษา

ผู้ที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรเสนาธิการทหารได้ จะต้องมีความสมบัติ ดังต่อไปนี้

- มีผลการประเมินความรู้ ความสามารถ ระดับตั้งแต่พอใช้หรือสูงกว่า
- ส่งผลงานเอกสารวิจัยและมีผลการประเมินระดับพอใช้หรือสูงกว่า
- มีเวลาการศึกษาตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐
- มีผลการประเมินค่าคุณลักษณะผู้นำทางทหารระดับพอใช้หรือสูงกว่า
- หากขาดคุณสมบัติข้อใดข้อหนึ่งในข้อ ๕.๑ ถึง ๕.๔ ถือว่าไม่สำเร็จการศึกษาแต่เป็นผู้ผ่านการศึกษา ไม่มีสิทธิประดับเข็มยุทธรนาธิปไตย เว้นแต่สภาพการศึกษาวិทยาลัยเสนาธิการทหาร จะเห็นเป็นอย่างอื่น

๗. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- ๗.๑ มีความร่วมมือและประสานการปฏิบัติกันอย่างใกล้ชิดระหว่างเหล่าทัพทั้งสาม
- ๗.๒ มีความเข้าใจอันดีระหว่างหน่วยระดับสูงของเหล่าทัพทั้งสามและหน่วยงานพลเรือน
- ๗.๓ ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายเสนาธิการในการยุทธร่วมระหว่างเหล่าทัพ และการยุทธผสมกับกองทัพพันธมิตรได้
- ๗.๔ ผู้สำเร็จการศึกษา สามารถปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยระดับสูงของแต่ละเหล่าทัพ และสามารถปฏิบัติหน้าที่ผู้แทนกองทัพไทยในการปฏิบัติงานร่วมหรือประชุมระหว่างชาติได้

๘. โครงสร้างหลักสูตรเสนาธิการทหาร

การศึกษาในหลักสูตรมีจำนวนชั่วโมงการศึกษารวมทั้งสิ้น ๑,๑๔๐ ชั่วโมง มีจำนวนหน่วยกิตในการศึกษาตลอดหลักสูตร ๓๕ หน่วยกิต แบ่งการศึกษาออกเป็น ๖ หมวดวิชา ดังนี้

หมวดวิชาที่ ๑	การบริหารทางการทหาร	๕ หน่วยกิต
หมวดวิชาที่ ๒	เอกสารวิจัย	๓ หน่วยกิต
หมวดวิชาที่ ๓	ยุทธศาสตร์ชาติ	๓ หน่วยกิต
หมวดวิชาที่ ๔	ยุทธศาสตร์ทหาร	๖ หน่วยกิต
หมวดวิชาที่ ๕	การปฏิบัติการร่วม/ผสม	๑๕ หน่วยกิต
หมวดวิชาที่ ๖	กิจกรรมการดูกิจการและศึกษาภูมิประเทศ	๓ หน่วยกิต

๙. วัตถุประสงค์และขอบเขตการศึกษา

หมวดวิชาที่ ๑ การบริหารทางการทหาร

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ให้นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องผู้นำทางทหาร หลักการบริหารงานและความรู้ทั่วไปทางทหาร สามารถนำไปพัฒนาตนเอง หน่วยงาน และกองทัพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขอบเขตการศึกษา แบ่งการศึกษาออกเป็น ๓ ตอนวิชา

๑) ผู้นำทางทหาร จะศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีและหลักการของการเป็นผู้นำการพัฒนาผู้นำ

๒) หลักการบริหาร ศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีและหลักการบริหาร วิธีการและเครื่องมือในการบริหาร

๓) ความรู้ทางทหารทั่วไป ศึกษาเกี่ยวกับกองทัพไทยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การบรรยายของผู้บังคับบัญชาชั้นสูง

หมวดวิชาที่ ๒ เอกสารวิจัย

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ให้นักศึกษา

- มีความรู้พื้นฐานและเข้าใจกระบวนการทำวิจัย สามารถดำเนินการวิจัยได้ ได้แสดงความสามารถในการวิเคราะห์ วิจัย อย่างเป็นระบบ

- เพิ่มพูนความสามารถในการสื่อความหมายด้วยการเขียน โดยให้ส่งรายงานผลการทำวิจัยตามแบบที่วิทยาลัยกำหนด

- ได้แสดงความสามารถในการแถลงผลการวิจัยและตอบข้อซักถามต่อคณะกรรมการ

- นำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการหาคำตอบ สำหรับปัญหาสำคัญที่มีความยุ่งยากและซับซ้อน ซึ่งจะต้องดำเนินการตามกระบวนการในการทำวิจัย เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบที่ถูกต้องเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ทั้งราชการและส่วนตัวต่อไป

ขอบเขตการศึกษา แบ่งการศึกษาออกเป็น ๓ ตอนวิชา

๑) หลักการทำเอกสารวิจัย ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะและประเภทของเอกสารวิจัย วรรณกรรม ขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ การกำหนดปัญหา การตั้งสมมุติฐาน การออกแบบการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล การแปลความ ตลอดจนการเขียนรายงานเอกสารวิจัย

๒) การทำเอกสารวิจัย เป็นการค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้อง เก็บรวบรวมข้อมูลและจัดทำเอกสาร

๓) การแถลงผลปกป้องเอกสารวิจัย เป็นการนำเอกสารวิจัยมาแถลงปกป้องรายบุคคลต่อคณะกรรมการ

หมวดวิชาที่ ๓ ยุทธศาสตร์ชาติ

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ให้นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ สามารถอธิบายวิเคราะห์ และเปรียบเทียบเกี่ยวกับกระบวนการกำหนดนโยบายของรัฐ ปัจจัยในการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติและความมั่นคงแห่งชาติ สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในการปฏิบัติหน้าที่ได้

ขอบเขตการศึกษา แบ่งการศึกษาออกเป็น ๒ ตอนวิชา

๑) ผลประโยชน์แห่งชาติและความมั่นคงแห่งชาติ ศึกษาเกี่ยวกับผลประโยชน์และความมั่นคงแห่งชาติ โครงสร้างและกระบวนการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ การกำหนดและนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ การกำหนดและแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ

๒) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการประเมินยุทธศาสตร์ชาติ ศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง นโยบายของต่างประเทศที่น่าสนใจ พลังอำนาจด้านต่าง ๆ

หมวดวิชาที่ ๔ ยุทธศาสตร์ทหาร

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ สามารถอธิบาย วิเคราะห์และเปรียบเทียบเกี่ยวกับสถานะแวดล้อมความมั่นคง จิตความสามารถทางทหาร ยุทธศาสตร์ทหาร รวมทั้งสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในการปฏิบัติหน้าที่ได้

ขอบเขตการศึกษา แบ่งการศึกษาออกเป็น ๓ ตอนวิชา

๑) ความรู้พื้นฐานทางยุทธศาสตร์ทหาร ศึกษาเกี่ยวกับศิลปการสงครามและแนวความคิดของนักการทหารที่สำคัญ บทเรียนของสงครามที่ผ่านมา แนวความคิดทางยุทธศาสตร์ของประเทศเพื่อนบ้าน สงครามในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต รวมทั้งปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ

๒) การกำหนดยุทธศาสตร์ทหาร ศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างและกระบวนการกำหนดยุทธศาสตร์ทหาร การพัฒนายุทธศาสตร์ทหาร

๓) การปฏิบัติการทางทหารที่มีใช้สงคราม ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติการทางทหารในการพัฒนาประเทศ การช่วยเหลือประชาชน การปฏิบัติการรักษาสันติภาพ

หมวดวิชาที่ ๕ การปฏิบัติการร่วม/ผสม

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้ารับการศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องความรู้ทั่วไปที่เกี่ยวกับการปฏิบัติการร่วม/ผสม หลักนิยมและการวางแผนการปฏิบัติการร่วม/ผสม รวมทั้งระบบจำลองยุทธ สามารถนำไปใช้ในการวางแผนและการอำนวยความสะดวกการปฏิบัติการร่วม/ผสม ของกองทัพไทย ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโครงสร้างและหลักนิยมการปฏิบัติการร่วม/ผสม ที่เหมาะสมกับกองทัพไทยได้

ขอบเขตการศึกษา แบ่งการศึกษาออกเป็น ๔ ตอนวิชา

๑) ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับวิชาการปฏิบัติการร่วม/ผสม เพื่อให้ผู้เข้ารับการศึกษามีความรู้และความเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวกับหลักนิยมการใช้กำลังและการจัดโครงสร้างการปฏิบัติการร่วมของกองทัพไทย รวมทั้งการยุทธและการสงครามแบบต่างๆ ตลอดจนบทเรียนจากการปฏิบัติการร่วม/ผสมที่ผ่านมา

๒) หลักนิยามที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติร่วม เพื่อให้ผู้เข้ารับการศึกษามีความรู้และความเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวกับหลักนิยามที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติกร่วมของกองทัพไทย

๓) กระบวนการวางแผนการปฏิบัติกร่วม เพื่อให้ผู้เข้ารับการศึกษามีความรู้และความเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวกับการวางแผนประณีต และการวางแผนเผชิญสถานการณ์วิกฤติ สามารถนำไปใช้ในการวางแผน การปฏิบัติกร่วม/ผสมของกองทัพไทยได้

๔) การฝึกอำนวยการยุทธร่วม/ยุทธผสม เพื่อให้ผู้เข้ารับการศึกษามีความรู้และความเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวกับการฝึกการแก้ปัญหาในที่บังคับการในชั้นอำนวยการปฏิบัติกร่วม สามารถ นำความรู้ไปใช้ในการปรับปรุงโครงสร้างการปฏิบัติกร่วม และหลักนิยามการปฏิบัติกร่วมของกองทัพไทยได้

หมวดวิชาที่ ๖ กิจกรรมและการดูกิจการและศึกษานุมิประเทศ

วัตถุประสงค์ เพื่อให้นักศึกษาได้รับทราบกิจกรรมเมื่อเริ่มเข้าศึกษา มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งเสริมสร้างประสบการณ์แก่นักศึกษา โดยการพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลสำคัญของหน่วยงาน และสัมผัสกับสภาวะแวดล้อมที่แท้จริงตามภูมิภาค ทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างสัมพันธ์อันดีระหว่างนักศึกษา ผู้บังคับบัญชา และคณาจารย์

ขอบเขตการศึกษา แบ่งการศึกษาออกเป็น ๒ ตอนวิชา

๑) กิจกรรม

๒) การดูกิจการและศึกษานุมิประเทศ ศึกษาเกี่ยวกับหน่วยงานทางทหาร พลเรือน เอกชน รวมทั้งประเทศในภาคพื้นเอเชียใต้ เอเชียตะวันออก เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ออสเตรเลียนิวซีแลนด์ และกลุ่มประเทศยุโรป

หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ มีหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงกลาโหม ว่าด้วย วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ พ.ศ.๒๕๔๗ และ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๑ ดังนี้

"ประศาสน์วิทยาการและวิจัยเกี่ยวกับการป้องกันราชอาณาจักรให้แก่ข้าราชการทหาร ข้าราชการพลเรือน พนักงานองค์การของรัฐและรัฐวิสาหกิจ รวมทั้งเอกชน และนักการเมือง เพื่อให้เกิดความเข้าใจในความรับผิดชอบร่วมกันเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ และเพื่อประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย การวางแผน และการอำนวยการเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ"

เพื่อบรรลุผลตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ฯ โดยอนุมัติของสภาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร จึงกำหนดโครงการศึกษา ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๖ – ๒๕๕๗ ไว้เป็นหลักในการจัดดำเนินการศึกษา สำหรับนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ดังนี้

หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) แบ่งการศึกษา ออกเป็น ๒ ภาคการศึกษา คือ

๑. ภาคการปฐมนิเทศ

๑.๑ ความมุ่งหมาย

เพื่อให้นักศึกษาทราบถึงกระบวนการศึกษาในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรฯ เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในบทบาทของกองทัพ ภาครัฐ เอกชน และภาคการเมืองในการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ ตลอดจนเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างนักศึกษา

๑.๒ ผลลัพธ์ที่ต้องการ

นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการศึกษาของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรฯ รวมทั้งบทบาทของกองทัพ ภาครัฐ เอกชน และภาคการเมืองต่อการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ ตลอดจนมีความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน สามารถประสานงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความพร้อมต่อการศึกษาในภาคการศึกษาหลัก

๑.๓ ขอบเขตการศึกษา

เพื่อที่จะให้บรรลุความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา จึงจัดให้นักศึกษาได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ดังนี้

- กระบวนการศึกษาในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ฯ
- บทบาทและภารกิจของกองทัพในการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ
- บทบาทของภาครัฐและเอกชนในการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ
- การเขียนเอกสารวิจัย

๑.๔ วิธีดำเนินการศึกษา

เพื่อให้การศึกษาในหลักสูตรปฐมนิเทศได้ผลตามความมุ่งหมายและขอบเขตที่กำหนดไว้ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ฯ จึงกำหนดวิธีดำเนินการศึกษา ดังนี้

๑.๔.๑ การบรรยาย เป็นวิธีการให้ความรู้โดยตรงในหัวข้อวิชาต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ทั้งนี้จะพิจารณาผู้บรรยายจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ หรือผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในกิจการนั้น ๆ จากส่วนราชการต่าง ๆ และหน่วยงานภาคเอกชน รวมทั้งผู้บรรยายของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ฯ

๑.๔.๒ การถกแถลงเป็นคณะ เป็นวิธีการที่สร้างโอกาสให้นักศึกษาได้มีการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและประสบการณ์ระหว่างกันภายหลังจากการฟังบรรยายแล้ว เพื่อให้มีความรู้และความเข้าใจในประเด็นที่เกี่ยวข้องยิ่งขึ้น โดยจัดแบ่งนักศึกษาเป็นคณะ ทั้งนี้ มีที่ปรึกษาและฝ่ายอำนวยการของวิทยาลัย ฯ คอยให้คำปรึกษาตามความจำเป็น

๑.๔.๓ การอ่านเอกสารประกอบบทเรียน ได้แก่ คำบรรยาย เอกสาร ประกอบการบรรยายและเอกสารซึ่งผู้บรรยาย หรือ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ฯ เสนอแนะให้ ใช้เป็นเอกสารอ่านประกอบ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้กระจ่างและกว้างขวางยิ่งขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากเวลา ในการบรรยายมีจำกัด

๑.๔.๔ การดูกิจการและศึกษาภูมิประเทศ การดูกิจการและศึกษาภูมิประเทศ ตามหลักสูตรปฐมนิเทศนั้น เป็นการดูกิจการ ฯ ของงานทางทหาร ตำรวจ พลเรือน และภาคเอกชน ที่มีความสำคัญต่อความมั่นคงของประเทศ ทั้งที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพ ฯ และต่างจังหวัด ทั้งนี้ เพื่อ เน้นให้นักศึกษาได้มีความเข้าใจกับบทบาทของหน่วยงาน และมีความคุ้นเคยกับผู้บริหารของ หน่วยงานนั้นๆ

๑.๔.๕ การฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือระดับผู้นำขั้นความรู้ชั้นสูง เป็น วิธีการศึกษาที่จัดเสริมขึ้น เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาได้มีโอกาสเรียนรู้และมีประสบการณ์โดยตรงใน กิจกรรมของลูกเสือและเพื่อชักจูงให้เกิดความสมัครสมานสามัคคีระหว่างกันอย่างใกล้ชิด

๑.๕ การประเมินผล

๑.๕.๑ นักศึกษาสรุปเนื้อหาวิชาการศึกษาทั้งหมด ๔ หัวข้อวิชาที่ได้ศึกษา มาแล้ว โดยรวมการศึกษาดูกิจการและการฝึกอบรมกิจกรรมลูกเสือหรือกิจกรรมอื่นๆ ที่อยู่ใน การศึกษาหลักสูตร

ปฐมนิเทศ สังก **กพต.วปอ.สปท.** คนละจำนวน ๒ ชุด

๑.๕.๒ การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน

๑.๖ ระยะเวลาการศึกษา

๑.๖.๑ ใช้เวลาในการศึกษาประมาณ ๔ สัปดาห์ โดยเปิดการศึกษาในเดือน ตุลาคม ๒๕๕๖ และปิดการศึกษาก่อนเปิดการศึกษาหลักสูตรหลักในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๖

๑.๖.๒ การศึกษาในห้องบรรยายใช้เวลาประมาณ ๑๕ ชั่วโมง กำหนด การศึกษาไว้ระหว่างเวลา ๐๘๐๐ - ๑๒๐๐ วันจันทร์ – วันศุกร์

๑.๖.๓ การดูกิจการและศึกษาภูมิประเทศ ใช้เวลาประมาณ ๒ สัปดาห์

๑.๖.๔ การฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือระดับผู้นำขั้นความรู้ชั้นสูง ใช้เวลา เข้าร่วมการฝึกอบรม ๕ วัน

๑.๗ หัวข้อวิชา

๑.๗.๑ กระบวนการศึกษาในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ฯ

๑.๗.๒ บทบาทและภารกิจของกองทัพในการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ

๑.๗.๓ บทบาทของภาครัฐ เอกชน และการเมืองในการรักษาความมั่นคง แห่งชาติ

๑.๗.๔ การเขียนเอกสารวิจัย

๒. ภาคการศึกษาหลัก

๒.๑ ความมุ่งหมาย

๒.๑.๑ ศึกษาวิทยาการเกี่ยวกับการป้องกันราชอาณาจักรทางด้าน การเมือง เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา การทหาร วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี การพลังงาน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒.๑.๒ ศึกษา บทบาท หน้าที่ และแนวนโยบายของภาครัฐ

๒.๑.๓ เพื่อให้ทราบและเข้าใจถึงแนวความคิดในการกำหนดผลประโยชน์แห่งชาติและวัตถุประสงค์มูลฐานแห่งชาติ รวมทั้งกระบวนการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ และการพัฒนานโยบายความมั่นคงแห่งชาติ

๒.๑.๔ เพื่อให้ นักศึกษามีทักษะในการคิด วิเคราะห์ และการตกลงใจ ในการเป็นผู้นำในระดับยุทธศาสตร์

๒.๑.๕ เพื่อให้ นักศึกษามีความเข้าใจและความรับผิดชอบต่องังคม ตลอดจนการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ

๒.๑.๖ เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างนักศึกษาจากส่วนราชการต่าง ๆ อันจะอำนวยประโยชน์ในการประสานงานระหว่างกัน

๒.๒ ขอบเขตการศึกษา

เพื่อให้การศึกษาในหลักสูตรนี้เป็นไปตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ นักศึกษาฯ จะต้องทำการศึกษาวิทยาการต่าง ๆ ตามขอบเขตการศึกษา ที่กำหนด ดังนี้

๒.๒.๑ สถานการณ์ทั่วไปทั้งภายในและภายนอกประเทศ ด้านการเมือง เศรษฐกิจสังคมจิตวิทยา การทหาร และวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การพลังงาน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร อันจะมีผลกระทบต่อความมั่นคงแห่งชาติ

๒.๒.๒ แนวคิดทฤษฎีด้านความมั่นคง แนวคิดทฤษฎีด้านยุทธศาสตร์ โครงสร้างยุทธศาสตร์ชาติ กระบวนการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ และนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ

๒.๒.๓ การเมืองระหว่างประเทศและในประเทศกับความมั่นคงแห่งชาติ กลุ่มประเทศ องค์การระหว่างประเทศ และประเทศต่าง ๆ ในประชาคมโลก ความร่วมมือระหว่างประเทศ การบริหารจัดการของส่วนราชการในประเทศ วิเคราะห์และประเมินผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายความมั่นคงแห่งชาติของประเทศไทย

๒.๒.๔ การเศรษฐกิจกับความมั่นคงแห่งชาติ แนวโน้มภาวะแวดล้อมโลก ด้านเศรษฐกิจศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศไทย การพัฒนาระบบการเงินและการคลังของโลก และของไทยวิกฤตเศรษฐกิจ ความร่วมมือของรัฐบาลกับเอกชน ความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ โครงสร้างพื้นฐานของไทย การบริหารเศรษฐกิจแบบองค์รวม วิเคราะห์และประเมินผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายด้านเศรษฐกิจของประเทศไทย

๒.๒.๕ สังคมจิตวิทยากับความมั่นคงแห่งชาติ สภาพสังคมโลกและภูมิภาคที่มีผลกระทบต่อสังคมไทย ประชากรกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การศึกษาเพื่ออนาคต คอร์ปชั่นและระบบอุปถัมภ์ อาชญากรรมทางสังคมยุคใหม่ อิทธิพลของสื่อมวลชน ประวัติศาสตร์ ศาสนา สถาบันพระมหากษัตริย์ กับความมั่นคงของชาติ วิเคราะห์และประเมินผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายด้านสังคมจิตวิทยาของประเทศไทย

๒.๒.๖ การใช้กำลังอำนาจแห่งชาติด้านการทหาร บทบาทและขีดความสามารถของกองทัพไทย ที่จำเป็นในการดำเนินนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ด้านการป้องกันประเทศและการพัฒนาประเทศ รวมทั้งขีดความสามารถและยุทธศาสตร์ด้านการทหารของต่างชาติ ที่อาจจะมีผลกระทบต่อความมั่นคงแห่งชาติ

๒.๒.๗ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การพลังงาน ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารกับความมั่นคงแห่งชาติ วิเคราะห์และประเมินผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การพลังงาน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย

๒.๒.๘ คุณลักษณะ ทักษะของผู้บริหารระดับยุทธศาสตร์ แนวทางในการคิด วิเคราะห์ และตกลงใจระดับยุทธศาสตร์ การบริหารจัดการในภาวะวิกฤต การบริหารการเปลี่ยนแปลง

๒.๓ วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ฯ มีความมุ่งหมายที่จะให้นักศึกษามีความรอบรู้ ความเข้าใจ มีความร่วมมือ มีการประสานงาน และมีประสบการณ์ ในการดำเนินการพัฒนานโยบายความมั่นคงแห่งชาติ เพื่อให้เกิดความรับผิดชอบร่วมกันในการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ โดยมีวิธีการศึกษาดังนี้

๒.๓.๑ การบรรยาย การบรรยายตามกำหนดการศึกษา เป็นวิธีการปฏิบัติขั้นมูลฐานที่ใช้เพื่อพัฒนาความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ตามหัวข้อวิชาที่กำหนดไว้ในแต่ละบทเรียน รวมทั้งจัดให้มีการอภิปรายเป็นคณะ เพื่อให้ได้ความรู้และข้อคิดเห็นที่หลากหลายยิ่งขึ้น โดยปกติในแต่ละวันจะมีการบรรยายสองหัวข้อวิชา ระหว่างเวลา ๐๘๐๐ - ๑๒๐๐ แต่ละหัวข้อวิชาใช้เวลาประมาณ ๑ ชั่วโมง ๓๐ นาที หรือบางหัวข้อวิชาอาจจะใช้เวลามากกว่านั้น นอกจากการบรรยายดังกล่าวแล้ว วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรฯ จะเชิญผู้ทรงคุณวุฒิทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศมาบรรยายพิเศษ ในประเด็นสำคัญหรือเรื่องที่สอดคล้องกับสถานการณ์ในขณะนั้น

๒.๒.๒ การอ่านเอกสารประกอบ เอกสารซึ่งวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ฯ เสนอให้อ่านเพื่อเป็นการส่งเสริมให้นักศึกษามีความเข้าใจในเรื่องที่ศึกษาได้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งยังเป็นการเพิ่มพูนความรู้ และเป็นการเตรียมการให้มีความพร้อมยิ่งขึ้นสำหรับการถกแถลงเป็นคณะ และการแก้ปัญหาเป็นคณะกรรมการ ตลอดจนนำไปใช้ประโยชน์ในการเขียนเอกสารวิจัยส่วนบุคคลด้วย

๒.๒.๓ การศึกษาด้วยตนเอง วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ฯ จะจัดให้นักศึกษาทำการศึกษาดูด้วยตนเอง โดยกำหนดเรื่อง และ/หรือเอกสารให้นักศึกษาไปทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองล่วงหน้า และนำความรู้ความเข้าใจมาทำการถกแถลงระหว่างนักศึกษาด้วยกัน โดยแบ่งนักศึกษาก่อเป็นคณะและมีผู้ทรงคุณวุฒิหรือคณาจารย์เป็นที่ปรึกษาประจำคณะ เพื่อให้ นักศึกษาได้รับความรู้และความเข้าใจอย่างกว้างขวาง ตามความมุ่งหมาย และขอบเขตวิชาในห้วง ระยะเวลาที่กำหนด

๒.๒.๔ การถกแถลงเป็นคณะ การถกแถลงเป็นคณะเป็นการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ระหว่างนักศึกษา ด้วยบรรยากาศที่เป็นกันเอง และมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ได้อย่าง เสรี วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ฯ กำหนดให้ทำหลังจากการฟังบรรยายในหัวข้อวิชาที่กำหนด แล้ว โดยใช้เวลาระหว่าง ๐๕๐๐ ถึง ๑๐๒๐ หรือ ๑๐๔๐ ถึง ๑๒๐๐ ในการถกแถลงเป็นคณะนั้น นอกจากนักศึกษานำความรู้จากการบรรยายมาใช้เป็นข้อมูลในการถกแถลง แล้วยังสามารถนำ ความรู้ ความชำนาญและประสบการณ์ของนักศึกษามาประกอบในการถกแถลง ผู้ที่เป็นประธาน ของคณะจะต้องชักนำให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างนักศึกษาให้มากที่สุด โดยพิจารณา เลือกรประเด็นที่สำคัญ หรือประธานอาจเสนอเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบรรยายในที่ประชุม พิจารณา รวมทั้งปัญหาหรือเรื่องให้นักศึกษาศึกษาด้วยตนเองในตอนท้ายของหัวข้อวิชาในแถลง หลักสูตรของแต่ละบทเรียนด้วยก็ได้ ผลของการถกแถลงเป็นคณะจะต้องทำรายงานส่งให้วิทยาลัย ป้องกันราชอาณาจักร ฯ ในวันรุ่งขึ้นที่มีการศึกษา และวิทยาลัย ฯ จะพิจารณาตามความเหมาะสมใน การส่งรายงานผลการถกแถลงของนักศึกษาแต่ละคณะให้ผู้บรรยายเรื่องนั้น ๆ ได้ทราบข้อคิดเห็น ในประเด็นที่ถกแถลง เพื่อผู้บรรยายจะได้นำไปพิจารณาและดำเนินการในทางที่เหมาะสมต่อไป และหากผลของการถกแถลงมีข้อคิดเห็น และเสนอแนะที่เป็นประโยชน์สำคัญยิ่งต่อทางราชการ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ฯ จะนำเสนอให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทราบด้วย

๒.๒.๕ การศึกษาเฉพาะกรณี นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร เป็น ผู้บริหารระดับสูงที่มีประสบการณ์ และความรู้ความสามารถหลากหลาย การระดมสมองเพื่อศึกษา เฉพาะกรณี นอกจากจะเป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่จะต้องนำมาใช้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติ ตาม หลักสูตรการศึกษาแล้ว ยังเป็นข้อมูลสนับสนุนรัฐบาลในการกำหนดนโยบายเฉพาะในกรณีที่เกิด วิกฤตการณ์สำคัญที่มีผลต่อความมั่นคงแห่งชาติอีกด้วย ดังนั้น ประเด็นในการศึกษาเฉพาะกรณีจะมีความยืดหยุ่นตามสภาวะแวดล้อมที่มีผลต่อประเทศในแต่ละช่วงเวลา

๒.๒.๖ การฝึกจำลองสถานการณ์ การฝึกจำลองสถานการณ์ เป็นการฝึก แก้ไขสถานการณ์ระดับยุทธศาสตร์ตามสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้น เพื่อให้ผู้รับการฝึก คือนักศึกษาของ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร และคณาจารย์ ร่วมฝึกปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารประเทศในระดับ ยุทธศาสตร์และระดับยุทธการในเรื่องการวางแผน และอำนวยความสะดวกแก่ไขสถานการณ์ รวมถึงการ ประสานงานระหว่างกระทรวง ทบวง กรมที่เกี่ยวข้อง กระบวนการตัดสินใจระดับยุทธศาสตร์

โดยนำหลักการปฏิบัติของแต่ละหน่วยงานมาปฏิบัติและประยุกต์ใช้ในการแก้ไขสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๒.๖) การสัมมนา เพื่อให้นักศึกษาได้แลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน โดยการอภิปรายอย่างเสรีภายในกลุ่ม อันจะนำไปสู่ข้อสรุปของแนวความคิดที่ใช้ในการแก้ปัญหา หรือการเสนอแนวทางปฏิบัติในเรื่องที่กำหนดให้ ในแต่ละปี การศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ฯ จะกำหนดให้นักศึกษาทำการสัมมนาไม่น้อยกว่า ๒ ครั้ง เรื่องที่สัมมนาจะกำหนดตามสถานการณ์และปัญหาสำคัญของชาติ หรือตามความประสงค์ของรัฐบาล หน่วยราชการ รวมทั้งเรื่องที่มีผู้บังคับบัญชากำหนดให้ เมื่อกำหนดเรื่องที่จะสัมมนาได้แล้ว จะจัดแบ่งนักศึกษาออกเป็นกลุ่มย่อยเรียกว่า คณะสัมมนา แต่ละคณะจะมีวิทยากรหรืออาจารย์ที่ปรึกษาประจำอยู่เพื่อให้คำแนะนำหรือส่งเสริมให้การสัมมนาคำเนินการไปอย่างถูกต้องตามแบบแผนและบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

ก่อนการสัมมนาแต่ละครั้ง วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ฯ จะเชิญผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อสัมมนาเป็นผู้บรรยายนำ หรือจัดให้มีการอภิปรายเป็นคณะ เพื่อให้นักศึกษาได้มีความรู้พื้นฐานเท่าเทียมกัน และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาความคิดเห็นของตนเสนอต่อคณะสัมมนาได้อย่างมีเอกภาพมากขึ้น

เมื่อเสร็จสิ้นการสัมมนาแล้ว นักศึกษาจะต้องแสดงผลการสัมมนาหน้าชั้นเรียนให้เพื่อนนักศึกษาในคณะอื่นทราบด้วย รวมทั้งจัดทำ รายงานสรุปผลการสัมมนาเสนอต่อวิทยาลัย ฯ ภายในเวลาที่กำหนด เพื่อวิทยาลัย ฯ จะได้นำเสนอต่อรัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปพิจารณาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อไป

๒.๒.๗) การแก้ปัญหาเป็นคณะกรรมการ เพื่อให้นักศึกษาได้นำความรู้จากหัวข้อวิชาต่าง ๆ ที่บรรยายในแต่ละวันตามบทเรียนมาในการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ จึงจัดให้มีการแก้ปัญหาเป็นคณะกรรมการขึ้น โดยสามารถดำเนินกิจกรรมในการแก้ปัญหาเป็นคณะกรรมการได้ทั้งในและนอกพื้นที่วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ฯ ตามความเหมาะสม หรือให้สอดคล้องกับการดูกิจการภายในประเทศ การแก้ปัญหาเป็นคณะกรรมการ นักศึกษาจะต้องวิเคราะห์และดำเนินการให้ได้ข้อยุติและ/หรือข้อเสนอแนะ ปัญหาที่กำหนดจะมีลักษณะเป็นปัญหาตามขั้นตอนไปสู่การพัฒนา นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ และการกำหนดมาตรการเฉพาะเพื่อสนับสนุนนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ หรืออาจเป็นปัญหาปัจจุบันที่ส่วนราชการต่าง ๆ จะต้องพิจารณา เพื่อเป็นการแก้ปัญหาเหล่านี้ จะได้จัดแบ่งนักศึกษาออกเป็นคณะ แต่ละคณะมีนักศึกษาที่เป็นผู้แทนจากส่วนราชการต่าง ๆ เป็นกรรมการ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ฯ จะได้จัดที่ปรึกษาและฝ่ายอำนวยการประจำอยู่ทุกคณะ นักศึกษาที่เป็นประธานของแต่ละคณะจะทำหน้าที่อำนวยการและรับผิดชอบในการแก้ปัญหา โดยตลอด วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ฯ จะมอบหมายให้คณะกรรมการแสดงผลการแก้ปัญหาต่อนักศึกษาทั้งหมดตาม วัน เวลาที่กำหนด โดยประธาน รองประธาน เลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการ

ของคณะเป็นผู้แถลง หรือประธานจะมอบหมายให้ผู้ใดในคณะแถลงก็ได้ ถ้ามีปัญหาหรือมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากนักศึกษาอื่น กรรมการที่ร่วมในคณะจะช่วยแสดงความคิดเห็นหรือชี้แจงเพิ่มเติมก็ได้ เมื่อได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมนักศึกษาส่วนรวมแล้วให้รายงานผลต่อวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ฯ เพื่อนำเสนอต่อรัฐบาลและส่วนราชการต่าง ๆ พิจารณานำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

๒.๒.๕ การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ทักษะและความรู้ในการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ เป็นวัตถุประสงค์หลักประการหนึ่งของหลักสูตรการศึกษา นักศึกษาจึงต้องร่วมกันนำความรู้ ประสบการณ์ทั้งที่ได้รับจากการปฏิบัติหน้าที่ปกติ และจากการศึกษาในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร มาบูรณาการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติในช่วงเวลา ๕ ปี ระหว่าง พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ ทั้งนี้ ยุทธศาสตร์ชาติที่กำหนดขึ้นนี้จะเป็นหลักให้นายทหารนักเรียนในหลักสูตรการศึกษาต่างๆ ใช้ในการจัดทำยุทธศาสตร์ทหารให้สอดคล้องกัน และจะมีการแถลงร่วมกันก่อนสำเร็จการศึกษาต่อ ๆ ไป นายกรัฐมนตรี เพื่อให้คณะรัฐบาลได้รับทราบและนำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบายสาธารณะอย่างเป็นรูปธรรม

๒.๒.๑๐ การเขียนเอกสารวิจัย เนื่องจากการเสนอเอกสารวิจัยตามห้วงเวลาที่กำหนดเป็นคุณสมบัติสำคัญประการหนึ่งของนักศึกษาที่จะได้รับการพิจารณาว่าสำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ฯ ดังนั้นวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรฯ จึงจัดให้มีวิธีการดำเนินการศึกษาที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาสามารถเขียนเอกสารวิจัยได้สำเร็จลุล่วงและมีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป

๒.๒.๑๑ การเขียนบทความทางวิชาการ กำหนดให้นักศึกษาเขียนบทความทางวิชาการส่วนบุคคล จำนวน ๒ เรื่อง เพื่อให้ข้อมูลและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาสำคัญของชาติ จากประสบการณ์ที่ปฏิบัติงานที่ผ่านมาของนักศึกษา และส่งให้วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ฯ ตามเวลาที่กำหนดโดยถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของข้อกำหนดการสำเร็จการศึกษา

๒.๒.๑๒ การดูกิจการและศึกษาภูมิประเทศ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ฯ กำหนดให้การดูกิจการและศึกษาภูมิประเทศเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร เพราะฉะนั้นนักศึกษาจึงต้องมีส่วนร่วมกับการดูกิจการและศึกษาภูมิประเทศตลอดปีการศึกษา ประโยชน์ที่จะได้จากการดูกิจการและศึกษาภูมิประเทศนอกเหนือไปจากด้านวิชาการ คือ การเสริมสร้างความเป็นกันเองและความสามัคคีระหว่างนักศึกษาด้วยกันให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น การดูกิจการและศึกษาภูมิประเทศมีทั้งในประเทศและต่างประเทศ

๒.๒.๑๓ กิจกรรม/โครงการเพื่อสังคม ด้วยนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ฯ เป็นผู้บริหารระดับสูงจากทุกภาคส่วนของสังคม ประกอบด้วยข้าราชการทหาร ข้าราชการพลเรือน พนักงานรัฐวิสาหกิจ องค์กรอิสระ นักธุรกิจ และผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ซึ่งตลอดทั้งปีการศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ฯ ได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ มากมาย โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญประการหนึ่งนอกเหนือจากความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องความมั่นคงแห่งชาติแล้วคือ การให้นักศึกษาได้ตระหนักถึงความรับผิดชอบร่วมกันในการรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงแห่งชาติ ดังนั้นในระหว่างการเข้ารับการศึกษาในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรฯ นักศึกษาต้องจัดทำกิจกรรมสาธารณะกุศล สาธารณะประโยชน์แก่สังคมตามความเหมาะสม ทั้งในระหว่างการเรียนในห้องเรียน ณ วิทยาลัยฯ หรือในระหว่างการดูกิจการและศึกษานูมิประเทศ ตลอดจนริเริ่มจัดทำโครงการเพื่อสังคมซึ่งเป็นงานที่มีลักษณะต่อเนื่อง เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วโครงการดังกล่าวจะเป็นเสมือนศูนย์รวมของนักศึกษาในแต่ละปีการศึกษาที่จะมาพร้อมกันบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมในฐานะศิษย์เก่าวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ฯ ต่อไป กิจกรรมและโครงการเพื่อสังคมนี้นี้ครอบคลุมตั้งแต่ การวางแผน การตัดสินใจ การสื่อสารประชาสัมพันธ์ การบริหารจัดการ และการดำเนินงานของนักศึกษา เพื่อให้สังคมได้รับทราบและตระหนักรู้ถึงความรับผิดชอบต่อสังคมของนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรฯ ตลอดจนคุณค่าของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรฯ ต่อสังคม

๒.๒.๑๔ การปัจฉิมนิเทศ เพื่อให้ นักศึกษาได้รวบรวมความรู้ ความคิด และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามหลักสูตร โดยวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ฯ จะได้นำข้อมูลที่ได้รับมาทำการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงาน การปรับหลักสูตรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพประสิทธิผลในการศึกษาของรุ่นต่อ ๆ ไป จึงได้จัดให้มีการปัจฉิมนิเทศขึ้นในช่วงเวลาก่อนที่จะปิดหลักสูตร และวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ฯ จะได้นำเรียนคณะกรรมการการศึกษา และสภาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ต่อไป

๒.๔ ระยะเวลาการศึกษา

ใช้เวลาการศึกษาในห้องบรรยาย รวมทั้งการดูกิจการและศึกษานูมิประเทศ ประมาณ ๑๑ เดือน ดังนี้

๒.๔.๑ การศึกษาในห้องบรรยายและห้องถกแถลง รวมทั้งการสัมมนา การแก้ปัญหาเป็นคณะกรรมการ การศึกษาเฉพาะกรณี และการศึกษาด้วยตนเอง ใช้เวลาระหว่าง ๐๘๐๐ - ๑๒๐๐ ของวันจันทร์ - วันศุกร์ ตามตารางกำหนดการศึกษาประจำสัปดาห์ ที่แจกจ่าย

๒.๔.๒ การดูกิจการและศึกษานูมิประเทศ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ใช้เวลาเต็มวันต่อเนื่อง รวมทั้งวันหยุดราชการ โดยคิดเป็นเวลาการศึกษาวันละ ๘ ชั่วโมง ทั้งนี้ระยะเวลาในการดูกิจการ ฯ แต่ละครั้ง เป็นไปตามแผนการศึกษาประจำปีที่กำหนดไว้

๒.๔.๓ การดูกิจการในสาขาวิชาการ ด้านต่าง ๆ เป็นครั้งคราวตามความเหมาะสมใช้เวลาระหว่าง ๐๘๐๐ - ๑๖๐๐ ซึ่งจะแจ้งให้ทราบเป็นการล่วงหน้าในตารางกำหนดการศึกษาประจำสัปดาห์

๒.๔.๔ การเขียนเอกสารวิจัย ให้นักศึกษาพิจารณาจัดสรรเวลาที่ นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในข้อ ๑ , ๒ และ ๓ แล้ว ดำเนินการตามความเหมาะสม นอกจากนั้น

วิทยาลัย ฯ จะจัดเวลาคืนคว้าเอกสารวิจัยให้เป็นบางโอกาสในระหว่างเวลาศึกษาปกติในแต่ละวัน
ด้วยตามความเหมาะสม ทั้งนี้จะต้องดำเนินการในแต่ละขั้นตอนให้แล้วเสร็จภายในห้วงระยะเวลาที่
วิทยาลัยฯ กำหนดให้

๒.๕ การสำเร็จการศึกษา

ผู้ที่ได้รับการพิจารณาว่าสำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ฯ
จะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดดังนี้

๒.๕.๑ มีเวลารับการศึกษาไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๕ ของเวลาการศึกษาตาม
หลักสูตรปฐมนิเทศและหลักสูตรหลัก

๒.๕.๒ เสนอเอกสารวิจัยต่อวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ฯ ตามกำหนด
และได้รับอนุมัติ

๒.๕.๓ จัดทำรายงานส่วนบุคคลหรือบทความทางวิชาการ เพื่อนำเสนอ
ผลงานจากความรู้และประสบการณ์ในการทำงาน จำนวน ๒ ฉบับ เสนอต่อ วิทยาลัยป้องกัน
ราชอาณาจักร ฯ ภายในเวลาที่กำหนด

๒.๕.๔ มีส่วนร่วมในกิจกรรมการศึกษาตามกระบวนการศึกษาในหลักสูตร
และกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อกองทัพและประเทศชาติ ตามที่ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ฯ
กำหนด

๒.๕.๕ ไม่ดำเนินการใดๆ อันนำ ความเสื่อมเสียมาสู่ชื่อเสียงของวิทยาลัย
ป้องกันราชอาณาจักรฯ

๒.๖ หัวข้อวิชา

บทเรียนที่ ๑ แนวคิดและทฤษฎีด้านความมั่นคง

บทเรียนที่ ๒ ยุทธศาสตร์ชาติ

บทเรียนที่ ๓ แนวโน้มสภาวะแวดล้อมโลกกับความมั่นคงแห่งชาติ

บทเรียนที่ ๔ การเมืองระหว่างประเทศกับความมั่นคงแห่งชาติ

บทเรียนที่ ๕ ยุทธศาสตร์ประเทศไทย

บทเรียนที่ ๖ ผู้นำระดับยุทธศาสตร์

บทเรียนที่ ๗ การบริหารในภาวะวิกฤต

บทเรียนที่ ๘ การเศรษฐกิจกับความมั่นคงแห่งชาติ

บทเรียนที่ ๙ การเมืองภายในประเทศกับความมั่นคงแห่งชาติ

ឥឡូវ

บทที่ 4

วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการศึกษาด้านความมั่นคง ของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาการศึกษาด้านความมั่นคงของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศกองบัญชาการกองทัพไทย รองรับการเกิดขึ้นของประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.2558 ผู้วิจัยได้วางแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธี วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ออกเป็น 2 ลักษณะคือ การวิเคราะห์เอกสาร และการวิเคราะห์บทสัมภาษณ์ ในส่วนของการวิเคราะห์เอกสาร ได้ดำเนินการเพื่อศึกษาการพัฒนาการศึกษา และความเป็นประชาคมอาเซียน เพื่อหาปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาการศึกษา สำหรับการวิเคราะห์การสัมภาษณ์แนวความคิดของผู้ให้ข้อมูลหลัก ดำเนินการเพื่อให้ได้ข้อสรุปตามมิติของการพัฒนาการศึกษาของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ภายใต้กรอบการพัฒนาของอาเซียน บทบาทของการศึกษากับเงื่อนไขในการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน ศักยภาพของการอุดมศึกษาไทยในการแข่งขันกับประเทศสมาชิก เพื่อนำมาหาแนวทางการพัฒนาการศึกษาของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ รองรับการเกิดขึ้นของประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.2558 ต่อไป ดังมีรายละเอียดของข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ข้อมูลการวิเคราะห์เอกสาร

๑. หลักสูตรเสนาราชการ วิทยาลัยเสนาราชการ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

จากผลของสงครามโลกครั้งที่ ๒ ทำให้บรรดาผู้นำทางทหารทั้งหลาย ได้ตระหนักว่าการยุทธในอนาคตนั้นน่าจะมีขอบเขตการปฏิบัติอย่างกว้างขวาง และจำเป็นต้องใช้กำลังอย่างน้อยสองเหล่าทัพขึ้นไปปฏิบัติการยุทธร่วมกัน มิฉะนั้นอาจไม่สามารถเอาชนะชนะในการยุทธนั้น ๆ ได้ ด้วยเหตุนี้การจัดตั้งสถาบันการศึกษาเพื่อให้นายทหารทั้งสามเหล่าทัพได้เรียนรู้ศิลปแห่งสงคราม วิทยาการและเทคนิคของแต่ละเหล่าทัพ ตลอดจนการปฏิบัติการยุทธร่วมระหว่างเหล่าทัพ การร่วมมือประสานงานอย่างใกล้ชิดด้วยความเข้าใจซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี จึงเป็นสิ่งจำเป็นและจะต้องให้มีขึ้นเพื่อนำพากองทัพไปสู่ชัยชนะในที่สุด

ประเทศไทยได้เล็งเห็นความจำเป็นในเรื่องนี้เช่นเดียวกัน จึงมีความพยายามที่จะจัดตั้งสถาบันการศึกษาดังกล่าวขึ้นมาตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๔๕๒ แล้ว แต่ไม่ประสบผลสำเร็จเนื่องจากมีข้อขัดข้องบางประการ จนกระทั่งวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๔๕๕ ที่ประชุมสภาสภาโหมมมีมติเห็นชอบให้ตั้งสถาบันการศึกษาทางด้านเสนาราชการกิจชั้นสูงขึ้น โดยใช้ชื่อว่า “โรงเรียนเสนาราชการผสม”

เป็นหน่วยขึ้นตรงของกรมเสนาธิการกลาโหม โรงเรียนเสนาธิการผสมเปิดให้การศึกษาแก่นายทหารนักเรียนรุ่นที่ ๑ เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๔๕๕ ตามโครงการเดิมนั้นกำหนดให้เปิดปีเว้นปี เพราะต้องใช้ห้องเรียนร่วมกับวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร จึงจำเป็นต้องเปิดการศึกษาสลับกัน ทำให้นายทหารที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันแห่งนี้ มีจำนวนน้อยไม่เพียงพอกับความต้องการของกองทัพ เสนาธิการทหารในขณะนั้นจึงมี ปัญหาให้โรงเรียนเสนาธิการผสม เปิดการศึกษาเป็นประจำทุกปี ตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๐๓ เป็นต้นมา โดยใช้ห้องบรรยายชั้นที่ ๒ ของกรมเสนาธิการกลาโหม เดิม เป็นห้องเรียนของโรงเรียนโดยเฉพาะ ต่อมาโรงเรียนเสนาธิการผสมได้เปลี่ยนชื่อเป็น “โรงเรียนเสนาธิการทหาร” ขึ้นตรงกับกองบัญชาการทหารสูงสุด เมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๐๓ และย้ายจากสถานที่ตั้งเดิม มาอยู่ ณ ที่ตั้งปัจจุบันในวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๐๕ โรงเรียนเสนาธิการทหารได้ให้การศึกษาอบรมแก่นายทหาร นายตำรวจ เรือมาจนกระทั่งวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๓๔ จึงได้ยกฐานะเป็น “วิทยาลัยเสนาธิการทหาร” ขึ้นตรงกับสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ กองบัญชาการทหารสูงสุดตามคำสั่งกระทรวงกลาโหม (เฉพาะ) ที่ ๕๕/๓๔ ลงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๓๔

ด้านการศึกษา นับตั้งแต่ได้เปิดให้การศึกษาแก่นายทหารนักเรียนรุ่นแรก เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๔๕๕ จนถึงปีการศึกษา ๒๕๕๕ มีผู้สำเร็จการศึกษาไปแล้วทั้งสิ้น ๕๔ รุ่น จำนวน ๓,๑๘๓ นาย เป็นนายทหารเหล่าทหารบก ๑,๓๔๖ นาย เหล่าทหารเรือ ๕๘๒ นาย เหล่าทหารอากาศ ๖๑๔ นาย ตำรวจ ๑๑๐ นาย และข้าราชการพลเรือน รัฐวิสาหกิจ/ภาคเอกชน ๑๓๑ นาย สำหรับนักศึกษาที่เป็นข้าราชการพลเรือนนั้น ผบ.ทสส. ได้อนุมัติที่นั้งศึกษาให้ตั้งแต่ รุ่นที่ ๓๖ เป็นต้นมา โดยจัดสรรให้กับนักศึกษาที่เป็นข้าราชการพลเรือนจากหน่วยงานต่าง ๆ จำนวน ๘ ที่นั้ง ตั้งแต่ ปีงบประมาณ ๒๕๓๘ เป็นต้นมา ต่อมาวิทยาลัยเสนาธิการทหารจึงได้ขออนุมัติเพิ่มที่นั้งสำหรับข้าราชการพลเรือน รัฐวิสาหกิจ และภาคเอกชน เป็นจำนวน ๑๑ ที่นั้ง โดยเริ่มตั้งแต่นั้งที่ ๕๓ ปีงบประมาณ ๒๕๕๕ จนถึงปัจจุบัน

๑.๑ ความมุ่งหมายของหลักสูตร

๑.๑.๑ เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา ให้เข้าใจสภาพสังคมไทย

๑.๑.๒ เพื่อให้มีความเข้าใจในเรื่องยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ทหาร

๑.๑.๓ เพื่อให้มีความรู้ความสามารถปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายเสนาธิการร่วม และผู้บังคับบัญชาในหน่วยระดับสูง ของกองทัพ โดยสามารถวางแผนยุทธศาสตร์ แผนการทัพ แผนการยุทธร่วมและการยุทธผสม รวมทั้งการจัดหน่วยบัญชาการร่วม/ผสม และการจัดกองกำลังเฉพาะกิจร่วม

๑.๑.๔ เพื่อผลิตเอกสารวิจัยที่มีคุณค่าได้มาตรฐาน ในเรื่องเกี่ยวกับกิจการทางทหาร สังคม เทคโนโลยี ให้กองทัพไทยอย่างต่อเนื่อง สำหรับใช้ประกอบการพิจารณาในการพัฒนากองทัพ และสามารถใช้เป็นข้อมูลทางวิชาการสำหรับพัฒนาในขั้นต่อไป

๑.๑.๕ เพื่อส่งเสริมให้มีความร่วมมือประสานงานกันอย่างใกล้ชิด และพัฒนาความเข้าใจอันดี ระหว่างหน่วยงานระดับสูงของเหล่าทัพทั้งสามกับส่วนราชการอื่น ๆ อันจะอำนวยประโยชน์ในการประสานงาน และการพัฒนาระบบการป้องกันประเทศร่วมกันให้กว้างขวางและเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

ผลการวิเคราะห์เอกสาร

ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ต้องมีการพัฒนาการศึกษา

จากการวิเคราะห์เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะประเด็นทางการศึกษาพบว่า มีปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ต้องมีการพัฒนาการศึกษาเพื่อการก้าวสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจ การเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียน เพื่อสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมของครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนผู้เข้ารับการศึกษาในหลักสูตรต่างๆ นิสิต นักศึกษา และประชาชนทั่วไป ทั้งนี้ เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ภายในปี 2558 ต่อไป

ปัจจัยด้านศักยภาพบุคลากร ซึ่งควรจะต้องได้รับการพัฒนาให้มีทักษะที่เหมาะสมอย่างต่อเนื่อง เพื่อเตรียมความพร้อมในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน สำหรับประเด็นทักษะองค์ความรู้ที่มีความสำคัญเร่งด่วน อาทิเช่น ความรู้ภาษาอังกฤษ ภาษาเพื่อนบ้าน เทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนทักษะและความชำนาญการที่สอดคล้องกับการปรับตัวและการเปลี่ยนแปลงทางการประกอบอาชีพทางการค้า ทางอุตสาหกรรม และการเพิ่มโอกาสในการหางานทำของประชาชน รวมทั้งการพิจารณาแผนผลิตกำลังคนต่างๆ

ปัจจัยด้านคุณภาพมาตรฐาน การพัฒนามาตรฐานการศึกษาเพื่อส่งเสริมการหมุนเวียนแลกเปลี่ยนระหว่างกันของบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งนักศึกษาต่างๆ ระหว่างชาติสมาชิกในอาเซียน รวมทั้งเพื่อให้มีการยอมรับในคุณสมบัติทางวิชาการร่วมกันในอาเซียน การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาต่าง ๆ และการแลกเปลี่ยนเยาวชน การพัฒนาระบบการศึกษาทางไกล ซึ่งสามารถช่วยสนับสนุนแนวทางการศึกษาตลอดชีวิต การส่งเสริมและปรับปรุงการศึกษาด้านอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมทางอาชีพ ทั้งในขั้นต้นและขั้นต่อเนื่อง ตลอดไปจนถึงการส่งเสริมและเพิ่มพูนความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาของประเทศสมาชิกของอาเซียน

ปัจจัยด้านการเปิดเสรีการศึกษา การเตรียมความพร้อมเพื่อเปิดเสรีการศึกษาในอาเซียน เพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประกอบไปด้วยประเด็นสำคัญหลายประการที่เร่งด่วนมิได้แก่ การจัดทำความตกลงและการยอมรับร่วมกันด้านการศึกษา การพัฒนาความสามารถประสบการณ์ในสาขาวิชาชีพสำคัญต่างๆ เพื่อรองรับการเปิดเสรีทางการศึกษา ควบคู่ไปกับการเปิดเสรีด้านการค้า การลงทุน และการเคลื่อนย้ายแรงงาน

ผลการวิเคราะห์หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร และหลักสูตรเสนาธิการทหาร ของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

จากผลของการศึกษาปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาการศึกษาด้านความมั่นคงของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ กองบัญชาการกองทัพไทย ให้สามารถรองรับการเกิดขึ้นของประชาคมอาเซียนได้อย่างเหมาะสม ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบกับรายละเอียดองค์ประกอบต่างๆ ในหลักสูตรหลักสำคัญ ๒ หลักสูตรของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ คือ หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร และหลักสูตรเสนาธิการทหาร ที่มีการดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน เพื่อหาหนทางพัฒนาให้สอดคล้องกับกรอบประชาคมอาเซียน เนื่องจากหลักสูตรมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา เป็นสิ่งที่กำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล เพื่อใช้เป็นแนวทางการจัดการศึกษา โดยมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ เจตณคติ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ต้องการองค์ประกอบของหลักสูตรที่ถูกนำมาวิเคราะห์เพื่อให้ได้เป็นผลการศึกษาในครั้งนี้ ประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ เนื้อหา การจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล โดยผลของการศึกษามีรายละเอียดดังนี้

1. วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์พื้นฐานของหลักสูตรทั้งสองดังกล่าวของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ เกิดขึ้นจากการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของกองทัพ รวมทั้งความจำเป็นในการให้ความรู้และการศึกษาด้านความมั่นคงที่จำเป็นต้องมีในกองทัพ ทำให้มีการนำมาพิจารณาจัดการศึกษาและหลักสูตร เพื่อให้ได้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางด้านความมั่นคงที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของกองทัพได้

จากการเข้าเป็นประชาคมอาเซียนที่กำลังจะเกิดขึ้น สถานศึกษาและหลักสูตรต่างๆ ของกองทัพ โดยเฉพาะในสถาบันวิชาการป้องกันประเทศซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาระดับสูงของกองทัพย่อมมีส่วนเกี่ยวข้องกับการได้รับการยอมรับในทักษะ คุณสมบัติ และขีดความสามารถ ของบุคลากรที่จบการศึกษาในหลักสูตรต่างๆ ออกไป วัตถุประสงค์ของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศจึงต้องผลิตบุคลากรที่มีคุณภาพระดับสากล รวมทั้งมีความตระหนักในการเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมอาเซียน โดยต้องมีการพัฒนาศักยภาพในการจัดการการศึกษาให้มีคุณภาพร่วมกับประเทศสมาชิก

2. เนื้อหา

หลักสูตรทั้งสองของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศดังกล่าว ได้จัดการศึกษาโดยมีเนื้อหาวิชาเป็นไปตามหลักวิชา ตลอดถึงความต้องการของกองทัพ ที่ต้องการให้ผู้จบการศึกษาได้รับความรู้และมีความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ รวมถึงสภาวะแวดล้อมสำคัญที่เกี่ยวข้องต่างๆ ซึ่งในแง่ดังกล่าวถือได้ว่าหลักสูตรทั้งสองบรรลุวัตถุประสงค์เป็นอย่างดี รายละเอียดตามเนื้อหาวิชาของหลักสูตรทั้งสองดังที่เสนอในตอนต้น

หลังการเกิดขึ้นของประชาคมอาเซียน เนื้อหาองค์ความรู้ต่างๆ ที่บรรจุอยู่ในหลักสูตรทั้งสอง ควรถูกขยาย พัฒนา และปรับปรุงให้เป็นเนื้อหาองค์ความรู้ที่จะต้องนำมาถ่ายทอด กำหนดให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามความต้องการและความจำเป็นของสังคม ตลอดไปจนถึงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้ได้รับการพัฒนาให้มีทักษะในวิชาความรู้ที่เหมาะสมกับบริบทและสามารถตอบสนองโอกาสและความต้องการของประชาคมอาเซียนที่จะเกิดขึ้น โดยองค์ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียนตลอดไปจนถึงการรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียนถือเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้เข้ารับการศึกษจะต้องได้รับการถ่ายทอดเรียนรู้เพิ่มเติมในหลักสูตร เพื่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านต่างๆ และสามารถเตรียมความพร้อมในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างสมบูรณ์

3. การจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรที่ทำการศึกษาทั้งสองของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ มีทั้งภาคทฤษฎี ภาคฝึกปฏิบัติ การทัศนศึกษาดูงาน และการทำโครงการ ซึ่งมีการวางแผนการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร การควบคุมและกำกับดูแลการเรียนการสอน ให้ผู้เข้ารับการศึกษามีความรู้พื้นฐานทางวิชาการทางความมั่นคง มีทักษะในองค์ความรู้ที่

เกี่ยวข้อง รวมถึงวิชาการทหาร มีอุดมการณ์และคุณลักษณะสำคัญที่เกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยของประเทศชาติ มีระเบียบวินัย ไปจนถึงเข้าใจในจิตวิญญาณความเสียสละเพื่อประเทศชาติเป็นส่วนรวม

เมื่อเกิดการรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียน การจัดการเรียนการสอนทั้งหลายในหลักสูตรควรจะต้องเอื้อต่อการเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.2558ที่กำลังจะมาถึง โดยการจัดการเรียนรู้ต้องให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาต่างๆทั้งในประเทศและในระดับอาเซียน มีการแลกเปลี่ยนบุคลากรทางการศึกษา ผู้เข้ารับการศึกษา การฝึกอบรมผู้เชี่ยวชาญทางด้านต่างๆ การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา รวมทั้งเพื่อขยายโอกาสการเข้าถึงการศึกษาและยกระดับคุณภาพการศึกษา การแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์รวมทั้งให้มีการยอมรับในคุณสมบัติทางวิชาการร่วมกัน การถ่ายโอนหน่วยกิต และการแลกเปลี่ยนบุคลากร การพัฒนาระบบการศึกษาทางไกล ซึ่งช่วยสนับสนุนการศึกษาตลอดชีวิต การจัดการเรียนรู้ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การพัฒนารูปแบบ และวิธีการสอนที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ กระบวนการสนับสนุนให้ครูอาจารย์ และผู้เรียน ได้สร้างนวัตกรรม องค์ความรู้ทางวิชาการ โครงการและสิ่งประดิษฐ์อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ให้เป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่สามารถนำมาใช้งานได้จริง อันเป็นองค์ประกอบสำคัญในการขยายพรมแดนการเรียนรู้ และการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาใหม่ เพื่อนำไปสู่ความสามารถที่แข่งขันได้ในระดับนานาชาติ ส่งเสริมครู อาจารย์ แลกเปลี่ยนความรู้ทางด้านวิชาการและวิชาชีพ

กับสถาบันอื่นและสนับสนุนการให้บริการทางวิชาการและวิชาชีพที่เป็นประโยชน์ ตอบสนองความต้องการของกองทัพ สังคม และประเทศชาติต่อไป

4. การวัดและประเมินผล

สถาบันวิชาการป้องกันประเทศมีระบบการประเมินผลเป็นไปตามระเบียบกองบัญชาการกองทัพไทยที่กำหนด รวมถึงระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) และมีการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอก ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารเกี่ยวกับการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถาบันการศึกษา การตรวจติดตามคุณภาพและประเมินคุณภาพ เพื่อการพัฒนาคุณภาพ ผลผลิต และผลลัพธ์ มีการประเมินประสิทธิผลของการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาอย่างต่อเนื่อง สามารถรองรับการประกันคุณภาพภายนอกได้ต่อไป

เมื่อเกิดการเข้าเป็นประชาคมอาเซียน การวัดและการประเมินผลต่างๆ ข้างต้น ต้องถูกพิจารณาจากความสามารถในการนำความรู้และทักษะไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ให้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ทั้งนี้ การวัดและประเมินผลถือเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องมีความเป็นมาตรฐาน ต้องมีสถาบันมาตรฐานทางด้านต่างๆ ที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากลให้การรับรอง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

การศึกษาครั้งนี้ได้มีการดำเนินการเก็บข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรและหลักสูตรเสนาธิการทหารของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศในประเด็นสำคัญต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกิดขึ้นของประชาคมอาเซียนที่จะส่งผลกระทบต่อการศึกษาทางด้านความมั่นคงที่สถาบันวิชาการป้องกันประเทศมีการดำเนินการอยู่ในปัจจุบันด้วย โดยปัจจัยสำคัญที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลมาจากการสัมภาษณ์ดังกล่าว ได้แก่ ปัจจัยด้านความเข้าใจ ปัจจัยด้านศักยภาพบุคลากร ปัจจัยด้านคุณภาพมาตรฐาน และปัจจัยด้านการเปิดเสรีการศึกษา เพื่อให้ได้ข้อคิดเห็นที่สำคัญว่าปัจจัยต่างๆ เหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อการศึกษาหลักสูตรต่างๆ ในปัจจุบันอย่างไร พร้อมทั้งข้อคิดเห็นเพิ่มเติมอื่นๆ ซึ่งสามารถสรุปผลรายละเอียดของการสัมภาษณ์ได้ดังนี้

1. ปัจจัยด้านความเข้าใจ

การเป็นประชาคมอาเซียน ที่สำคัญต้องมีการเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอาเซียน เพื่อสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อม ของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ภายในปี 2558

ปัจจัยด้านความเข้าใจจากการสัมภาษณ์พบประเด็นสำคัญดังนี้

ผู้บริหาร ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาหลักสูตรทั้งสองของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ยังคงขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียนและการรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียน ยังไม่ตระหนักและเห็นถึงความสำคัญของการต้องปรับตัวเพื่อรองรับการเกิดขึ้นของประชาคมอาเซียน ยังเห็นเป็นเรื่องไกลตัว ไม่น่าจะมีส่วนเกี่ยวข้อง แต่ก็พร้อมที่จะพัฒนาปรับปรุงแนวทางการศึกษา หากเห็นถึงความจำเป็นของการเป็นประชาคมอาเซียนต่อไป

2. ปัจจัยด้านศักยภาพบุคลากร

การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.2558 เป็นพัฒนาการที่สำคัญที่จะส่งผลให้อาเซียนเกิดการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผลกระทบต่อการศึกษา เช่น การเปิดเสรีด้านการค้าสินค้าและบริการในอาเซียนจะส่งผลให้การจัดการศึกษาข้ามพรมแดนระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนขยายตัวกว้างขวางมากขึ้น ทำให้การเคลื่อนย้ายกำลังคน ครู อาจารย์ นักศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาสะดวกยิ่งขึ้น เกิดการเคลื่อนย้ายองค์ความรู้ ภาษาและวัฒนธรรมระหว่างกัน และจากการที่อาเซียนเห็นพ้องกันในการกำหนดให้ภาษาในการทำงานของอาเซียนเป็นภาษาอังกฤษ สื่อให้เห็นว่าการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเป็นเรื่องจำเป็นทั้งในโลกปัจจุบันและโลกอนาคต การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในวัยต่างๆ ให้มีทักษะด้านภาษาในระดับที่สามารถใช้ได้ดีจึงเป็นเรื่องที่ควรจะต้องมีการส่งเสริมตั้งแต่ในระดับพื้นฐานและต่อเนื่องไปจนตลอดชีวิต ปัญหาความอ่อนด้อยทางด้านภาษาต่างประเทศนับเป็นปัญหาสำคัญอย่างหนึ่งที่จะทำให้บุคลากรของไทยไม่สามารถแข่งขันกับชาติอื่นได้ ผู้บริหาร ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาจึงต้องตระหนักว่าการพัฒนาด้านการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นในการปูพื้นฐานในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ทักษะและความชำนาญที่สอดคล้องกับการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงทางด้านต่างๆ จะเป็นการเพิ่มโอกาสในความสำเร็จของผู้สำเร็จการศึกษาทางด้านต่างๆ การแข่งขันในอนาคตจะเป็นระดับภูมิภาค ทิศทางการบริหาร การเรียนการสอน และการเลือกวิชาชีพจะต้องคำนึงถึงการแข่งขันในระดับภูมิภาค

ปัจจัยด้านศักยภาพบุคลากรจากการสัมภาษณ์พบประเด็นสำคัญดังนี้

1. ความรู้ด้านภาษาอังกฤษของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรทั้งสองในสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ยังไม่สามารถทำให้เกิดการพัฒนาหลักสูตรทางด้านภาษาอังกฤษไปสู่ระดับสากลและมีระดับความเข้มข้นเทียบเท่าหลักสูตรนานาชาติในระดับเดียวกันของต่างประเทศได้

2. ผู้เข้ารับการศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสำคัญกับเรื่องภาษาอังกฤษเท่าที่ควร มีพื้นฐานด้านภาษาอังกฤษที่ยังไม่อยู่ในระดับสากล อีกทั้งมีแนวคิดที่ว่าภาษาอังกฤษยังไม่จำเป็นมากนักแค่ขอให้มีทักษะองค์ความรู้เฉพาะด้านของตนเองก็เพียงพอต่อการปฏิบัติงานต่อไปได้

3. บุคลากรที่เกี่ยวข้องขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียนและการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน รวมทั้งการเรียนการสอนด้านอาเซียนศึกษาในหลักสูตรทั้งสองยังไม่ปรากฏชัดเจน

4. บุคลากรส่วนใหญ่ขาดความรู้ความสนใจในเรื่องประเด็นรายละเอียดต่างๆ ที่จะกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองจากการเกิดขึ้นของประชาคมอาเซียน ทำให้ขาดการเตรียมความพร้อมในการรองรับการเกิดขึ้นของประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะด้านการศึกษา

5. ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรทั้งสองซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมการศึกษาในหลักสูตร โดยส่วนใหญ่มีวาระการบริหารงานจำกัดที่ต้องมีการปรับย้ายตามความเจริญก้าวหน้าในชีวิตข้าราชการ ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการกำหนดทิศทางการบริหาร นอกจากนี้ ในบางครั้งบุคลากรที่ได้รับการแต่งตั้งยังขาดคุณสมบัติสำหรับการเป็นบุคลากรทางการศึกษา ทำให้ต้องมีการศึกษาเรียนรู้ใหม่ในทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงจนก่อให้เกิดการขาดความรู้ความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับระบบการศึกษาและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการการศึกษาระหว่างสถานศึกษาและการเป็นประเทศสมาชิกอาเซียน

6. ผู้ที่เข้ารับการศึกษารวมถึงผู้ที่จบการศึกษบางส่วนไม่ได้มาจากหรือได้รับการบรรจุในสายงานที่ตรงกับที่มีการศึกษาในหลักสูตรฯ ทำให้ไม่เกิดประโยชน์จากการศึกษาในหลักสูตรอย่างแท้จริง เกิดการขาดความต่อเนื่องในการพัฒนาวิชาความรู้ไปสู่การปฏิบัติเพื่อการแข่งขันในอนาคต รวมทั้งสูญเสียงบประมาณในการผลิตบุคลากร

7. ขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน โดยเฉพาะบุคลากรทางด้านภาษาต่างประเทศเพื่อพัฒนาทักษะด้านภาษาอังกฤษ

8. การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษารวมถึงครูอาจารย์ยังไม่ได้รับการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาความรู้ที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่องแท้จริง

3. ปัจจัยด้านคุณภาพมาตรฐาน

การเป็นประชาคมอาเซียน จะมีบทบาทในการพัฒนาทักษะความรู้ในแต่ละประเทศสมาชิก เพื่อนำไปสู่การจัดทำกรอบการยอมรับคุณสมบัติร่วมของอาเซียน การส่งเสริมการเคลื่อนย้ายบุคลากรทางการศึกษาตลอดจนนักศึกษาและนักเรียน ด้วยการพัฒนาระดับภูมิภาคของวัสดุสารสนเทศด้านการศึกษาที่มีในอาเซียน การสนับสนุนการเคลื่อนย้ายบุคลากรทางด้านต่างๆ ในอาเซียนด้วยความพยายามที่จะปกป้องและปรับปรุงมาตรฐานวิชาชีพและการศึกษาในอาเซียน การพัฒนามาตรฐานด้านอาชีพบนขีดความสามารถของอาเซียนสู่ระดับภูมิภาคและนานาชาติและตอบสนองต่อความต้องการของภาคส่วนต่างๆ และการผลักดันให้มีการพัฒนามาตรฐานสมรรถนะร่วมสำหรับการศึกษาในหลักสูตรทุกระดับและทุกสาขาวิชา

ปัจจัยด้านคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาในหลักสูตรของสถาบันวิชาการประเทศดังกล่าว พบประเด็นสำคัญจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

1. กระบวนการศึกษา มาตรฐานการศึกษา ตลอดถึงองค์ความรู้ในหลักสูตรต่างๆ ที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ ยังไม่มีการประเมินตรวจสอบตามมาตรฐานระดับสากล ทำให้ยังขาดความตระหนักรู้ การให้ความสำคัญ รวมทั้งแนวทางในการดำเนินการพัฒนาการศึกษาเพื่อรองรับการเกิดขึ้นของประชาคมอาเซียน ที่ชัดเจน

2. สมรรถนะของระบบและอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนการติดต่อสื่อสาร (ICT) เพื่อการศึกษาในหลักสูตรทั้งสองดังกล่าว ยังจัดได้ว่ามีไม่เพียงพอและไม่ทันสมัย

3. การนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการศึกษาในหลักสูตรของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ยังไม่มีแนวทางและการสนับสนุนที่ชัดเจนเพียงพอจนสามารถนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมได้

4. ขาดผู้เชี่ยวชาญและการจัดองค์การที่ชัดเจนในการควบคุมระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการศึกษาในสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

5. ผู้เข้ารับการศึกษาในหลักสูตรยังมีความแตกต่างกันในเรื่ององค์ความรู้พื้นฐานทั้งทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงด้านองค์ความรู้และการใช้ภาษาเพื่อรองรับการเกิดขึ้นของประชาคมอาเซียนค่อนข้างมาก ขณะที่หลักสูตรก็ไม่ได้มีแนวทางที่ชัดเจนในเรื่องนี้ ทำให้ผู้เข้ารับการศึกษาไม่ได้เพิ่มพูนความรู้และความสามารถอย่างเพียงพอ

6. ผู้เข้ารับการศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสำคัญกับทั้งเรื่ององค์ความรู้และการใช้ภาษาเพื่อรองรับการเกิดขึ้นของประชาคมอาเซียน รวมถึงเรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศเท่าที่ควร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศมีการสร้างเครือข่ายกับสถานศึกษาและสถาบันอื่นๆ ในระดับเดียวกันแล้วเป็นจำนวนมาก แต่ยังไม่มีการดำเนินการที่เป็นรูปธรรมในเรื่องการทำงานร่วมกัน ทำให้ขาดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนาที่ชัดเจน

7. ยังไม่มีการแลกเปลี่ยนและเรียนรู้จากผู้มีประสบการณ์จากสถานศึกษาหรือสถาบันอื่นๆ ในระดับเดียวกัน ที่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน

4. ปัจจัยด้านการเปิดเสรีการศึกษา

การเตรียมความพร้อมเพื่อเปิดเสรีการศึกษา ในอาเซียนเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประกอบด้วย การจัดทำความตกลงยอมรับร่วมด้านการศึกษา การพัฒนาความสามารถ ประสบการณ์ และองค์ความรู้ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง เพื่อรองรับการเปิดเสรีการศึกษา ควบคู่ไปกับการเปิดเสรีด้านการเคลื่อนย้ายแรงงาน การจัดการศึกษาในระบบการศึกษาทางไกลโดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-learning) ซึ่งมีแนวโน้มจะขยายตัวมากขึ้นในอนาคตอันใกล้ การลดช่องว่างด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเน้นการพัฒนาโฮมเพจเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนเพื่อให้เป็นศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างสถานศึกษาสมาชิก

ปัจจัยด้านการเปิดเสรีทางการศึกษาจากการสัมภาษณ์พบประเด็นสำคัญดังนี้

สถาบันวิชาการป้องกันประเทศยังใช้ประโยชน์น้อย จากหน่วยงานระหว่างประเทศ ด้านการศึกษาในระดับภูมิภาคที่มีที่ตั้งอยู่ในประเทศไทย และขาดความสนใจที่จะเปิดเสรีทางการศึกษาและการเคลื่อนย้ายภายในอาเซียน เนื่องจากเห็นว่ายังเป็นเรื่องไกลตัว ทำให้ยังไม่มีการเตรียมความพร้อมหรือแผนปฏิบัติการเพื่อรองรับการเปิดเสรีการศึกษานี้อย่างเป็นทางการ

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการศึกษา

จากปัจจัยที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาการศึกษาสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน เห็นได้ว่า ประชาคมอาเซียนนับเป็น จุดเปลี่ยน ครั้งสำคัญของไทย โดยเฉพาะด้านการศึกษาที่จะมีทั้งความร่วมมือต่างๆ ระหว่างกัน และการแข่งขันกันเพิ่มมากขึ้น สถาบันวิชาการป้องกันประเทศจึงจำเป็นต้องมีการปรับตัวและพัฒนาแนวทางการบริหารการศึกษา ตลอดไปจนถึงองค์ประกอบต่างๆ ในหลักสูตรที่จัดให้มีการศึกษาเพื่อให้ความพร้อมรองรับการเกิดขึ้นของประชาคมอาเซียน โดยการศึกษาวิจัยครั้งนี้สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากปัจจัยต่างๆ ที่ได้รับการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์หลักสูตรทั้งสองของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ และการสัมภาษณ์ผู้บริหารรวมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ จนได้รับเป็นข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการศึกษาด้านความมั่นคงของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศกองบัญชาการกองทัพไทย ให้สามารถรองรับการเกิดขึ้นของประชาคมอาเซียนได้อย่างเหมาะสม จำนวน 3 ประการ อันประกอบไปด้วยการพัฒนาองค์ความรู้ การพัฒนาบุคลากรและการพัฒนาความร่วมมือ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. แนวทางการด้านการพัฒนาองค์ความรู้

1.1 ต้องส่งเสริมให้มีการเพิ่มเติมองค์ความรู้และการเรียนการสอนเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนในหลักสูตรต่างๆ อย่างจริงจัง ด้วยการเพิ่มเติมการเรียนรู้ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียน ตลอดไปจนถึงการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน ความรู้เกี่ยวกับเอกลักษณ์ของประเทศสมาชิกอาเซียน ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเปิดเสรีการค้าบริการ การเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือเสรี ความรู้ความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับระบบการศึกษาและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการการศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียนเพื่อให้บุคลากรของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ตลอดถึงผู้เข้ารับการศึกษาในหลักสูตรต่างๆ เกิดความตระหนักในความเตรียมพร้อมพร้อมกันกับผลกระทบ ความพร้อมสำหรับการเก็บเกี่ยวผลสำเร็จต่าง ๆ และเพื่อประโยชน์ต่อการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน

1.2 ให้ความสำคัญกับการพัฒนาส่งเสริมเพิ่มทักษะการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ และภาษาประเทศเพื่อนบ้าน ให้บุคลากรและผู้เข้ารับการศึกษาในหลักสูตรต่างๆ ของสถาบันฯ

มีพื้นฐานความรู้ความสามารถในการใช้ทักษะภาษาอังกฤษให้สามารถสื่อสารได้ จนถึงขั้นให้มีความรู้เข้าใจในศัพท์สากลทางเทคนิคทางด้านความมั่นคงเป็นอย่างดี โดยมีแนวทางสำคัญดังนี้

1.2.1 พัฒนาการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้เพื่อการศึกษา รวมทั้งมีห้องปฏิบัติการทางภาษาที่ทันสมัย

1.2.2 มีระบบวัดผลการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่มีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งจัดให้มีการวัดระดับโดยสถาบันภาษาที่ได้รับการยอมรับ

1.2.3 ส่งเสริมการผลิตและพัฒนาอาจารย์ด้านการสอนภาษาอังกฤษ รวมทั้งภาษาของประเทศสมาชิกอาเซียน ให้ครู อาจารย์ได้รับการศึกษาด้านภาษาเพิ่มเติม ให้มีนักวิชาการหรือครูอาจารย์ชาวต่างชาติเจ้าของภาษามาร่วมการเรียนการสอน รวมทั้งอาจแสวงหาความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาที่มีความสามารถในการแลกเปลี่ยนบุคลากรผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาต่างประเทศ

1.2.4 สนับสนุนส่งเสริมให้มีการจัดตั้งชมรมหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับภาษาต่างประเทศ เพื่อเพิ่มประสบการณ์และการจัดกิจกรรมโครงการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนในระหว่างสถานศึกษา

1.3 ส่งเสริมความเป็น อัตลักษณ์อาเซียน โดยสร้างจิตสำนึกความเป็นอาเซียนผ่านกิจกรรมด้านต่างๆ อาทิเช่น การศึกษา ศิลปะ การส่งเสริมความเข้าใจกันในอัตลักษณ์ของประชาชนอาเซียน

1.4 ส่งเสริมการผลิตและพัฒนาครูอาจารย์ด้านการสอนเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ให้ครู อาจารย์ได้รับการศึกษาเพิ่มเติม รวมทั้งให้สามารถจัดระบบการควบคุมและการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพได้

1.5 ปรับปรุงเนื้อหาวิชาความรู้ต่างๆ ในหลักสูตรให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับบริบทแวดล้อมทางความมั่นคงในปัจจุบัน รวมทั้งควรมีการเน้นในเรื่องของประชาคมอาเซียน ทักษะ และคุณภาพการศึกษาตามแนวทางมาตรฐานสากลเป็นต้นว่า

1.6 สนับสนุนการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้เพื่อการศึกษา

1.7 ปรับปรุงเครื่องมือและเครื่องจักรที่มีสภาพเก่าหรือล้าสมัย เพื่อส่งเสริมการศึกษาให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับยุคสมัยปัจจุบัน ได้อย่างมีมาตรฐานสากลและเป็นที่ยอมรับในระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน

1.8 ปรับปรุงและให้ความสำคัญต่อสมรรถนะของระบบและอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อการพัฒนาการศึกษาในหลักสูตรต่างๆ ของสถาบันฯ ได้อย่างสมบูรณ์

1.9 พิจารณาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรต่างๆ ให้เหมาะสมกับคุณลักษณะพึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ รวมไปถึงของสังคมและประเทศ โดยให้มีความสอดคล้องกับความเป็นประชาคมอาเซียน

1.10 ส่งเสริมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวก และสภาพแวดล้อม ที่มีความเป็นนานาชาติ ทั้งในกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมนอกหลักสูตร เช่น แหล่ง ค้นคว้า ห้องสมุด ห้องศึกษาเป็นคณะ ห้องประชุม สภาพห้องเรียน และบรรยากาศของสิ่งแวดล้อม ให้มีสภาพที่เหมาะสมเกื้อหนุนต่อการศึกษ ต่อการสร้างประสบการณ์ทางความรู้ และสามารถรองรับการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทางการศึกษาระหว่างอาเซียนด้วยกันได้

2. การพัฒนาบุคลากร ผู้บริหาร ครู อาจารย์ และผู้เข้ารับการศึกษาในหลักสูตรต่างๆ

2.1 การปลูกฝังการมีจิตสำนึกที่ดีต่อประเทศชาติและสังคม ปลูกฝังกระบวนการคิด สร้างสรรค์ ความมีวินัย (Discipline) ในการทำงาน การมีวินัยต่อตนเองและส่วนรวม เพื่อพัฒนา คุณภาพของบุคลากร ที่จะต้องแข่งขันกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน บุคลากรผู้บริหาร ครู อาจารย์ ควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียนและการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน เพื่อสามารถให้การ สนับสนุนและถ่ายทอดไปสู่ผู้เข้ารับการศึกษาในหลักสูตรต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง ครู อาจารย์จะต้อง สามารถเป็นผู้ที่ช่วยให้ผู้เข้ารับการศึกษาสามารถเรียนรู้ได้ ครู อาจารย์จะต้องมีความพร้อม ตามแบบ มาตรฐานสากลของสถานศึกษา และสุดท้าย การศึกษาต้องมีทิศทางและความมุ่งหมายของการ เตรียมการเพื่อรองรับการเกิดขึ้นของประชาคมอาเซียน

2.1.1 การส่งเสริมให้ผู้เข้ารับการศึกษาเกิดความตั้งใจศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมที่ บนพื้นฐานความสำเร็จในการศึกษาทุกรูปแบบ มุ่งมั่นในการแสวงหาความรู้ คู่กับการมีจริยธรรม มี คุณธรรม การมีวินัย และการเคารพสิทธิของผู้อื่นในกรอบมิติของสังคมด้วย

2.1.2 ครู อาจารย์ ควรจะต้องตั้งมั่นในการสอน การวิจัยและพัฒนาตนเองทาง วิชาการ สามารถเป็นที่พึ่งทางวิชาการของสังคมและผู้เข้ารับการศึกษาได้อย่างดี รวมทั้งต้องตั้งอยู่ บนพื้นฐานที่มีคุณภาพ ต้องทำงานในสิ่งที่ถูกต้องให้มากที่สุดและถูกต้องตรงตามหลักวิชาการ มีการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดเวลา มีวินัยในการทำงานซึ่งจะช่วยให้ระบบงานมีความ รวดเร็วสอดคล้องและมีประสิทธิภาพ เช่น การมีวินัยตามสิทธิและหน้าที่ตามระเบียบการ บริหารงานบุคคล รับผิดชอบเวลาทำงาน อุทิศเวลาให้กับการสอน

2.1.3 ผู้บริหาร ต้องมีความมุ่งมั่นในการบริหารของหลักสูตรต่างๆ ของสถาบัน ให้ประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลตามนโยบาย มุ่งทำงานได้ด้วยความกล้า รับผิดชอบและมีวิสัยทัศน์การพัฒนาเชิงคุณภาพในระดับสากลเพื่อให้ชื่อเสียงของสถาบันให้ก้าว ไปสู่การเป็นที่ยอมรับทั้งจากสังคมและในระดับสากล

2.2 ผู้บริหารต่างๆ ของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้และ ประสบการณ์ สามารถบริหารจัดการงานด้านการศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์รอบด้าน โดยเฉพาะด้านการศึกษา รู้วิธีการต่างๆ เป็นอย่างดี เพื่อจะได้สร้างมาตรฐานการศึกษาได้อย่างมี หลักเกณฑ์ ความเหมาะสมทางวัฒนธรรม มุ่งคุณภาพในการพัฒนาคนและสังคมให้เกิดขึ้น ใน ประเทศชาติ ที่สามารถแข่งขันกับประเทศสมาชิกอาเซียนและประเทศที่พัฒนาแล้วได้

2.3 ปรับปรุงการส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของ ครู อาจารย์ให้อยู่ในรูปแบบของ พนักงานราชการเพื่อมิให้ยึดติดกับการเติบโตของชั้น ยศ ทางทหาร แต่ให้มีความเจริญก้าวหน้าและการเพิ่มวิทยฐานะจากผลงานทางวิชาการและการประเมินเชิงประจักษ์

2.4 ส่งเสริมให้ครู อาจารย์ได้รับการพัฒนาระดับการศึกษาเฉพาะทางที่สูงขึ้น สนับสนุนการไปสอน/วิจัย/อบรม/ให้บริการวิชาการ/ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมแก่สถาบันศึกษา อื่นๆ ทั้งในและนอกกองทัพ รวมไปถึงในระดับอาเซียนและสากล

2.5 ให้ความสำคัญกับการคัดเลือกครู อาจารย์ที่มีคุณภาพ มีประสบการณ์ สร้างแรงบันดาลใจให้ครูมีความผูกพัน มีกำลังใจ มีการให้รางวัลครู อาจารย์ที่ทำหน้าที่ด้วยความทุ่มเท

3. การพัฒนาความร่วมมือในการบริการแลกเปลี่ยนทางการศึกษา

3.1 ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาในลักษณะของความร่วมมือ เช่น การจัดการศึกษาระบบทวิภาคี โดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศในอาเซียน กำหนดให้ผู้เรียนต้องเรียนทฤษฎีต่างๆ ในเบื้องต้นก่อน จะไปแสวงหาความรู้และประสบการณ์เพิ่มเติมในหน่วยงานต่างๆ

3.2 การพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐาน การศึกษาให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล

3.3 การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศในอาเซียน ให้มีการแลกเปลี่ยนบุคลากรต่างๆ ทางด้านการศึกษา ไปจนถึงผู้เข้ารับการศึกษานในหลักสูตรต่างๆ การฝึกอบรมครูและการพัฒนาวิชาชีพครู การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อขยายโอกาสการเข้าถึงการศึกษาและยกระดับคุณภาพ การศึกษา การแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์รวมทั้งให้มีการยอมรับในคุณสมบัติทางวิชาการร่วมกัน การถ่ายโอนหน่วยกิต (ถ้ามี) และการแลกเปลี่ยนบุคลากร การพัฒนาระบบการศึกษาทางไกล ซึ่งช่วยสนับสนุนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองอย่างจริงจังต่อไป

3.4 การส่งเสริมและปรับปรุงการศึกษาด้านวิชาการและการฝึกอบรมความรู้ทางด้านต่างๆ ทั้งในขั้นต้นและขั้นต่อเนื่อง ตลอดจนส่งเสริมและเพิ่มพูนความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาของประเทศสมาชิกในอาเซียน

3.5 พัฒนาแนวทางการให้บริการการศึกษาควบคู่กับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร และทรัพย์สินทางปัญญาของสถาบันฯ เช่น การร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ในการทำการศึกษาวิจัยหรือร่วมมือกันพัฒนาหลักสูตรทางด้านต่างๆ เป็นต้น

3.6 ให้ความสำคัญของความร่วมมือกับต่างประเทศโดยเฉพาะประเทศสมาชิกอาเซียนเพื่อพัฒนาการศึกษา โดยใช้ประโยชน์จากหน่วยงานราชการ องค์กร และเครือข่ายความร่วมมือระหว่างประเทศต่าง ๆ ในการส่งเสริมความร่วมมือด้านการศึกษา ให้มีขอบข่าย

กว้างขวางและเข้มข้นยิ่งขึ้น รวมไปถึงการผลิตทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ศักยภาพ และความสามารถในการแข่งขันได้ในประชาคมโลก

3.7 สร้างความสัมพันธ์กับสถาบันการศึกษาในระดับต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อแบ่งปัน ข้อมูลที่จะเป็น ประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตรให้มีความพร้อมต่อการเกิดขึ้นของประชาคม อาเซียน

3.8 ส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อเปิด โลกดทัศน์และเปิด โอกาสให้ผู้เข้ารับการศึกษ ได้มีโอกาสแสดงความรู้ความสามารถในวิชาความรู้ที่ศึกษามา โดยเฉพาะด้านความมั่นคง ในเวที ระดับนานาชาติโดยเฉพาะอย่างยิ่งระดับอาเซียน รวมไปถึงกิจกรรมเพื่อสร้างความตระหนักในการ เป็นพลเมืองอาเซียน

3.9 ส่งเสริมกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันศึกษาของไทยและ สถาบันการศึกษาในอาเซียน เพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถาบัน

3.10 ร่วมมือกับหน่วยงานต่างพัฒนา ศูนย์อาเซียนศึกษา (ASEAN Study Center) ที่ สถาบันฯ มีการจัดตั้งอยู่แล้ว ให้เป็นแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนสำหรับบุคลากรและ ประชาชนทั่วไป อย่างแท้จริง ซึ่งจะเป็นการช่วยผลักดันการดำเนินการด้านการศึกษาของประเทศ ไทย ให้สอดคล้องต่อการเป็นประชาคมอาเซียน รวมถึงพัฒนาคนไทยให้มีสมรรถนะที่สำคัญสำหรับการ ดำเนินชีวิตในประชาคมอาเซียนต่อไป

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าวข้างต้น ทำให้ได้รับทราบปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อ การศึกษาด้านความมั่นคงของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ กองบัญชาการกองทัพไทย ในการ ก้าวสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน อันประกอบไปด้วย ปัจจัยด้านความเข้าใจ ปัจจัยด้านศักยภาพ บุคลากร ปัจจัยด้านคุณภาพมาตรฐาน และปัจจัยด้านการเปิดเสรีการศึกษา ซึ่งเมื่อนำปัจจัย ดังกล่าวไปสัมพันธ์ต่อผู้ให้ข้อมูลหลัก ทำให้ได้ทราบถึงผลกระทบต่อการศึกษาตามหลักสูตรต่างๆ ของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศในปัจจุบันในแต่ละปัจจัย ตลอดจนเมื่อทำการวิเคราะห์ เปรียบเทียบกับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรทั้งสองของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ก็ยัง พบว่า มีความจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาการศึกษาใน 3 แนวทางด้วยกัน อันประกอบด้วย การพัฒนาองค์ความรู้ การพัฒนาบุคลากร และการพัฒนาความร่วมมือ เพื่อเตรียมความพร้อม สำหรับประเทศและสถาบันในการก้าวเข้าสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ.2558 ที่สมบูรณ์ ต่อไป

บทที่ 5

สรุป และข้อเสนอแนะ

สรุป

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาการศึกษาด้านความมั่นคงของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศกองบัญชาการกองทัพไทย ให้สามารถรองรับการเกิดขึ้นของประชาคมอาเซียนได้อย่างเหมาะสม นี้ เป็นการวิจัยในเชิงคุณภาพ (Qualitative deResearch) ที่มีวัตถุประสงค์สำคัญ เพื่อศึกษาระบบการศึกษาด้านความมั่นคงของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ กองบัญชาการกองทัพไทย และ เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการศึกษาด้านความมั่นคงของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศกองบัญชาการกองทัพไทย ให้สามารถรองรับการเกิดขึ้นของประชาคมอาเซียนได้อย่างเหมาะสม โดยศึกษา วิเคราะห์และตรวจสอบจากเอกสาร (Documentary Review) รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของหลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรปีการศึกษา ๒๕๕๖-๒๕๕๗ และหลักสูตรเสนาธิการทหาร ปีการศึกษา ๒๕๕๗ พร้อมกับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ที่ปฏิบัติงานที่สามารถให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับนโยบาย และระบบการศึกษาทางด้านความมั่นคงของไทย เพื่อรับทราบความคิดเห็นในการพัฒนาการศึกษาด้านความมั่นคง ที่มุ่งรองรับการเกิดขึ้นของประชาคมอาเซียน เครื่องมือในการวิจัยหลักที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์ ที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้น โดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ซึ่งมีแนวคำถามประกอบการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร เพื่อรับทราบแนวทางในเชิงนโยบายและทิศทางของการพัฒนา แบบสัมภาษณ์ครู อาจารย์ เพื่อรับทราบแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติการเรียน-การสอน และแบบสัมภาษณ์ผู้เข้ารับการศึกษา เพื่อรับทราบแนวทางความจำเป็นและความต้องการในการเรียน-การสอน ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง เสร็จแล้วจึงนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลในลักษณะของการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เปรียบเทียบกับหลักสูตรทั้งสองที่ทำการศึกษารวมทั้งกับกรอบของความเป็นประชาคมอาเซียน เพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาตามที่ได้กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์การวิจัย สุดท้ายผู้วิจัยได้นำเสนอโดยการพรรณนาความใน 3 แนวทางคือ การพัฒนาองค์ความรู้ การพัฒนาบุคลากรและการพัฒนาความร่วมมือในหลักสูตรทั้งสองของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ให้สามารถรองรับการเกิดขึ้นของประชาคมอาเซียนได้อย่างเหมาะสมในปี 2558 ที่กำลังจะมาถึง

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาด้านความมั่นคงของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ให้สามารถรองรับการเกิดขึ้นของประชาคมอาเซียน ได้อย่างเหมาะสม ประกอบด้วย ปัจจัยด้านความเข้าใจ ปัจจัยด้านศักยภาพบุคลากร ปัจจัยด้านคุณภาพมาตรฐานและปัจจัยด้านการเปิดเสรีการศึกษา ในด้านปัจจัยด้านความเข้าใจ เป็นการสร้างความตระหนักและการเตรียมความพร้อมเพื่อการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ส่วนปัจจัยด้านศักยภาพบุคลากร เป็นการพัฒนาทักษะและความชำนาญที่เหมาะสมของบุคลากรในหลักสูตรทั้งสองของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ให้มีความพร้อมรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน ในปัจจัยด้านคุณภาพมาตรฐาน จะเป็นการสร้างความยอมรับในคุณสมบัติทางวิชาการ คุณภาพและมาตรฐานต่างๆ ร่วมกันในประชาคมอาเซียน สุดท้าย ปัจจัยด้านการเปิดเสรีการศึกษา เป็นการสร้างความร่วมมือด้านการศึกษา การพัฒนาความสามารถ ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาด้านความมั่นคงต่างๆ เพื่อรองรับการเชื่อมโยงองค์ความรู้และเปิดเสรีการศึกษา จากปัจจัยทั้งหมดดังกล่าวข้างต้น เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับการจัดการศึกษาเรียนรู้ในหลักสูตรทั้งสองของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ พบว่า มีข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการศึกษาด้านความมั่นคงของสถาบันฯ ใน 3 แนวทาง ประกอบด้วย ประการแรก การพัฒนาองค์ความรู้ อันได้แก่ การสร้างความเข้าใจและความตระหนักในเรื่องเกี่ยวกับการรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียน ให้ความสำคัญกับการเพิ่มทักษะการเรียนการสอน การปรับปรุงเนื้อหาวิชาความรู้ต่างๆ ตลอดถึงตัวหลักสูตรให้มีความเหมาะสม ประการที่สอง การพัฒนาบุคลากร ที่ต้องมุ่งเน้นปลูกฝังจิตสำนึกต่อวิชาชีพทางด้านความมั่นคง รวมทั้งส่งเสริมแนวทางความเจริญก้าวหน้าของ ครู อาจารย์ ให้เท่าทันและได้มาตรฐานสากล สุดท้าย ประการที่สาม การพัฒนาความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาต่างๆ ทางด้านความมั่นคงทั้งในและต่างประเทศในอาเซียน เพื่อส่งเสริมการพัฒนาความสามารถและประสบการณ์ร่วมกัน ให้ส่งเสริมการพัฒนาการศึกษาด้านความมั่นคงของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ในการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างสมบูรณ์ต่อไป

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้พบประเด็นที่น่าสนใจสำหรับการพัฒนาระบบการศึกษาด้านความมั่นคง ของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ กองบัญชาการกองทัพไทย ให้สามารถรองรับการเกิดขึ้นของประชาคมอาเซียนได้อย่างเหมาะสม ดังนี้

ประการแรก ในด้านการพัฒนาองค์ความรู้ ซึ่งถือเป็นความสำคัญลำดับแรกในการสร้างความเข้าใจและความตระหนักเกี่ยวกับเรื่องการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน โดยจากการ

สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญของหลักสูตรทั้งสองในสถาบันฯ บุคลากรผู้บริหาร ครู อาจารย์ และผู้เข้ารับการศึกษา มีความเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันว่า จำเป็นจะต้องมีการสร้างความรู้ความเข้าใจเสียก่อน เพื่อจะได้นำไปสู่การกำหนดนโยบายการบริหารและการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสม ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นเพิ่มเติมจากประสบการณ์การวิจัยและการทำงานในสถาบันวิชาการป้องกันประเทศมาเป็นเวลานานว่า สถาบันวิชาการป้องกันประเทศเป็นสถาบันการศึกษาในระบบทหาร ซึ่งมีลักษณะและวัฒนธรรมการทำงานของข้าราชการทหาร ที่ถูกปลูกฝังด้านการมีระเบียบวินัย การเคารพลำดับอาวุโส การเคารพผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นและตามสายงาน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งก็คือ ผู้บัญชาการสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดของสถาบันจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทและอิทธิพลสูงยิ่งต่อการดำเนินการในทุกๆ ด้านของสถาบัน ผู้บัญชาการสถาบันวิชาการป้องกันประเทศจึงจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง เนื่องด้วยสาเหตุของการเป็นผู้มีบทบาทสำคัญต่อการกำหนดนโยบายและทิศทางการพัฒนาดังกล่าว การปรับปรุง เปลี่ยนแปลง หรือปฏิรูปการศึกษาใดๆ ซึ่งจะเป็นการเปลี่ยนแปลงในเชิงระบบโครงสร้าง รวมทั้งจะเป็นการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของความเชื่อ ความคิด และการกระทำต่างๆ ที่ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่ายและทุกระดับ รวมทั้งต้องอาศัยภาวะการณ์ของความเป็นผู้นำ ในการผลักดันการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง จึงต้องคำนึงถึงผู้นำสูงสุดขององค์กรเป็นสำคัญ ทั้งนี้ ความจำเป็นที่จะต้องได้รับการสนับสนุนจากหน่วยเหนือของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศขึ้นไป ทั้งทางด้านนโยบายและงบประมาณต่างๆ อย่างเพียงพอ ก็มีความจำเป็นอย่างยิ่งขาดเช่นเดียวกัน จึงจะทำให้การพัฒนาองค์ความรู้ในประเด็นนี้เป็นไปอย่างสมบูรณ์

ประการที่สอง ในด้านการพัฒนาบุคลากร จำเป็นจะต้องมีการปลูกฝังจิตสำนึกต่อวิชาชีพทางด้านความมั่นคง รวมทั้งมีการส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของ ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาทั้งปวง ให้เท่าทันและได้มาตรฐานสากล ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญต่างๆ ได้รับความคิดเห็นที่สอดคล้องกันถึง การปรับปรุงพัฒนาศักยภาพของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีประสิทธิภาพเพื่อนำไปสู่ความเป็นมาตรฐานสากล โดยควรจะต้องได้รับการส่งเสริมให้มีการเพิ่มเติมองค์ความรู้อยู่ตลอดเวลา นอกจากนั้น ผู้วิจัยยังเห็นว่า การสร้างแรงบันดาลใจ กำลังใจ และการได้รับการตอบแทนทางด้านความเจริญก้าวหน้าจากผลงานทางวิชาการและการประเมินเชิงประจักษ์ต่างๆ อย่างเหมาะสม จะเป็นแรงกระตุ้นและจูงใจที่สำคัญอย่างยิ่ง ต่อการพัฒนาบุคลากรเพื่อเป็นการสร้างมาตรฐานความเป็นครู อาจารย์ทางด้านความมั่นคงซึ่งถือเป็นวิชาชีพเฉพาะด้านอย่างหนึ่ง ให้อยู่ในระดับมาตรฐานสากล

ประการที่สาม ในด้านการพัฒนาความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศในอาเซียน เพื่อส่งเสริมการพัฒนาความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ต่างๆ ทางความมั่นคงร่วมกัน โดยผู้วิจัยเห็นว่า การสร้างความเข้มแข็งให้กับหลักสูตรทั้งสองของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาต่างๆ ของประเทศโดยรวม อาทิเช่น การพัฒนาอาจารย์ให้มีสมรรถนะอยู่ในระดับสากล การส่งเสริมและสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมต่างๆ ทางด้านความมั่นคงโดยเฉพาะที่เกี่ยวกับอาเซียน การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนให้มีคุณภาพเป็นที่น่าเชื่อถือในระดับสากล การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง ไปจนกระทั่งถึงการพัฒนาวิชาการต่างๆ และการวิจัยไปสู่ความเป็นเลิศต่อไปในอนาคต

โดยสรุป การพัฒนาการศึกษาด้านความมั่นคงของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ กองบัญชาการกองทัพไทย ให้สามารถรองรับการเกิดขึ้นของประชาคมอาเซียนได้อย่างเหมาะสม จะต้องมีการพัฒนาในลักษณะของการเข้าสู่ความเป็นพลเมืองอาเซียน(ASEAN Citizen) กล่าวคือ การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และความเอื้ออาทรในประชาคมอาเซียน โดยอาศัยการศึกษาเป็นกลไกในการสร้างวัฒนธรรมใหม่ ทั้งนี้ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศถือเป็นสถานศึกษาสำคัญแห่งหนึ่งในการสร้างองค์ความรู้ทางด้านความมั่นคง ซึ่งมีหน้าที่สำคัญในการผลิตบุคลากรที่มีคุณภาพให้กับหน่วยงานทางความมั่นคงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ ของประเทศ ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่สถาบันวิชาการป้องกันประเทศจะต้องมีการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่กำลังจะเกิดขึ้น อาทิเช่น ทางด้านนโยบายด้านการศึกษา การวิจัย ความร่วมมือด้านบุคลากร เพื่อรองรับการเป็นหนึ่งเดียวของอาเซียนในการพัฒนาประชาคมอาเซียนให้ก้าวไปข้างหน้าต่อไปอย่างมั่นคงและยั่งยืน โดยผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรต่างๆ ของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศจะต้องมีคุณลักษณะและองค์ความรู้ที่พร้อมสำหรับการทำงานร่วมกันในประชาคมอาเซียน มีระดับมาตรฐานการศึกษาในระดับสากล มีการพัฒนาแนวความคิดตลอดถึงวัฒนธรรมในการเรียนรู้ต่างๆ อย่างถูกต้องเหมาะสม ไปจนถึงมีวิสัยทัศน์และแนวคิดมุมมองต่างๆ ที่กว้างไกล สามารถก้าวได้ทันโลกทันเหตุการณ์ต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอยู่ตลอดเวลา

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สำหรับข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ซึ่งเป็นข้อเสนอแนะที่มุ่งหวังให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ ทั้งที่เป็นสถานศึกษาของทหาร หน่วยงานนโยบาย หน่วยปฏิบัติต่างๆ ไปจนถึงกองบัญชาการกองทัพไทย สามารถนำข้อเสนอแนะเหล่านี้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา และให้

การสนับสนุนเพื่อการพัฒนาการศึกษาด้านความมั่นคงทั้งของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ และของประชาชาติโดยรวมต่อไป มีได้แก่

1. ควรให้ความสำคัญและสนับสนุนเรื่องงบประมาณในการพัฒนาทางการศึกษา การจัดสรรทุนและงบประมาณการศึกษาเพื่อการส่งเสริมและแลกเปลี่ยนบุคลากรทางการศึกษา ระหว่างประเทศสมาชิกในอาเซียน เพื่อเป็นการสร้างบุคลากรที่มีคุณภาพเหมาะสมกับบริบทของความเป็นประชาคมอาเซียนต่อไป

2. ควรมีการสนับสนุนส่งเสริมอย่างจริงจังทั้งทางด้านเครื่องมือ เครื่องจักรที่ทันสมัย และด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาต่างๆ รวมถึง การจัดตั้งโครงข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ ศูนย์กลางรวบรวม จัดเก็บ และเชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาโดยเฉพาะทางด้านความมั่นคง เพื่อให้ผู้ศึกษาในระดับต่างๆ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ตลอดเวลา

3. ควรให้ความสำคัญต่อการเตรียมความพร้อมในด้านกรอบความคิด ซึ่งก็คือ แผนการศึกษาต่างๆ ของหน่วยงาน ที่จะมุ่งสร้างความตระหนักรู้ของคนไทยในการจัดการศึกษาเพื่อสร้างคนไทยให้เป็นคนของประชาคมอาเซียน พัฒนาสมรรถนะให้พร้อมจะอยู่ร่วมกัน รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการศึกษา โดยให้มีการร่วมมือกันใน ๓ ด้านคือ ด้านพัฒนาคุณภาพการศึกษา การขยายโอกาสทางการศึกษา และด้านส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริการและการจัดการศึกษา

4. ควรให้การสนับสนุนการขับเคลื่อนประชาคมอาเซียนด้วยการศึกษา โดยอาศัยการสร้าง ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับเพื่อนบ้านในกลุ่มประเทศอาเซียน ความแตกต่างทางด้านชาติพันธุ์ หลักสิทธิมนุษยชน การส่งเสริมการเรียนรู้การสอนภาษาต่างประเทศและภาษาของประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อพัฒนาการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน ในประชาคมอาเซียน มีการเพิ่มครูที่จบการศึกษา ด้านภาษาอังกฤษเข้าไปในทุกหลักสูตรและทุกระดับชั้น เพื่อให้ผู้สนใจศึกษาสามารถสื่อสาร ภาษาอังกฤษและภาษาประเทศเพื่อนบ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังควรมีการร่วมมือกับภาคเอกชนในการรับอาสาสมัครจากประเทศสมาชิกอาเซียน เข้ามาสอนภาษาต่างประเทศ รวมไปถึงวัฒนธรรมของประเทศสมาชิกต่างๆ เพื่อให้เกิดการอยู่ร่วมกันด้วยความเข้าใจอันดีระหว่างกัน ของประเทศในประชาคมอาเซียนต่อไป

5. ควรให้ความสำคัญต่อการคัดเลือกและพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาต่างๆ เช่น ครู อาจารย์ ที่ต้องมีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการศึกษาหาความรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา เพื่อเป็นการพัฒนาวิสัยทัศน์และแนวความคิดมุมมองต่างๆ ให้กว้างไกล ทันท่วงทีกับเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอยู่ตลอดเวลา อันจะนำมาซึ่งการถ่ายทอดสู่ผู้เข้ารับการศึกษาต่างๆ ให้ได้มีการวิวัฒนาการทันต่อการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

6. ควรให้ความสำคัญต่อการคัดเลือกกำลังพลเพื่อบรรจุในระดับผู้บริหารของหลักสูตรต่างๆ รวมทั้งของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ให้ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ตลอดถึงประสบการณ์ในการบริหารที่จะสามารถบริหารจัดการงานด้านการศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง และเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์รอบด้าน โดยเฉพาะทางด้านความมั่นคง รู้ในวิธีการต่างๆ เป็นอย่างดี เพื่อจะได้สร้างมาตรฐานทางการศึกษาได้อย่างมีหลักมีเกณฑ์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวิจัยถึงสถานการณ์และภาพรวมของประชาคมอาเซียน ภาพอนาคตของประชาคมอาเซียน รวมถึงผลกระทบของประชาคมอาเซียนต่อการศึกษาทางด้านต่างๆ โดยเฉพาะทางด้านความมั่นคง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรต่างๆ ทั้งของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ของกองทัพ และของประเทศชาติโดยรวม ให้มีมาตรฐานมุ่งสู่ระดับสากลมากยิ่งขึ้นต่อไป

2. ควรทำการศึกษาวิจัยถึงคุณลักษณะต่างๆ ที่เหมาะสมของผู้บริหาร ครู อาจารย์ ตลอดจนถึงบุคลากรทางการศึกษาต่างๆ ของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศและของหลักสูตรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทางด้านความมั่นคง ทั้งนี้ เพื่อเตรียมความพร้อมในการศึกษาทางด้านความมั่นคงไปสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558

3. ควรทำการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ ความสามารถ ทักษะ และวิธีการเรียนการสอนต่างๆ สำหรับครู อาจารย์ ทั้งในหลักสูตรของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ และหลักสูตรทางด้านความมั่นคงต่างๆ เพื่อเป็นการพัฒนาการศึกษาด้านความมั่นคงของประเทศ ให้สามารถรองรับการเกิดขึ้นของประชาคมอาเซียนได้อย่างเหมาะสมต่อไป

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กระทรวงการต่างประเทศ. ประชาคมอาเซียน, 2554

กระทรวงการต่างประเทศ. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน, ๒๕๕๔

“วิสัยทัศน์อาเซียน ๒๐๒๐” (ASEAN Vision ๒๐๒๐)

วราภรณ์ พรหมรัตน์ (๒๕๕๓) “ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับอาเซียนทางด้านความมั่นคงยุคหลังสงครามเย็น”

สาวิตรี ไชยประพาฬ (๒๕๓๙) “เปรียบเทียบลักษณะและขอบเขตความร่วมมือทางการเมืองของอาเซียนในยุคสงครามเย็น”

วราภรณ์ พรหมรัตน์ (๒๕๕๓) “ความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับอาเซียนทางด้านความมั่นคงยุคหลังสงครามเย็น”

พีรเดช สันติวงศ์ (๒๕๔๒) “ทฤษฎีเสถียรภาพอันเกิดจากการค้าทุน โดยประเทศเจ้ามหาอำนาจ”

จันทร์ธร ศรีชัยรัตน์ (๒๕๕๕) “บทบาทของไทยในการสนับสนุนนำเข้าเป็นสมาชิกอาเซียนในปีพ.ศ.๒๕๔๐”

โจฮานส์ ลุยด์ (๒๕๕๓) “วิชาการและการเมือง”

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	พ.อ. ธนกร บุปผาพันธุ์
วัน เดือน ปี เกิด	๓ ต.ค. ๒๕๐๒
การศึกษา	นักเรียนเตรียมทหาร รุ่นที่ ๑๕ นักเรียนนายร้อย จปร. รุ่นที่ ๗๒ นักเรียนเสนาธิการทหารบก รุ่นที่ ๗๑

ประวัติการทำงานโดยย่อ

ผบ.มว.ปืนเล็ก ร้อย.อาวุธเบา พัน.ฝึกรบพิเศษที่ ๔
รอง ผบ.ร้อย.อาวุธเบา พัน.ฝึกรบพิเศษที่ ๔
ผบ.ร้อย.อาวุธเบา พัน.ฝึกรบพิเศษที่ ๔
รอง ผบ.ร้อย.ฝึก พัน.ฝึกรบพิเศษที่ ๔
ผบ.ร้อย.ฝึก พัน.ฝึกรบพิเศษที่ ๔
ประจำกอง (อากาศ) กยก.ทภ.๔
ประจำกอง กยก.ทภ.๔
ประจำกอง กขว.ทภ.๔
รอง ผบ.ทพ.๔๕
รอง ผอ.กขว.ทภ.๔
ผช.ผอ.กหว.สปท.บก.ทหารสูงสุด
ผอ.สบส.บก.สปท.
ผอ.กบส.บก.สปท.
ผอ.กจย.วสท.สปท.
ผอ.กวบ.บก.สปท.

ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้อำนวยการกองกลาง กองบัญชาการสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
กองบัญชาการกองทัพไทย

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา การทหาร

เรื่อง	การจัดการศึกษาด้านความมั่นคงในสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ	
	กองบัญชาการกองทัพไทย	
ผู้วิจัย	พ.อ. ชนกร บุปผาพันธ์	หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 56
ตำแหน่ง	ผู้อำนวยการกองกลาง สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ	

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากการที่ผู้นำอาเซียนได้ตกลงร่วมกันที่จะรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนในปี ค.ศ. 2015 (พ.ศ.2558) เพื่อให้อาเซียนสามารถแข่งขันกับภูมิภาคอื่น และทันต่อการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายใหม่ๆ ในอนาคต พัฒนาการที่สำคัญดังกล่าว ส่งผลให้ทุกประเทศในอาเซียนรวมทั้งประเทศไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงในทุกด้านทำให้มีผลกระทบทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านการศึกษา องค์กรในประเทศไทยทั้งภาครัฐและเอกชนต้องเตรียมความพร้อมของบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถในการจัดการภายใต้เศรษฐกิจโลกยุคใหม่ และภายใต้ประชาคมอาเซียนให้ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน

ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ประกอบไปด้วย 3 เสาหลัก ได้แก่ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political and Security Community: APSC) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) และประชาคมสังคม วัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-culture Community: ASCC) โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ รวมตลาดของ 10 ประเทศสมาชิกเป็นตลาดเดียวและฐานการผลิต (Single Market and Production Base) ภายในปีพ.ศ. 2558 (ค.ศ.2015) ทั้งนี้ มีพิมพ์เขียว (Blue Print) สำหรับการดำเนินการอยู่ 4 ด้าน คือ การเป็นตลาดเดียวและฐานการผลิตร่วมกัน การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของอาเซียน การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาค การบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก (กระทรวงการต่างประเทศ.ประชาคมอาเซียน, 2554) ด้วยความหวังที่กลุ่มประเทศอาเซียน จะมีความเข้มแข็งและมีอำนาจการต่อรองที่เข้มแข็งกลุ่มหนึ่งของโลก ในการก้าวไปเป็นประชาคมอาเซียนจึงจำเป็นที่จะต้องมีการเตรียมพร้อมในทุกด้าน ขณะเดียวกันก็ยังมีปัจจัยต่างๆ ที่จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้การก้าวไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียนเป็นไปอย่างสมบูรณ์ ประเด็นการเปิดเสรีด้านการค้าสินค้าและบริการในอาเซียนนับเป็นประเด็นสำคัญประเด็นหนึ่งที่จะส่งผลให้การจัดการศึกษาข้ามพรมแดนระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนขยายตัวกว้างขวางมากขึ้น ทำให้การเคลื่อนย้ายกำลังคน นักศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาสะดวกขึ้น จนเกิดการเคลื่อนย้ายองค์ความรู้ ภาษาและวัฒนธรรมระหว่างกันโดยง่าย สถานศึกษาจึงต้องให้ความสำคัญและเป็นส่วนหนึ่งในการเตรียม

ความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน โดยถือเป็นภารกิจที่สถานศึกษาทุกแห่งต้องคิด ต้องทำ เพราะสถานศึกษาเป็นแหล่งผลิตทรัพยากรบุคคลของประเทศ เพื่อรองรับโลกที่มีการแข่งขันอยู่รอบด้าน และกำลังจะเกิดขึ้นภายหลังการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนที่คนไทยต้องมีความรู้ความเข้าใจ ตระหนัก และมีความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะเรื่องศักยภาพคน ทั้งด้านภาษาและทักษะฝีมือแรงงาน ซึ่งหากเราไม่พร้อมก็จะถูกกลืนไปกับประเทศในอาเซียน (กระทรวงการต่างประเทศ. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน, 2554)

ปัจจุบันนี้ระบบการศึกษาในประเทศไทยกำลังเผชิญกับความท้าทายกับการก้าวเข้าไปสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 ผู้ที่เกี่ยวข้องจึงจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อผลิตบุคลากรที่มีความพร้อมสำหรับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เมื่อมีการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน ความเข้าใจและการเตรียมการตั้งแต่ปัจจุบันจะเป็นการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรให้มีความสามารถจัดการกับความท้าทายในเวทีโลกได้ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต การศึกษาวิจัยในเรื่องการพัฒนาระบบการศึกษาทางด้านความมั่นคงรองรับประชาคมอาเซียนนี้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะสำหรับภาคความมั่นคงที่จะต้องเป็นฐานรากหลักที่จะต้องมีการเสริมความพร้อมตลอดถึงสร้างความเข้มแข็ง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับประเทศสำหรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างสมบูรณ์ต่อไป จากประเด็นดังกล่าวกองทัพในฐานะที่เป็นหน่วยงานด้านความมั่นคง ตลอดจนเป็นองค์กรที่มีศักยภาพและมีหน้าที่สำคัญในการรับผิดชอบพื้นที่ชายแดน จึงต้องมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการดำเนินงานของรัฐบาลและการสร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างใกล้ชิด เพื่อให้สามารถส่งเสริมการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นด้านการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียนและการวางตัวของไทยให้เป็นศูนย์กลางด้านการศึกษาของอาเซียน รวมทั้งจะต้องสร้างความเข้าใจให้กับประเทศที่เกี่ยวข้องเพื่อแสวงหาแนวทางจัดการศึกษาร่วมกันภายใต้การตระหนักถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพของประชาชนที่เท่าเทียมกันอันถือเป็นบทบาทหน้าที่ของกองทัพที่สำคัญเช่นเดียวกัน หลักสูตรของสถาบันการศึกษาหลักของกองทัพ โดยเฉพาะของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ซึ่งเป็นสถาบันชั้นสูงของกองทัพที่มีหน้าที่ในการประสานวิทยาด้านความมั่นคงให้แก่ผู้บริหารทุกภาคส่วนทั้งพลเรือน ตำรวจ ทหาร และภาคเอกชน ควรที่จะมีการศึกษาด้านการเมืองและความมั่นคง เพื่อเป็นการสร้างองค์ความรู้และเตรียมความพร้อมให้กับผู้บริหารเหล่านั้นให้สามารถเรียนรู้และทำความเข้าใจในประเทศต่างๆ ของอาเซียน เพื่อที่จะสามารถปฏิบัติงานร่วมกันกับกลุ่มประเทศสมาชิกอันเป็นการเตรียมความพร้อมของกำลังพล นอกจากนี้กองทัพควรมีบทบาทในการประสานงานกับประเทศอื่นๆ ในการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้ความรู้ร่วมกัน กรณีที่ต้องการรับความช่วยเหลือในการเผชิญความท้าทายรูปแบบต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น โดยเฉพาะการบรรเทาภัยพิบัติและการก่อการร้ายข้ามชาติ เนื่องจากประเทศเหล่านี้มีศักยภาพ ความชำนาญ มีความพร้อมทั้งบุคลากร และเทคโนโลยี และควรมีการชักชวน

แผนเผชิญเหตุร่วมกันอย่างสม่ำเสมอและเป็นรูปธรรมสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง ซึ่งสามารถใช้โอกาสในการส่งเสริมบทบาทของการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียนเข้ามาสนับสนุนภารกิจดังกล่าว ในการส่งเสริมความมั่นคงของกองทัพ ซึ่งสามารถเสริมให้ประชาคมอาเซียนมีเสถียรภาพและความมั่นคงอย่างยั่งยืนต่อไป การพัฒนาอาเซียน โดยเฉพาะทางด้านการศึกษาก็เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะกองทัพซึ่งถือว่าเป็นหน่วยงานที่มีความพร้อมและศักยภาพเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมความร่วมมือกับภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในการส่งเสริมและพัฒนาบทบาทของไทยต่อการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน ได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระบบการศึกษาด้านความมั่นคงของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ กองบัญชาการกองทัพไทย
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการศึกษาด้านความมั่นคงของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ กองบัญชาการกองทัพไทย ให้สามารถรองรับการเกิดขึ้นของประชาคมอาเซียน ได้อย่างเหมาะสม

ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาเรื่อง การจัดการศึกษาด้านความมั่นคงในสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ กองบัญชาการกองทัพไทย โดยทำการศึกษาลักษณะการศึกษาของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร และวิทยาลัยเสนาธิการทหาร ประจำปีการศึกษา พ.ศ.2556-2557

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยศึกษา วิเคราะห์ ตรวจสอบจากเอกสาร (Documentary Review) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของหลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรปีการศึกษา 2556-2557 และหลักสูตรเสนาธิการทหาร ปีการศึกษา 2557 พร้อมกับการสัมภาษณ์จากผู้ที่ปฏิบัติงานที่สามารถให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับนโยบาย และระบบการศึกษาทางด้านความมั่นคงของไทย การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

ผลของการศึกษาพบว่า ข้าราชการและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ทราบถึงการจัดการศึกษาด้านความมั่นคงของสถาบันของ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ และได้แนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาด้านความมั่นคงที่เหมาะสมเพื่อรองรับการเกิดขึ้นของประชาคมอาเซียน

ข้อเสนอแนะ

สำหรับข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ซึ่งเป็นข้อเสนอแนะที่มุ่งหวังให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ ทั้งที่เป็นสถานศึกษาของทหาร หน่วยนโยบาย หน่วยปฏิบัติต่างๆ ไปจนถึงกองบัญชาการกองทัพไทย สามารถนำข้อเสนอแนะเหล่านี้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา และให้การสนับสนุนเพื่อการพัฒนาการศึกษาด้านความมั่นคงทั้งของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ และของประเทศชาติโดยรวมต่อไป มีได้แก่

1. ควรให้ความสำคัญและสนับสนุนเรื่องงบประมาณในการพัฒนาด้านการศึกษา การจัดสรรทุนและงบประมาณการศึกษาเพื่อการส่งเสริมและแลกเปลี่ยนบุคลากรทางการศึกษาระหว่างประเทศสมาชิกในอาเซียน เพื่อเป็นการสร้างบุคลากรที่มีคุณภาพเหมาะสมกับบริบทของความเป็นประชาคมอาเซียนต่อไป

2. ควรมีการสนับสนุนส่งเสริมอย่างจริงจังทั้งทางด้านเครื่องมือ เครื่องจักรที่ทันสมัย และด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาต่างๆ รวมถึง การจัดตั้งโครงข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ ศูนย์กลางรวบรวม จัดเก็บ และเชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาโดยเฉพาะทางด้านความมั่นคง เพื่อให้ผู้ศึกษาในระดับต่างๆ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ตลอดเวลา

3. ควรให้ความสำคัญต่อการเตรียมความพร้อมในด้านกรอบความคิด ซึ่งก็คือแผนการศึกษาต่างๆ ของหน่วยงาน ที่จะมุ่งสร้างความตระหนักรู้ของคนไทยในการจัดการศึกษาเพื่อสร้างคนไทยให้เป็นคนของประชาคมอาเซียน พัฒนาสมรรถนะให้พร้อมจะอยู่ร่วมกัน รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการศึกษา โดยให้มีการร่วมมือกันใน ๓ ด้านคือ ด้านพัฒนาคุณภาพการศึกษา การขยายโอกาสทางการศึกษา และด้านส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริการและการจัดการศึกษา

4. ควรให้การสนับสนุนการขับเคลื่อนประชาคมอาเซียนด้วยการศึกษา โดยอาศัยการสร้างความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับเพื่อนบ้านในกลุ่มประเทศอาเซียน ความแตกต่างทางด้านชาติพันธุ์ หลักสิทธิมนุษยชน การส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศและภาษาของประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อพัฒนาการติดต่อสื่อสารระหว่างกันในประเทศอาเซียน มีการเพิ่มครูที่จบการศึกษาด้านภาษาอังกฤษเข้าไปในทุกหลักสูตรและทุกระดับชั้น เพื่อให้ผู้สนใจศึกษาสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาประเทศเพื่อนบ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังควรมีการร่วมมือกับภาคเอกชนในการรับอาสาสมัครจากประเทศสมาชิกอาเซียน เข้ามาสอนภาษาต่างประเทศ รวมไปถึงวัฒนธรรมของประเทศสมาชิกต่างๆ เพื่อให้เกิดการอยู่ร่วมกันด้วยความเข้าใจอันดีระหว่างกันของประเทศในประชาคมอาเซียนต่อไป

5. ควรให้ความสำคัญต่อการคัดเลือกและพัฒนาบุคลากรด้านการศึกษาต่างๆ เช่น ครู อาจารย์ ที่ต้องมีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการศึกษาหาความรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา เพื่อเป็นการพัฒนาวิสัยทัศน์และแนวความคิดมุมมองต่างๆ ให้กว้างไกล ทันท่วงที

เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอยู่ตลอดเวลา อันจะนำมาซึ่งการถ่ายทอดสู่ผู้เข้ารับการศึกษาต่างๆ ให้ได้มี
การวิวัฒนาการทันต่อการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

6. ควรให้ความสำคัญต่อการคัดเลือกกำลังพลเพื่อบรรจุในระดับผู้บริหารของ
หลักสูตรต่างๆ รวมทั้งของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ให้ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ
ตลอดถึงประสบการณ์ในการบริหารที่จะสามารถบริหารจัดการงานด้านการศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง
และเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์รอบด้าน โดยเฉพาะทางด้านความมั่นคง รู้ในวิธีการต่างๆ เป็นอย่างดี เพื่อจะ
ได้สร้างมาตรฐานทางการศึกษาได้อย่างมีหลักมีเกณฑ์